

Centrum Rozwoju
Społeczno-Gospodarczego

Badanie ewaluacyjne
*„Ocena wpływu PO FIO 2009 – 2013 na
funkcjonowanie organizacji pozarządowych”*

Raport końcowy
Szczecin, listopad 2012 r.

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Streszczenie	5
Summary	10
I. Koncepcja badania	14
1.1. Kontekst badania	14
1.2. Cel badania	16
1.3. Zakres badania.....	16
1.4. Kryteria badawcze	17
1.5. Obszary badawcze i pytania badawcze	18
II. Metodologia badania	20
2.1. Analiza danych wtórnych (desk research).....	20
2.2. Metody ilościowe	20
2.3. Metody jakościowe	22
2.4. Analiza sieci społecznych.....	25
2.5. Analiza SWOT	25
III. Wyniki badania	27
3.1. Wpływ PO FIO na rozwój potencjału organizacji	27
3.1.1. Wpływ PO FIO na szanse uzyskania dotacji i jakość realizowanych projektów w ramach innych programów	27
3.1.2. Wpływ PO FIO na wzrost potencjału organizacji w wymiarze pozaprojektowym	35
3.2. Wpływ PO FIO na działalność organizacji w środowisku lokalnym	40
3.3. Wpływ PO FIO na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną.....	50
3.4. Wpływ PO FIO na potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje pozarządowe i JST	54
3.4.1. Charakterystyka partnerstw nawiązywanych w ramach PO FIO.....	55
3.4.2. Wpływ PO FIO na trwałość partnerstw	63
3.5. Wpływ PO FIO na wizerunek i wiarygodność organizacji.....	66
3.6. Wpływ PO FIO na stopień ekonomizacji organizacji pozarządowych	70
IV. Case study.....	75
4.1. Case study – poziom gminny (Stargard Szczeciński)	75
4.2. Case study – organizacja dojrzała (Polski Związek Niewidomych Okręg Lubuski)	84
V. Analiza SWOT	90

VI. Rekomendacje	92
VII. Załączniki	94
Kwestionariusz badania CAWI z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które realizowały projekty w ramach PO FIO w latach 2009 - 2012	94
Kwestionariusz badania IDI z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które realizowały projekty w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012	102
Kwestionariusz badania CATI z przedstawicielami JST	106
Kwestionariusz badania IDI z przedstawicielami JST	113
Kwestionariusz badania TIDI z członkami Komitetu Monitorującego	115
Kwestionariusz badania TIDI z przedstawicielami innych niż PO FIO grantodawców dla organizacji pozarządowych (w tym przedsiębiorców posiadających programy CSR)	116
Kwestionariusz badania TIDI z przedstawicielami gminnych, powiatowych i wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego	117
Dyspozycje do badania FGI z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które realizowały projekty w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012	118
Dyspozycje do badania FGI z przedstawicielami IZ PO FIO i zewnętrznymi ekspertami	121
Spis wykresów	125
Spis tabel	127

Wykaz skrótów

CATI	Wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny (Computer Assisted Telephone Interview)
CAWI	Wspomagany komputerowo wywiad internetowy (Computer Assisted Web Interview)
CS	Studium przypadku (Case Study)
CSR	Społeczna odpowiedzialność biznesu
DR	Analiza desk research
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ES	Ekonomia społeczna
FGI	Zogniskowany wywiad grupowy
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KM	Komitet Monitorujący
NGO	Organizacje pozarządowe
OPP	Organizacja Pożytku Publicznego
PO FIO	Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
SNA	Analiza sieci społecznych (Social Network Analysis)
TIDI	Telefoniczny wywiad pogłębiony (Telephone In-depth Interview)

Streszczenie

Badanie ewaluacyjne pn. „Ocena wpływu PO FIO 2009 – 2013 na funkcjonowanie organizacji pozarządowych” było realizowane w okresie od sierpnia do listopada 2012 r. przez Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Sp. z o.o. na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Celem badania było ustalenie, w jaki sposób i w jakim stopniu realizacja zadań w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012 przez organizacje pozarządowe wpłynęła na ich funkcjonowanie (m.in. rozwój ich potencjału, działalność w środowisku lokalnym, dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną, potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje pozarządowe i JST, ich wizerunek i wiarygodność).

W celu uzyskania odpowiedzi na postawione problemy badawcze ewaluatorzy zastosowali szereg metod i technik badawczych umożliwiających wieloaspektową analizę danego problemu. W badaniu wykorzystano: analizę danych zastanych, wywiady kwestionariuszowe CAWI (z przedstawicielami beneficjentów PO FIO) i CATI (z pełnomocnikami ds. współpracy z NGO). Aby pogłębić informacje uzyskane w ramach badania ilościowego CAWI i CATI przeprowadzono także indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami NGO i JST, a także zogniskowany wywiad grupowy wśród organizacji pozarządowych realizujących projekty w ramach PO FIO. Ponadto, w celu wzmocnienia triangulacji metod i perspektyw badawczych, podczas ewaluacji przeprowadzono telefoniczne wywiady pogłębione m.in. z członkami Komitetu Monitorującego, Rad Działalności Pożytku Publicznego czy przedstawicielami innych niż PO FIO grantodawców dla organizacji pozarządowych oraz przeprowadzono zogniskowany wywiad grupowy wśród przedstawicieli Instytucji Zarządzającej PO FIO i zewnętrznych ekspertów.

Kluczową techniką umożliwiającą zebranie opinii od reprezentatywnej grupy organizacji, które otrzymały dofinansowanie w ramach PO FIO 2009-2012, były wspomagane komputerowo wywiady internetowe (CAWI). W badaniu CAWI uzyskano responsywność na poziomie 40% - cały kwestionariusz został wypełniony przez 754 przedstawicieli organizacji.

W ramach PO FIO 2009-2013 odbyły się cztery edycje konkursów, które spotykały się z roku na rok z coraz większym zainteresowaniem organizacji pozarządowych – podczas gdy w 2009 roku liczba złożonych wniosków wyniosła 3087, w 2011 i 2012 roku sięgnęła powyżej 4 tys. Rosnąca popularność Programu wiąże się z jego **pozytywnym wizerunkiem wśród podmiotów III sektora – organizacje, które otrzymały dofinansowanie postrzegają PO FIO jako program „przyjazny”, który umożliwia organizacjom w różnym wieku i o różnym doświadczeniu w pozyskiwaniu grantów realizację projektów.** Ponadto organizacje dostrzegają pozytywny wpływ Programu na rozwój i wzmocnienie potencjału własnego podmiotu.

Otrzymane wyniki pokazują, iż PO FIO pomaga organizacjom rozwinąć potencjał w wymiarze projektowym i zwiększyć ich szanse na pozyskanie środków z innym źródłem. Realizacja projektów dofinansowanych z PO FIO wzbogaciła wiedzę przedstawicieli organizacji z zakresu przygotowywania wniosku o dofinansowanie. Co więcej, biorąc udział w innych konkursach dedykowanych dla III sektora, organizacje wykazują realizację projektów PO FIO jako swoje doświadczenie. Zgodnie z opiniami respondentów, istotne okazało się więc otrzymywanie dodatkowych punktów za doświadczenie w realizacji projektów podczas etapu oceny wniosku w danym konkursie, co dodatkowo zwiększa ich szansę na otrzymanie dofinansowania. Inne, ale już znacznie rzadziej wskazywane efekty realizacji projektów z PO FIO, które mogły mieć pozytywny wpływ na uzyskanie

środków w ramach innych konkursów, to zwiększone zasoby techniczne i kadrowe organizacji lub możliwość wniesienia wkładu własnego. **Beneficjenci zauważyli także pozytywny wpływ Programu na jakość realizowanych projektów dofinansowanych z innych źródeł.** Dokonując pogłębionych analiz stwierdzono, iż pozytywny wpływ Programu na szanse uzyskania dotacji i jakość realizowanych projektów w ramach innych konkursów dostrzegają zarówno młode jak i dojrzałe organizacje. Te ostatnie jednak częściej porównują projekty PO FIO do doświadczenia zdobytego w ramach innych programów. Podobnej oceny dokonują przedstawiciele innych grantodawców podkreślając, iż na szanse uzyskania dotacji w ramach konkursów dedykowanych III sektorowi pozytywnie wpływają doświadczenia wyniesione z realizacji różnych projektów, nie tylko tych dofinansowanych z PO FIO. Inne programy również wymagają od organizacji „myślenia projektowego” i wykonania szeregu określonych czynności związanych ze składaniem projektu (np. zapoznaniem się z dokumentacją projektową, przygotowaniem wniosku, budżetu itd.).

Wzrost potencjału organizacji w wymiarze projektowym nie jest jedynym pozytywnym efektem realizacji zadań dofinansowanych z PO FIO. **Beneficjenci zauważają także pozytywny wpływ projektów na rozwój ich organizacji w wymiarze pozaprojektowym.** Zgodnie z deklaracjami większości uczestników badania CAWI, realizacja projektów z PO FIO pozwoliła członkom ich organizacji **zwiększyć zakres posiadanych kompetencji i wiedzy**, co było pozytywną zmianą, która utrzymała się po zakończeniu realizacji projektu. W badaniach jakościowych uczestnicy podkreślali znaczenie realizowanych przedsięwzięć dla **zwiększenia zakresu wiedzy i kompetencji z obszaru/tematyki objętej projektem**, zarówno gdy podejmowane działania bezpośrednio nawiązywały do profilu organizacji, jak i były działaniami rozszerzającymi bądź uzupełniającymi. Realizacja projektów z PO FIO przyniosła także pozytywne efekty w innych wymiarach funkcjonowania organizacji (jednak już w mniejszym stopniu niż wzrost kompetencji i wiedzy personelu organizacji): ulepszenie posiadanej infrastruktury technicznej i ulepszenie dotychczasowych standardów pracy, co częściej było widoczne u młodych organizacji, dla których PO FIO było jednym z pierwszych doświadczeń w realizacji projektów. Ulepszenie dotychczasowych standardów pracy polegało m.in. na wprowadzeniu nowych rozwiązań – dobrych praktyk pozwalających poprawić posiadane sposoby organizacji pracy (np. poprzez organizację spotkań roboczych czy lepszy podział obowiązków pomiędzy pracownikami). Pomimo, iż dostrzegane zmiany w infrastrukturze technicznej nie są wielkie, to zdaniem beneficjentów i tak mają pozytywny wpływ na funkcjonowanie organizacji.

Na podstawie uzyskanych wyników można stwierdzić, iż chęć zwiększenia aktywności organizacji w środowisku lokalnym (rozumianej jako podejmowanie większej liczby inicjatyw i zwiększenie liczby beneficjentów) jest jednym z głównych powodów, dla którego organizacje sięgają po środki z PO FIO. Świadczy o tym chociażby realizacja projektów w odpowiedzi na potrzeby społeczności lokalnych (co nie tylko dla przedstawicieli organizacji, ale i przedstawicieli JST jest głównym powodem aplikowania do PO FIO), ale i deklarowana chęć powiększenia skali dotychczasowych działań. Jednocześnie o pozytywnym wpływie Programu na wzrost aktywności w środowisku lokalnym może świadczyć powiększające się grono beneficjentów organizacji w wyniku realizacji projektów, a także coraz większa liczba wolontariuszy. Takie zmiany w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektów PO FIO wskazała większość przedstawicieli NGO. Blisko połowie respondentów udało się także zwiększyć zakres terytorialny działania. Zgodnie z deklaracjami większości beneficjentów realizacja projektów dofinansowanych z PO FIO zachęciła także inne organizacje do zwiększenia aktywności w środowisku lokalnym.

Otrzymane wyniki wskazują na powiązanie projektów z potrzebami lokalnych społeczności. Większość organizacji zadeklarowała także, iż w przypadku braku dofinansowania z Programu

próbowałyby zrealizować główne założenia projektów pozyskując środki z innych źródeł, co może świadczyć o powiązaniu zadań realizowanych w ramach PO FIO ze strategią rozwoju organizacji.

W niniejszym badaniu próbowano także ocenić w jakim stopniu realizacja zadań w ramach PO FIO przyczyniła się do dostrzeżenia problemów społecznych przez władzę lokalną. Analizę wpływu Programu w tym obszarze utrudnił fakt, iż w badaniu CATI tylko niecałe 42% przedstawicieli samorządów odpowiedzialnych za współpracę z NGO, wiedziało, iż na ich terenie były realizowane projekty z FIO (pomimo, iż telefony kierowano do instytucji znajdujących się na terenach, z których organizacje otrzymały dofinansowanie). W przypadku respondentów, którzy posiadali taką wiedzę, **większość z nich zadeklarowała, iż realizacja projektów z PO FIO nie wpłynęła na dostrzeżenie problemów społecznych**, które nie były wcześniej przedmiotem zainteresowania. Przedstawiciele JST zauważali większy wpływ Programu w rozwiązywaniu problemów niż w ich diagnozowaniu. Wpływ PO FIO w tym zakresie – dostrzegania problemów społecznych przez władzę lokalną – można określić więc jako umiarkowany. Pozostaje jednak pytanie czy tematyka projektów PO FIO ma wynikać z diagnozy nowych problemów czy być odpowiedzią na już znane problemy. Podczas ewaluacji tego obszaru dostrzeżono jednak pozytywne zjawisko – zgodnie z odpowiedziami większości przedstawicieli JST, u których PO FIO naświetliło nowe problemy społeczne, za rozwiązywanie części problemów obecnie odpowiada samorząd w partnerstwie bądź współpracy z organizacją pozarządową.

W ramach przeprowadzonego badania CAWI ponad połowa organizacji posiadała doświadczenie w realizacji jakiegokolwiek projektu partnerskiego w ramach PO FIO. Około 30% realizowało je z inną organizacją pozarządową, natomiast 36% z jednostką samorządu terytorialnego. **Chęć nawiązania partnerstwa, zarówno wewnątrz-, jak i międzysektorowego nie była jednak główną przyczyną aplikowania o środki w ramach PO FIO** – na taki powód wskazało mniej niż 10% organizacji. Bazując na doświadczeniu organizacji pozarządowych biorących udział w badaniu CAWI, ale i pełnomocników ds. współpracy z NGO reprezentujących JST stwierdzono, iż **głównym inicjatorem projektów partnerskich z PO FIO realizowanych w partnerstwie publiczno-społecznym są organizacje pozarządowe**. Uzyskane wyniki dotyczące trwałości nawiązanych partnerstw po zakończeniu realizacji projektu mogą wskazywać na pozytywny wpływ Programu w tym zakresie: większość organizacji zadeklarowała, iż po zakończeniu projektu kontynuuje współpracę z partnerem (zarówno ze strony NGO, jak i samorządu). Dyskusje wśród respondentów wzbudziły pytania dotyczące przyznawania premii punktowej za realizowanie projektów partnerskich z samorządem. Z jednej strony w realizacji takich projektów dostrzegano szansę na podejmowanie działań na większą skalę i o lepszej jakości. Z drugiej strony obawiano się zawiązywania partnerstw tylko w sposób formalny, bez realnej współpracy podczas realizacji projektu.

Beneficjenci dostrzegli także pozytywny wpływ Programu na wizerunek i wiarygodność organizacji w środowisku lokalnym. Poddają jednak w wątpliwość, czy marka FIO jest rozpoznawalna poza III sektorem. Dostrzeganie większej aktywności organizacji nie musi się bowiem wiązać z rozpoznawaniem „źródła” tych działań. Realizacja projektów z PO FIO, poprzez nabywanie doświadczenia, ale i zwiększanie kompetencji, uwiarygadnia organizacje w oczach samorządu (pod warunkiem, że JST posiada wiedzę, iż na terenie działania ich instytucji były realizowane projekty z FIO). Podczas gdy beneficjenci PO FIO bardzo pozytywnie oceniają wpływ Programu na poprawę wizerunku i wzrost wiarygodności organizacji wśród samorządu lokalnego oraz w środowisku lokalnym, nie dostrzegają już takiego wpływu w przypadku środowiska biznesowego.

Ostatnim obszarem, który podlegał ocenie, był wpływ Programu na stopień ekonomizacji organizacji pozarządowych. Na podstawie uzyskanych wyników stwierdzono, iż **PO FIO w znacznie większym stopniu przygotowuje organizacje do ubiegania się o fundusze z innych konkursów/programów niż do wypracowywania własnych środków finansowych poprzez prowadzenie działalności statutowej odpłatnej bądź gospodarczej**. Największy wpływ w tym zakresie deklarują organizacje realizujące projekty w ramach Priorytetu IV – Rozwój przedsiębiorczości społecznej. Jedną z przyczyn niskiego wpływu Programu na stopień ekonomizacji organizacji pozarządowych może być wciąż mała popularność podejmowania takiego rodzaju działalności przez organizacje pozarządowe.

Badanie pozwoliło także na identyfikację tych cech Programu, które mają pozytywny wpływ na rozwój i wzmocnienie potencjału podmiotów realizujących projekty. Po pierwsze doceniono **stabilność PO FIO i element wieloletniości Programu** – wiedza jakie do 2013 r. obszary będzie wspierało FIO pozwala zaplanować odpowiednią strategię działania i powiązać projekty z PO FIO z cyklem rozwoju organizacji. Ważne okazało się także wprowadzenie **projektów dwuletnich**, dzięki którym PO FIO umożliwia realizację projektów na szerszą skalę. Beneficjenci doceniają także **zachowanie równowagi pomiędzy aspektami formalnymi i merytorycznymi** związanymi z realizacją projektów, co pozwala im skupić się na meritum. Inną ważną cechą Programu, która wywiera pozytywny wpływ na rozwój organizacji, jest możliwość realizacji projektów opierających się na **nowych, niekonwencjonalnych rozwiązaniach** (aspekt innowacyjności), co jednocześnie odróżnia PO FIO od środków przyznawanych przez samorządy.

Do elementów mogących mieć negatywny lub ograniczający wpływ na rozwój organizacji zaliczono m.in. **brak otrzymywania informacji zwrotnych** na temat przyczyn uzyskania oceny niepozwalającej na realizację projektu. Zauważono, iż otrzymanie informacji zwrotnej mogłoby być cenną wiedzą, na której mógłby bazować dalszy rozwój organizacji. Co więcej, pomimo, iż beneficjenci uważają Program za bardzo przyjazny, podmioty, **które nigdy nie aplikowały do PO FIO mogą prezentować inną postawę, która może ich zniechęcać do aplikowania o fundusze**. Respondenci zauważali także, iż dotychczas są stosowane **mało atrakcyjne formy promocji Programu**, co może stwarzać ryzyko, iż znajomość PO FIO ogranicza się tylko do podmiotów III sektora bądź samorządu.

Rekomendacje

Efektom przeprowadzonych badań są zaproponowane rekomendacje:

- ⇒ Udzielanie informacji zwrotnych dla organizacji, które nie otrzymały dofinansowania w ramach danego konkursu, na temat przyczyn braku dofinansowania (np. informacje udzielane poprzez odpowiedni serwis internetowy).
- ⇒ W kampaniach promocyjnych PO FIO położyć nacisk na „przyjazny” charakter Programu (tzn. kryteria dostępu pozwalające ubiegać się o dotacje młodym, niedoświadczonym organizacjom; stosunkowo łatwe procedury itp.)
- ⇒ Wzmocnienie aspektu „merytorycznego” współpracy organizacji z JST.
- ⇒ Zbudowanie bazy wiedzy o projektach realizowanych w ramach PO FIO (np. w formie katalogu dobrych praktyk).
- ⇒ Przyznawanie premii punktowej za promocję projektu przy wsparciu samorządu.
- ⇒ Rozważając wprowadzenie do PO FIO regrantingu należy pamiętać o zapewnieniu mechanizmów gwarantujących apolityczność takiego Programu.
- ⇒ Wprowadzenie premii punktowej za nawiązywanie partnerstwa z biznesem.
- ⇒ Wprowadzenie możliwości pozyskiwania wkładu własnego ze strony biznesu jako partnera.

⇒ Wprowadzenie obowiązkowych działań rozwojowych poprzez przeznaczenie części dotacji na działania związane ze wzmacnianiem potencjału merytorycznego organizacji w zakresie realizowanego projektu.

Summary

The evaluation study *"Evaluation of the effects of the Civic Initiatives Fund 2009-2013 (FIO) on the functioning of non-governmental organizations"* was carried out in the period from August to November 2012 by Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego (Centre for Economic and Social Development Ltd.) for the Ministry of Labour and Social Policy. The aim of this study was to determine how and to what extent the implementation of tasks within FIO during 2009 - 2012 by the NGOs affected their functioning (i.a. development of their potential, activities in the local communities, perception of social problems by the local authorities, potential public-social partnerships established by NGOs and local governments, their image and credibility).

In order to obtain answers to the research problems, the evaluators used a number of methods and techniques to enable a multi-faceted analysis of the problem. The study used: data analysis, interviews, computer-assisted web interviews (CAWI) (with representatives of beneficiaries of the FIO) and computer-assisted telephone interviews CATI (with office plenipotentiaries for cooperation with NGOs). To deepen the information obtained in the quantitative studies CAWI and CATI, also in-depth individual interviews with representatives of NGOs and local governments were conducted, as well as focus groups among NGOs implementing projects under FIO. In addition, in order to strengthen the triangulation of methods and research perspectives, in-depth telephone interviews were carried out with members of the Monitoring Committee, the Council of Public Benefit Activity and representatives of non-FIO grant-giving organizations for NGOs. Also focus group interviews were carried out with representatives of the Managing Authority of FIO and external experts.

The key technique to gather opinion from a representative group of organizations who received funding under the FIO 2009-2012 were computer-assisted interviews. The study achieved CAWI response rate at 40% - the questionnaire was completed by 754 representatives of the organizations.

Within the FIO 2009-2013 there were four calls for proposals, which from year to year met with the growing interest in non-governmental organizations - while in 2009 the number of applications was 3087, in 2011 and 2012 it amounted to more than 4 thousand. The growing popularity of the Programme can be associated with its **positive image among the actors of the third sector - organizations that received a grant from FIO perceive it as "friendly", which enables organizations of all ages and experience for obtaining grant and projects.** In addition, organizations recognize the positive impact of the Programme on the development and strengthening of their capacities.

The results show that the FIO helps organizations to develop project realization potential and increase their chances of obtaining funds from other sources. Implementation of projects co-financed by the FIO has developed the knowledge of the NGOs in the field of preparation of grant applications. What's more, taking part in other competitions dedicated to NGOs, they indicate FIO projects as their experience. According to the opinions of the respondents, it turned out to be important for receiving additional points for experience during the assessment of proposals in the calls, which further increases the chance of receiving funding. Another, but much less frequently indicated effects of the projects within FIO, which could have a positive effect on obtaining funds from other sources, are developed technical and human resources of the organization or the opportunity of their own financial contribution. **Beneficiaries also noted the positive impact of the Programme on the quality of the realization of projects funded from other sources.** During the in-

depth analysis, it was found that a positive impact of the FIO on the chances of getting a grant and the quality of projects in other competitions is perceived by both young and mature organizations. The latter, however, more often compare the FIO projects to the experience gained in other programmes. Representatives from other grant-givers make similar assessment; they emphasized that the chances of getting grants under the competitions dedicated to the NGOs are positively affected by the experience gained from the implementation of various projects, not only from those funded within FIO. Other programs will also require "project thinking" and performing a series of specific actions related to the submission of the project (eg, reading the documentation, preparation of the application, budget, etc.).

Developing project realization potential is not the only positive impact of the Programme. **Beneficiaries also note the positive impact of the FIO projects on the development of their organization in the fields not connected directly to the projects.** According to the declarations of most respondents of CAWI, projects within FIO allowed the members of their organizations **to increase the scope of their competence and knowledge**, which was a positive change, sustainable after the end of the project. Within the qualitative research, the participants emphasized **the importance of the projects to increase the scope of knowledge and expertise in the area/topic covered by the project**, when the actions directly referred to the profile of the organization, as well as when they were only expanding or complementary activities. Implementation of projects with FIO also brought positive effects in other dimensions of the organization (but to a lesser extent than the increase in skills and knowledge of the organization's staff): upgrading of the existing technical infrastructure and improvement of existing work standards, often seen in young organizations for which FIO was one of the first experiences in the implementation of projects. Improvement of existing work standards was seen as good practices, that was implemented to the ways of working (e.g. organization of working meetings or better division of duties between employees). Although the perceived changes in the technical infrastructure are not great, according to the beneficiaries have still a positive impact on the functioning of the organization.

Based on these results it can be stated that the desire to increase the activity of the organization in the local community (defined as undertaking more initiatives and increasing the number of beneficiaries) is one of the main reasons why organizations turn to measures of FIO. A proof for this is implementation of projects responding to the needs of local communities (which for the representatives of the organization, but also for the representatives of local government is the main reason for applying to FIO), but also a declared need for increasing the scale of existing activities. At the same time the positive impact of the Programme for activity in the local communities can be proved by the growing number of beneficiaries of the organizations as a result of the implementation of projects, and also a growing number of volunteers. Such changes in the functioning of the organization due to the implementation of projects within FIO were identified by most NGO representatives. Nearly half of the respondents were also able to increase the scope of territorial action. According to most beneficiaries the implementation of projects within FIO encouraged other organizations to increase they activity in the local community.

The results of the study indicates on connections between the projects and the needs of local communities. Most of the organizations declared that without funding from FIO they would try to raise funds from other sources. This may be an evidence, that the projects within FIO was connected to the development strategy of the organization.

In the present study an attempt was taken to evaluate the extent to which implementation of tasks within the FIO contributed to perceiving social problems by the local authority. Analysis of the impact of the Programme in the area was hampered by the fact that within the CATI survey, only less than 42% of local government representatives in charge of cooperation with NGOs knew that their projects were implemented within the FIO (even though the respondents institutions located in areas of which organizations receive funding). In the case of respondents who had this knowledge, **most of them declared that the implementation of projects within the FIO did not affect the perception of social problems** that were previously not subject to interest. Representatives of the local government Programme noticed a greater impact of FIO in the field of solving problems than in the field of their diagnosis. FIO impact in this area - perceiving social problems by the local authorities - can be defined so as moderate. The question remains, whether the subjects of FIO projects should be based on the diagnosis of new problems or a response to already known problems. During the evaluation of the area, however, a positive development can be recognized – according to majority of the representatives of local government, in which FIO has highlighted new social problems, currently local governments in partnership or cooperation with NGOs are responsible for solving some of the problems.

Within the study, more than half of CAWI respondents have experience in implementation of partnership projects under the FIO. About 30% of them carried them out with another non-governmental organization, while 36% - with the unit of local government. **Desire to establish partnerships, both within the sector and cross-sectoral was not the main reason for applying for funds within the FIO** - this reason was mentioned by less than 10% organizations. Based on the experience of non-governmental organizations participating in the CAWI, but also plenipotentiaries for cooperation with NGOs representing local government, it was found that the **main initiator of partnerships within FIO were non-governmental organizations**. Obtained results on the sustainability of established partnerships after the end of the project may indicate the positive impact of the Programme in this area: most organizations declared that after the project they continue to work with the partner (both on the part of NGOs and local governments). Discussions among respondents raised questions about the bonus point for the implementation of partnerships with local government. On the one hand, the implementation of such projects is perceived as an opportunity to take action on a larger scale and of a better quality. On the other hand, the respondents feared to set up partnerships only in a formal way, without real cooperation during the project.

Beneficiaries also recognized the positive impact of the Programme on the image and credibility of the organizations in the local community. It can be, however, questioned whether the FIO is a recognizable brand beyond the third sector. Perceiving greater activity of the organizations does not have to involve recognition of the "source" of these activities. Implementation of projects within FIO, through the acquisition of experience, but also through increasing the skills, authenticate the organizations in the eyes of government (provided that the local government has the knowledge that on their area projects within FIO were carried out). While the beneficiaries of the FIO respond very positively about the impact of the Programme on improving the image and increasing the credibility of the organizations in the local community and government, they no longer see this effect in the case of the business environment.

The last area which has been subject to assessment was the impact of the Programme on the degree of economization of the non-governmental organizations. The results showed that **FIO to a much**

greater degree prepares organizations to apply for funding from other calls / programmes than to develop their own funds by business methods. The biggest impact in this field is declared by organizations implementing projects within Priority IV - The development of social entrepreneurship. One of the reasons for the low level of impact of the Programme on NGOs' economization may still be little popularity of such activities among NGOs.

The study also made it possible to identify those features of the Programme, which have a positive impact on the development and strengthening of the entities implementing projects. Firstly, **stability and multi-annuality of the FIO were appreciated** - the knowledge about the areas FIO will support until 2013 allows to schedule the appropriate strategy and link projects within FIO with the organization development cycle. The introduction of **two-year projects** was also important: thus FIO allows the implementation of projects on a larger scale. Beneficiaries also appreciate the **balance between formal and substantive aspects** related to the implementation of projects, which allowed them to focus on the merits. Another important feature of the Programme, which has a positive impact on the development of organizations is the ability to implement projects based on **new, unconventional solutions** (innovation aspect), which also distinguishes the FIO from the funds granted by local governments.

The elements that may have a negative or restrictive impact on the development of such organizations include **lack of feedback on the reasons for preventing the assessment of the project.** It was noted that received feedback would be a valuable knowledge, which could be a base for the further development of the organization. What's more, despite the fact that the beneficiaries perceive the Programme as very friendly, entities **that never applied to FIO can present a different approach, which may discourage them to apply for funding.** Respondents also remarked that previously applied **form of Programme promotion are unattractive**, which may pose a risk that knowledge on FIO is limited to the NGOs or local governments.

Recommendations

The result of the study are the proposed recommendations:

- ⇒ Providing feedback to organizations that did not receive funding on the reasons for the lack of funding (eg, information provided by the appropriate web service).
- ⇒ The promotional campaigns of FIO should put emphasis on "friendly" nature of the Programme (ie. on access criteria allowing to apply for grants to young, inexperienced organizations; relatively easy procedures, etc.).
- ⇒ Strengthening the aspect of "substantive" cooperation with local government organizations.
- ⇒ Building a knowledge base about the projects implemented under the FIO (eg. in the form of a catalog of good practices).
- ⇒ Granting of bonus point for the promotion of the project with the support of local government.
- ⇒ When considering the introduction of regranting to FIO, mechanisms to ensure the political neutrality should be implemented.
- ⇒ Introduction of the bonus points for establishing partnerships with business.
- ⇒ Introduction of the possibility of obtaining own contribution from business.
- ⇒ Introduction of mandatory development activities by allocating part of the grant for activities related to strengthening the capacity of organizations.

I. Koncepcja badania

1.1. Kontekst badania

Cele i założenia PO FIO 2009-2013

Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009-2013 (dalej: Program, PO FIO lub FIO) stanowi kontynuację Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w latach 2005-2007 oraz rezerwy celowej budżetu państwa w roku 2008 pn. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

PO FIO jako program wdrażany na poziomie centralnym jest skierowany do beneficjentów z całego kraju. O otrzymanie dofinansowania mogą się ubiegać:

- **organizacje pozarządowe**, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- **osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych** oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- **spółdzielnie socjalne**, o których mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (w zakresie działalności społecznie użytecznej w sferze zadań publicznych).

Nawiązując do głównych celów i założeń Programu na lata 2005-2007 i 2008, PO FIO został powołany w celu **zwiększenia udziału organizacji pozarządowych oraz podmiotów kościelnych i związków wyznaniowych prowadzących działalność pożytku publicznego w realizacji zadań publicznych, w ramach kształtowanych i prowadzonych na zasadach partnerstwa i pomocniczości polityk publicznych**. Poprzez skorelowanie z krajowymi dokumentami strategicznymi takim jak Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015 PO FIO ma stanowić istotne narzędzie realizacji polityki rozwoju w obszarze **rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz wzmocnienia struktur społeczeństwa obywatelskiego**. PO FIO jest realizowany w oparciu o cztery cele szczegółowe, wyznaczające zakres przedmiotowy konkursów (sformułowany w ramach czterech priorytetów merytorycznych):

Tabela 1. Cele szczegółowe i priorytety PO FIO 2009-2013

Cel szczegółowy PO FIO	Priorytet PO FIO
Zwiększenie aktywności i świadomości obywateli i wspólnot lokalnych.	I. Aktywni, świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne
Rozwój potencjału sektora organizacji pozarządowych.	II. Sprawne organizacje pozarządowe w dobrym państwie.
Zwiększenie zaangażowania sektora organizacji pozarządowych na rzecz usług społecznych w zakresie integracji i aktywizacji społecznej oraz zabezpieczenia społecznego.	III. Integracja i aktywizacja społeczna. Zabezpieczenie społeczne.
Wspieranie rozwoju polskiego modelu ekonomii społecznej.	IV. Rozwój przedsiębiorczości społecznej.

Zgodnie z założeniami Programu, **cel główny** powinien zostać osiągnięty przy uwzględnieniu horyzontalnych zasad PO FIO: **partnerstwa** (czyli poprzez formalną lub nieformalną współpracę z innymi podmiotami podczas realizacji projektu), **innowacyjności** (realizację projektu w oparciu o nowy pomysł dotyczący zarówno formy jak i zawartości merytorycznej przedsięwzięcia), **zrównoważonego rozwoju** (uwzględnienia kwestii poprawy poziomu i jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń, przy zapewnieniu ochrony i zachowania zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego) i **równości szans** (równego dostępu do pożądaných dóbr, równego stopnia ich osiągania oraz równego startu w ubieganiu się o te dobra). Wyznaczone **cele szczegółowe** powinny natomiast zostać zrealizowane z uwzględnieniem kryterium **terytorialnego, potencjału organizacji i obszaru działania**, czemu mają służyć zatwierdzone corocznie począwszy od 2010 r^{1.}, przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego po zasięgnięciu opinii Komitetu Monitorującego kryteria strategiczne.

Realizacja PO FIO w latach 2009-2012

W latach 2009-2012 w ramach PO FIO odbyły się cztery konkursy. Ogółem w ramach tych edycji złożono 14 903 wnioski, z czego dofinansowanie otrzymało 2532 projektów (17,0%). Zainteresowanie Programem wśród Beneficjentów rosło od momentu wdrożenia Programu – podczas gdy w 2009 roku liczba złożonych wniosków wyniosła 3087, w 2011 i 2012 roku sięgnęła powyżej 4 tys. (odpowiednio 4074 i 4008 złożonych wniosków o dofinansowanie). Dla porównania, w latach 2005-2007 średnia liczba składanych wniosków na daną edycję wyniosła 1513, utrzymując jednak z roku na rok tendencję wzrostową².

Wraz z coraz większą popularnością konkursów rosła konkurencja i coraz mniejszy odsetek organizacji mógł otrzymać dofinansowanie na realizację zadania – w 2009 r. dofinansowanie otrzymało 27,5%, natomiast w 2012 r. zaledwie 13,6% organizacji, które wzięły udział w konkursie.

Tabela 2. Liczba złożonych i dofinansowanych wniosków w ramach konkursów w latach 2009-2012

Konkurs	Liczba złożonych wniosków	Liczba dofinansowanych wniosków	Odsetek dofinansowanych wniosków
2009 r.	3087	850	27,5%
2010 r.	3734	576	15,4%
2011 r.	4074	559	13,7%
2012 r.	4008	547	13,6%
Razem	14903	2532	17,0%

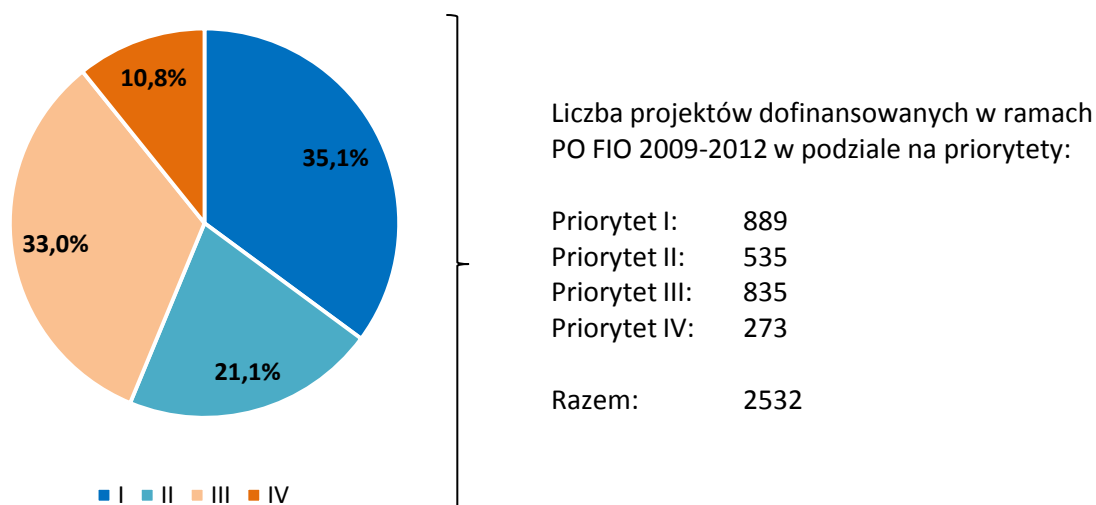
Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie informacji opublikowanych na stronie www.pozYTEK.gov.pl

W ramach ostatnich czterech edycji PO FIO najwięcej dofinansowano projektów wchodzących w zakres Priorytetu I – łącznie było to 889 projektów, co stanowi 35,1% wszystkich przedsięwzięć, którym przyznano środki finansowe. Niewiele mniejszy odsetek wszystkich dofinansowanych projektów (33,0%) był realizowany w ramach Priorytetu III. Projekty w ramach Priorytetu II i IV stanowiły odpowiednio 21,1% i 10,8%.

¹ W 2009 r. kryteria strategiczne zostały zatwierdzone przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego po zasięgnięciu opinii Rady Działalności Pożytku Publicznego.

² W ramach pierwszej edycji w 2005 r. złożono 957 wniosków, w ramach drugiej edycji 495. W 2006 r. było to już 1703 złożonych wniosków, natomiast w 2007 roku 2898.

Wykres 1. Odsetek projektów dofinansowanych w ramach PO FIO 2009-2012 w podziale na priorytety

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie informacji opublikowanych na stronie www.pozYTEK.gov.pl

Uzasadnienie realizacji niniejszego badania

Jednym z istotnych założeń Programu, oprócz traktowanego priorytetowo wsparcia w obszarze aktywizacji obywateli, **jest wzmocnienie społecznej i ekonomicznej kondycji III sektora**, przy czym nie tylko podmiotów realizujących projekty w ramach Priorytetu II, który jest ściśle ukierunkowany na wsparcie sektora organizacji pozarządowych, ale ogółu organizacji. Ważną cechą Programu jest to, że ma służyć wyrównywaniu szans organizacji pozarządowych w zakresie terytorialnym, potencjału oraz obszarów wsparcia.

Zbliżając się do końca obecnej perspektywy finansowej, PO FIO oprócz organizowania konkursów i wyboru projektów do dofinansowania, przechodzi więc do **fazy badania efektów realizowanych działań**. Jednym z obszarów podlegających ocenie, jest wpływ Programu na funkcjonowanie i wzrost potencjału organizacji pozarządowych.

1.2. Cel badania

Celem badania jest ustalenie, **w jaki sposób i w jakim stopniu realizacja zadań w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012 przez organizacje pozarządowe wpłynęła na ich funkcjonowanie** (m.in. rozwój ich potencjału, działalność w środowisku lokalnym, dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną, potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje pozarządowe i JST, ich wizerunek i wiarygodność).

1.3. Zakres badania

Zakres podmiotowy

Badaniem zostały objęte następujące grupy:

- przedstawiciele **organizacji pozarządowych, które realizowały projekty** dofinansowane w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012;
- przedstawiciele **lokalnych JST**, w tym:

- pełnomocnicy ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w urzędach miast/gmin – przedstawiciele z poziomu gminnego;
- pełnomocnicy ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w starostwach powiatowych – przedstawiciele z poziomu powiatowego.
- przedstawiciele **innych niż Instytucja Zarządzająca PO FIO grantodawców dla organizacji pozarządowych**, w tym operatorzy konkursów:
 - Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
 - Funduszu Szwajcarskiego;
 - z Poddziałania 5.4.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki;
 - Fundacji im. Stefana Batorego;
 - Fundacji Kronenberga;
 - firm prywatnych w ramach programów CSR;
- członkowie **Komitetu Monitorującego PO FIO**;
- członkowie **komisji konkursowych PO FIO**;
- pracownicy **IZ PO FIO**;
- członkowie **gminnych, powiatowych i wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego**;
- przedstawiciele **lokalnych społeczności** (np. softysi, lokalni liderzy, przedstawiciele Lokalnych Grup Działania).

Zakres przedmiotowy

Przedmiot badania objął analizę i ocenę następujących zagadnień:

- wpływ PO FIO na **rozwój potencjału** organizacji;
- wpływ PO FIO na **działalność organizacji w środowisku lokalnym**;
- wpływ PO FIO na **dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną**;
- wpływ PO FIO na **potencjał partnerstw publiczno-społecznych** zawiązywanych przez organizacje pozarządowe i JST;
- wpływ PO FIO na **wizerunek i wiarygodność** organizacji;
- wpływ PO FIO na **stopień ekonomizacji** organizacji pozarządowych.

Zakres czasowy

Badanie objęło okres od **2009 r. do 2012 r.**

Zakres terytorialny

Zakres badania objął **teren całego kraju.**

1.4. Kryteria badawcze

Realizując niniejsze badanie, Wykonawca posłużył się zdefiniowanymi kryteriami badawczymi wyznaczającymi standardy, zgodnie z którymi dokonał ewaluacji wpływu PO FIO na funkcjonowanie organizacji pozarządowych.

Wykonawca wyodrębnił następujące kryteria oceny:

- **użyteczność** – rozumiana jako ocena stopnia, w którym Program przyczynił się do rozwoju i wzmocnienia organizacji pozarządowych realizujących projekty w ramach PO FIO 2009 – 2013; kryterium pozwalające ocenić czy zmiany wywołane poprzez realizację Programu są korzystne z punktu widzenia organizacji;
- **oddziaływanie** – rozumiane jako wpływ Programu na otoczenie (w tym samorząd lokalny), w którym funkcjonują organizacje realizujące projekty PO FIO;

- **trwałość** – rozumiana jako trwałość efektów Programu, pozwalająca ocenić czy wpływ realizacji projektów PO FIO utrzymuje się po ich zakończeniu.

1.5. Obszary badawcze i pytania badawcze

OBSZAR I: WPŁYW PO FIO NA ROZWÓJ POTENCJAŁU ORGANIZACJI
<ol style="list-style-type: none"> 1. W jakim stopniu doświadczenie zdobyte przez organizacje w ramach PO FIO wpływa na szanse uzyskania dotacji w konkursach grantowych finansowanych z innych źródeł (np. środki samorządowe, innych ministerstw, Norweski Mechanizm Finansowy i Fundusz Szwajcarski)? 2. W jaki sposób realizacja projektów PO FIO przekłada się na większe szanse uzyskania dotacji w ramach innych konkursów (np. czy poprzez doświadczenie związane z pisaniem wniosków, możliwość wniesienia wkładu własnego itp.)? 3. W jakim stopniu i w jaki sposób realizacja projektów PO FIO wpływa na jakość realizacji przez organizację pozarządową projektów finansowanych z innych źródeł (np. PO KL, Norweski Mechanizm Finansowy i Fundusz Szwajcarski, fundusze od sponsorów prywatnych)? 4. W jakim stopniu realizacja projektów w ramach PO FIO wyzwala, stymuluje, wzmacnia potencjał organizacji w wymiarze pozaprojektowym (np. w obszarze kompetencji merytorycznych, zarządzania, infrastruktury technicznej)? 5. W jakim stopniu realizacja projektów przyczyniła się do wypracowania przez organizacje własnych procedur i standardów działania (np. dokumentacji działań, wprowadzenia schematów organizacyjnych, procedur postępowania, itp.)? 6. W jaki sposób realizacja projektów w ramach PO FIO wpłynęła na wypracowanie przez organizacje nowych sposobów finansowania – niezależnych od konkursów grantowych, na realizację ich działań statutowych? 7. W jakim stopniu i w jaki sposób wsparcie udzielane projektodawcom na etapie przygotowywania i składania wniosków do PO FIO (np. spotkania informacyjne dotyczące zasad ubiegania się o środki, szkolenia z zakresu pisania wniosków itp.) wpłynęło na rozwój potencjału organizacji pozarządowych (w wymiarze projektowym i pozaprojektowym)?
OBSZAR II: WPŁYW PO FIO NA DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI W ŚRODOWISKU LOKALNYM
<ol style="list-style-type: none"> 8. W jakim stopniu realizacja PO FIO wpływa na aktywność organizacji w środowisku lokalnym? Czy środki PO FIO pozyskiwane są na okoliczność na realizacji konkretnych przedsięwzięć czy też stanowią fragment większej całości (m.in. strategii rozwoju organizacji, środowiska, w którym dana organizacja działa, partnerstwa między organizacjami)? 9. Czy zmiany, które nastąpiły w organizacji pod wpływem realizacji projektu PO FIO były elementem planowanej strategii rozwoju? Jeżeli tak, to czy podobna skala rozwoju byłaby możliwa bez uzyskania dofinansowania z PO FIO? 10. W jakim stopniu dzięki realizacji PO FIO organizacje pozarządowe zwiększyły swój zasięg terytorialny działania, liczbę beneficjentów, zmieniły profil działania, zwiększyły liczbę wolontariuszy/pracowników itp. po zakończeniu realizacji projektu PO FIO? 11. Czy i jakie zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym organizacji przyniosła realizacja projektów PO FIO?
OBSZAR III: WPŁYW PO FIO NA DOSTRZEŻENIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PRZEZ WŁADZĘ LOKALNĄ
<ol style="list-style-type: none"> 12. W jakim stopniu realizacja projektu PO FIO przez organizację wpłynęła na dostrzeżenie problemów społecznych przez Jednostki Samorządu Terytorialnego? 13. W jakim stopniu PO FIO przyczyniło się do rozszerzenia działań w zakresie rozwiązywania danych problemów w lokalnej polityce? 14. W jaki sposób JST realizuje te działania? Kto jest ich głównym inicjatorem? 15. W jakim stopniu PO FIO zastępuje lub uzupełnia JST we wspieraniu zadań publicznych? Czym się różni

od konkursów ze środków samorządowych?

OBSZAR IV: WPŁYW PO FIO NA POTENCJAŁ PARTNERSTW PUBLICZNO-SPOŁECZNYCH ZAWIĄZYWANYCH PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I JST

16. Czy PO FIO sprzyja budowaniu trwałych (po zakończeniu realizacji projektu) partnerstw lokalnych? Kto jest inicjatorem partnerstw? Jaka jest trwałość partnerstw po zakończeniu realizacji PO FIO?
17. Jaki jest wkład partnerstw w tworzeniu tzw. ładu lokalnego?
18. W jaki sposób PO FIO wpłynęło na pokonanie wcześniejszych barier utrudniających nawiązywanie partnerstw nawiązywanych pomiędzy JST i organizacjami pozarządowymi?

OBSZAR V: WPŁYW PO FIO NA WIZERUNEK I WIARYGODNOŚĆ ORGANIZACJI

19. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach PO FIO przebiły się do świadomości innych organizacji?
20. Czy marka FIO wpływa na wizerunek i wiarygodność organizacji i ich pozycję w środowisku lokalnym?
21. Czy marka FIO wpływa na wizerunek i wiarygodność organizacji i ich pozycję w środowisku biznesowym?
22. Czy marka FIO wpływa na wizerunek i wiarygodność organizacji wśród samorządu lokalnego?

OBSZAR VI: WPŁYW PO FIO NA STOPIEŃ EKONOMIZACJI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

23. W jaki sposób potencjał i doświadczenie zdobyte w ramach realizacji projektów PO FIO wpływa na zdolność organizacji do pozyskiwania środków finansowych w ramach działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej?

II. Metodologia badania

2.1. Analiza danych wtórnych (desk research)

Wyjściową techniką w niniejszym badaniu było **desk research**, czyli badanie które polega na analizie istniejących już informacji tzw. danych wtórnych.

Analiza objęła następujące dokumenty i dane:

- **Dokumenty programowe**, w tym Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2009-2013 oraz Zasady przyznawania i rozliczania dotacji w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w 2009, 2010, 2011 i 2012 r.;
- **Strategiczne dokumenty krajowe**, w tym Strategię Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009-2015;
- **Raporty z badań**, np. „*Badanie wpływu PO FIO na zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych – w opiniach przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego*”;
- **Akty prawne dotyczące III sektora:**
 - Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r., Nr 234, poz.1536 z późn. zm.);
 - Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1244);
- **Dokumenty określające zasady przyznawania dotacji w ramach innych niż PO FIO konkursów dla organizacji pozarządowych** (np. Norweski Mechanizm Finansowy, Fundusz Szwajcarski, PO KL itp.).

2.2. Metody ilościowe

CAWI (Computer Assisted Web Interview), czyli wspomagany komputerowo wywiad internetowy. Jest to technika badań ilościowych, w której kwestionariusz udostępniony jest respondentom za pośrednictwem Internetu. Formularz ankiety CAWI jest budowany przy użyciu narzędzia do przeprowadzania ankiet on-line, co pozwala na konstrukcję kwestionariusza prowadzącego respondenta przez wszystkie pytania, które wyświetlają się zgodnie z logiką udzielanych odpowiedzi.

Dobór próby do badania CAWI

Badanie CAWI zostało przeprowadzone z:

- ⇒ **przedstawicielami organizacji pozarządowych**, które realizowały projekty dofinansowane w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012.

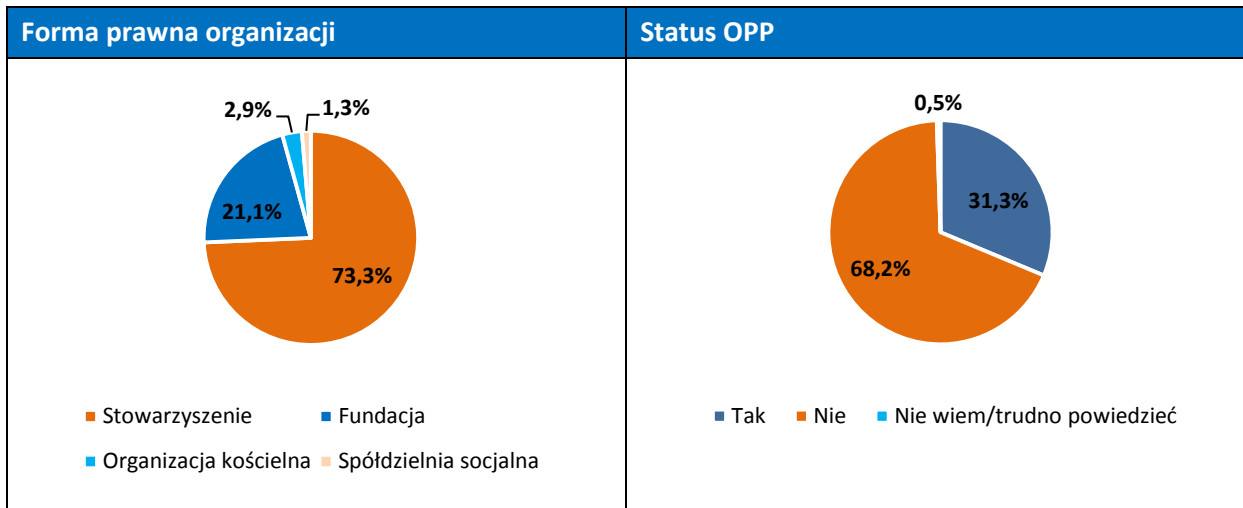
Kwestionariusz, po wyselekcjonowaniu niepowtarzających się podmiotów³, został skierowany do organizacji, które realizowały projekty dofinansowane w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012.

³ PO FIO, w ramach następujących po sobie edycji, dopuszcza możliwość realizowania więcej niż 1 projektu przez daną organizację.

W badaniu uzyskano responsywność na poziomie blisko 40% - cały kwestionariusz został wypełniony przez **754 przedstawicieli organizacji**.

Zdecydowana większość organizacji, które wzięły udział w badaniu CAWI to stowarzyszenia (73,3%). Drugą, ale już mniej liczną grupą, są fundacje (21,1%). Kwestionariusz został także wypełniony przez pojedyncze organizacje kościelne (2,9%) i spółdzielnie socjalne (1,3%). Jednocześnie zdecydowana większość tych organizacji nie posiada statusu OPP.

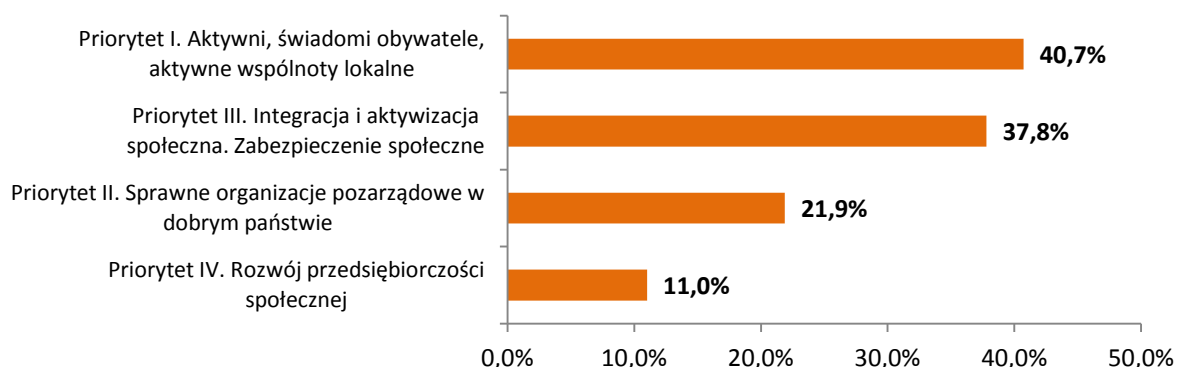
Wykres 2. Forma prawna i posiadanie statusu OPP wśród organizacji biorących udział w badaniu CAWI

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

Większość organizacji, która wzięła udział w badaniu CAWI realizowała projekty z Priorytetu I (40,7%). Nieco mniej respondentów reprezentowało podmioty, które otrzymały dofinansowanie w ramach Priorytetu III (37,8%). Blisko 22% realizowało projekty z Priorytetu II, natomiast 11% z Priorytetu IV. Odsetek respondentów w badaniu CAWI realizujących projekty z poszczególnych priorytetów odzwierciedla strukturę ukształtowaną na poziomie Programu w 2009-2012 (patrz Wykres 1).

Wykres 3. Proszę wskazać priorytety, w ramach których Pana/Pani organizacja realizuje/ realizowała projekt/y z PO FIO

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

CATI (Computer Assisted Telephone Interview), czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny. Technika badawcza, za pomocą której wywiad z respondentem prowadzony jest przez telefon. W wywiadach telefonicznych CATI ankieter odczytuje pytania korzystając z elektronicznego kwestionariusza, na którym również notuje uzyskane odpowiedzi.

Dobór próby do badania CATI

Badanie CATI zostało przeprowadzone z:

- ⇒ **przedstawicielami lokalnych JST** – pełnomocnikami ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi z:
 - poziomu gminnego – z urzędów miast/gmin;
 - poziomu powiatowego – ze starostw powiatowych.

Przy ostatecznym doborze jednostek do badania, **Wykonawca dokonał weryfikacji czy na danym obszarze (gminie lub powiecie) były realizowane projekty finansowane ze środków PO FIO 2009 – 2013**. Ze względu na cele niniejszego badania w ankiecie CATI wzięli udział tylko przedstawiciele tych JST, na terenie których realizowany był co najmniej jeden projekt w ramach Programu i jednocześnie te osoby, które potwierdziły fakt realizacji PO FIO na swoim terenie.

Ze względu na powtarzający się brak spełniania ustalonego kryterium tzn. posiadania wiedzy o tym, iż na terenie działania samorządu był realizowany projekt z PO FIO (pomimo wcześniejszej selekcji gmin i powiatów, z których organizacje realizowały takie projekty), aby uzyskać odpowiedzi od jak największej liczby respondentów spełniających ustalone kryteria doboru, zdecydowano się rozszerzyć liczbę respondentów zapisaną w raporcie metodologicznym z 324 do 540. Ostatecznie, pełnym badaniem CATI objęto 224 przedstawicieli JST, którzy byli pewni iż na ich terenie były realizowane projekty z PO FIO. Wyniki prezentowane w dalszej części raportu są na podstawie odpowiedzi 224 osób.

2.3. Metody jakościowe

IDI (Individual In-Depth Interview), czyli technika indywidualnych wywiadów pogłębionych. Jest to badanie polegające na prowadzeniu przez badacza rozmowy z respondentem w oparciu o przygotowany scenariusz zawierający kluczowe zagadnienia. Zadawane pytania mają charakter otwarty, dzięki czemu umożliwiają respondentowi swobodną wypowiedź, a badaczowi możliwość pogłębienia interesujących go kwestii.

Dobór próby do badania IDI

Indywidualne wywiady pogłębione zostały przeprowadzone z:

- ⇒ **przedstawicielami organizacji pozarządowych**, które realizowały projekty dofinansowane w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012 – 11 wywiadów;
- ⇒ **przedstawicielami lokalnych JST** – 4 wywiady.

Łącznie Wykonawca przeprowadził **15 indywidualnych wywiadów pogłębionych**.

Próba do badania IDI została dobrana w sposób celowy. Aby uzyskać pełny i wyczerpujący materiał badawczy umożliwiający wielowymiarową analizę, przedstawiciele organizacji pozarządowych zostali dobrani według kryteriów pozwalających na zróżnicowanie badanych organizacji pod względem:

- liczby zrealizowanych projektów w ramach PO FIO na lata 2009 – 2013;
- priorytetów, w ramach których były realizowane projekty;
- obszaru działania organizacji;
- korzystania z innych programów grantowych;
- rodzaju nawiązanej współpracy z samorządem lokalnym.

W przypadku JST kryterium podziału było:

- obszar działania;
- rodzaj nawiązanej współpracy z NGO.

Podział próby w badaniu IDI zgodnie z w/w kryteriami wygląda następująco:

Tabela 3. Schemat doboru próby w badaniu IDI

Kryterium podziału – NGO		Liczba wywiadów IDI
Liczba zrealizowanych projektów w ramach PO FIO	1 projekt w ramach PO FIO	1
	Więcej niż 1 projekt w ramach PO FIO	1
Priorytet PO FIO	Priorytet I	1
	Priorytet II	1
	Priorytet III	1
	Priorytet IV	1
Obszar działania	Tereny miejskie	1
	Tereny wiejskie	1
Korzystanie z innych programów grantowych	Realizacja projektu w ramach innego niż PO FIO Programu	1
Rodzaj współpracy z samorządem lokalnym	Udział po realizacji projektu z PO FIO w realizacji zadania publicznego finansowanego przez samorząd	1
	Udział po realizacji projektu z PO FIO w partnerstwie	1
Łącznie		11
Kryterium podziału – JST		Liczba wywiadów IDI
Obszar działania	Tereny miejskie	1
	Tereny wiejskie	1
Rodzaj nawiązanej współpracy z NGO	Zlecenie NGO realizacji zadania publicznego	1
	Udział w partnerstwie z NGO	1
Łącznie		4

TIDI (Telephone In-Depth Interview), czyli technika telefonicznych wywiadów pogłębionych. Analogicznie do wywiadów IDI, ta technika umożliwia zebranie danych o charakterze jakościowym poprzez prowadzenie przez badacza rozmowy z respondentem w oparciu o przygotowany scenariusz zawierający kluczowe zagadnienia. W TIDI wywiad jest prowadzony przez telefon, co znacznie skraca czas realizacji badania i jest wygodnym rozwiązaniem dla respondenta.

Dobór próby do badania TIDI

Telefoniczne wywiady pogłębione zostały przeprowadzone z:

- ⇒ **członkami Komitetu Monitorującego PO FIO** – 4 wywiady:
 - ze strony rządowej – 1 wywiad;
 - ze strony samorządowej – 1 wywiad;
 - ze strony organizacji pozarządowych – 2 wywiady;
- ⇒ **przedstawicielami innych niż PO FIO grantodawców dla organizacji pozarządowych** (6 wywiadów) m.in. z przedstawicielami:
 - Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
 - Funduszu Szwajcarskiego;
 - PO KL – Poddziałanie 5.4.2 - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – Departament Wdrażania EFS;
 - Fundacja im. Stefana Batorego;
 - Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Młodzież w działaniu 2009-2013”;
- ⇒ **przedsiębiorcami posiadającymi programy CSR**, w ramach których współpracują z NGO – 3 wywiady;
- ⇒ **przedstawicielami gminnych, powiatowych i wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego** – 6 wywiadów:
 - przedstawiciele gminnych Rad Działalności Pożytku Publicznego:
 - gminy wiejskie – 1 wywiad,
 - gminy miejskie – 1 wywiad,
 - przedstawiciele powiatowych Rad Działalności Pożytku Publicznego:
 - miasto na prawach powiatu – 1 wywiad,
 - powiat – 1 wywiad,
 - przedstawiciele wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego – 2 wywiady.

FGI (Focused Group Interview), czyli technika zogniskowanego wywiadu grupowego. Jest to technika polegająca na wspólnej dyskusji respondentów (zwykle 6-8 osób) na z góry określony temat. Rozmowa prowadzona jest przez doświadczonego moderatora, który nadzoruje przebieg wywiadu, a także zachęca respondentów do aktywnego uczestnictwa w dyskusji. Wywiad FGI może wykraczać poza zwykłą dyskusję i być prowadzony w formie warsztatowej.

Dobór próby do badania FGI

Badanie FGI zostało przeprowadzone z:

- ⇒ **przedstawicielami organizacji pozarządowych**, które realizowały projekty dofinansowane w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012 – 1 wywiad FGI;
- ⇒ **przedstawicielami Instytucji Zarządzającej PO FIO i z zewnętrznymi ekspertami** – 1 wywiad FGI, w tym:
 - pracownikami IZ PO FIO;
 - przedstawicielami Komitetu Monitorującego PO FIO;
 - członkami komisji konkursowych PO FIO.

łącznie Wykonawca przeprowadził **2 zogniskowane wywiady grupowe**. W każdym z nich uczestniczyło po 6 osób.

Studium przypadku (case study) – metoda polegająca na analizie pojedynczego przypadku, który najlepiej obrazuje badaną problematykę. Przyjmuje formę szczegółowego opisu, dlatego na podstawie case study można wnioskować na temat przyczyn i efektów danego zdarzenia bądź działania. Studium przypadku umożliwia także wskazanie tzw. „dobrych praktyk”, czyli rozwiązań wartych skopiowania, a także błędów, których należy unikać.

W niniejszym badaniu, metoda case study została wykorzystana w dwóch celach:

1. aby ukazać zmiany jakie zaszły w funkcjonowaniu pojedynczej organizacji pozarządowej pod wpływem projektów z PO FIO.

Dla zobrazowania wpływu PO FIO na rozwój działalności i potencjału NGO Wykonawca przeprowadził szczegółową analizę funkcjonowania dwóch organizacji pozarządowych, z których:

- jedna organizacja została założona co najwyżej 2 lata temu; projekt w ramach PO FIO był jej pierwszym przedsięwzięciem finansowanym z funduszy zewnętrznych;
- druga organizacja funkcjonuje co najmniej 4 lata i posiada bogate doświadczenie w realizowaniu projektów z różnych programów grantowych, w tym z PO FIO.

2. aby ukazać zmiany jakie zaszły w otoczeniu organizacji pozarządowych (na poziomie gminnym) pod wpływem realizacji projektów PO FIO na danym obszarze – gminie.

W tym wypadku zainteresowanie badaczy skupiło się na przedstawieniu oddziaływania Programu nie na jedną organizację, ale na najbliższe otoczenie.

Dane niezbędne do przeprowadzenia studium przypadku zostały pozyskane przy użyciu kombinacji metod i technik badawczych.

2.4. Analiza sieci społecznych

Analiza sieci społecznych (Social Network Analysis) jest podejściem badawczym, które polega na opisie pewnego interesującego badacza fragmentu rzeczywistości społecznej nie poprzez analizę cech i własności aktorów życia społecznego, ale poprzez analizę relacji, jakie między nimi zachodzą.

Metoda SNA została wykorzystana do pokazania jakie relacje zachodzą pomiędzy organizacjami pozarządowymi realizującymi projekty w ramach PO FIO a lokalnym samorządem. Wykonawca przeprowadził **analizę typologiczną** tzn. wskazującą, które rodzaje organizacji i jednostek samorządu najściślej ze sobą współpracują.

Dane do SNA zostały pozyskane w ramach badania CAWI i CATI.

2.5. Analiza SWOT

Analiza SWOT – jedna z najpopularniejszych metod heurystycznych, która służy do porządkowania informacji w badanym zakresie. Wykorzystywana jest we wszystkich obszarach planowania strategicznego (np. rozpoznanie sytuacji zewnętrznej/wewnętrznej przedsiębiorstwa lub organizacji, analiza projektu czy inwestycji) – wszędzie tam, gdzie niezbędny jest wybór najlepszej strategii działania. Segregowanie i porządkowanie danych dokonywane jest w oparciu o cztery kategorie:

- S (Strengths) – mocne strony;
- W (Weaknesses) – słabe strony;

- O (Opportunities) – szanse;
- T (Threats) – zagrożenia.

III. Wyniki badania

3.1. Wpływ PO FIO na rozwój potencjału organizacji

3.1.1. Wpływ PO FIO na szanse uzyskania dotacji i jakość realizowanych projektów w ramach innych programów

Podstawowym źródłem finansowania działalności podmiotów z sektora organizacji pozarządowych są dotacje (granty) pochodzące ze środków publicznych – samorządowych, rządowych, zagranicznych czy bazujących na środkach prywatnych (udzielanych w ramach prywatnych organizacji grantodawczych). Zgodnie z badaniem „Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych 2010” Stowarzyszenia Klon/Jawor dla 43% organizacji najważniejszym źródłem finansowania są fundusze bazujące na ww. środkach publicznych.

Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o środki finansowe m.in. z:

- ⇒ **Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki**, z którego mogą skorzystać przede wszystkim organizacje działające w takich obszarach jak np. integracja społeczna, rynek pracy, edukacja pozaszkolna, poradnictwo obywatelskie składając wnioski na poziomie priorytetów komponentu centralnego (np. na rzecz społeczności romskiej, promocji równych szans kobiet i mężczyzn czy rozwój i wzmocnienie potencjał III sektora) i przede wszystkim komponentu regionalnego. Aby ubiegać się o środki z PO KL, jak podaje Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych⁴, istnieje pięć podstawowych kryteriów, które powinna spełniać organizacja pozarządowa, by móc ubiegać się o dofinansowanie z PO KL. Są to:
 - prowadzenie działalności w obszarze objętym wsparciem w ramach Programu,
 - posiadanie personelu,
 - roczny budżet powyżej 20 tys. zł,
 - posiadanie konta w banku,
 - korzystanie z profesjonalnej obsługi księgowej.

- ⇒ **Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy** (w formie Grantu Blokowego dla Organizacji Pozarządowych i Polsko-Szwajcarskich Regionalnych Projektów Partnerskich), w ramach którego wsparcie jest przeznaczone na działania organizacji pozarządowych nastawione na zwiększanie aktywnego udziału obywateli w życiu publicznym w podziale na: edukację obywatelską, działania kontrolne i partycypację w polityce publicznej. O dofinansowanie mogą się ubiegać organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce, niezależne od partii politycznych i ich organizacji wspierających lub instytucji działających w celu osiągnięcia zysku, które muszą być zarejestrowane co najmniej 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

- ⇒ **Norweskiego Mechanizmu Finansowego**, w ramach którego możliwe jest uzyskanie wsparcia w Funduszu dla Organizacji Pozarządowych, który jest w całości przeznaczony na wsparcie III sektora. Celem głównym Funduszu jest zapewnienie organizacjom pozarządowym

⁴ Za Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Obywatelskich w: *Poradnik PO KL dla początkujących. Podręcznik dla organizacji pozarządowych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, s. 17.*

elastycznego i łatwo dostępnego wsparcia finansowego sprzyjającego rozwojowi całego sektora organizacji pozarządowych, które wzmocni zdolność i zwiększy wkład w budowanie sprawiedliwości społecznej, demokracji i zrównoważonego rozwoju.

- ⇒ **Konkursów samorządowych**, organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Zasady ogłaszania konkursów ofert szczegółowo reguluje ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.[1]), która nakłada na organy administracji publicznej obowiązek współpracy z organizacjami pozarządowymi w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 wyżej wymienionej ustawy.
- ⇒ **Fundacji grantodawczych**, oferujących źródło finansowania dla organizacji na ustalonych zasadach, obejmujące określone programy działania czy priorytety wsparcia finansowego. Dotacje są zwykle przyznawane w oparciu o konkurs wniosków. Do takich fundacji należą m.in. Fundacja im. Stefana Batorego, Fundacja im. Leopolda Kronenberga czy Fundacja PZU.

Powyższe dane mogą wskazywać na to, iż **duża część stowarzyszeń i fundacji działa projektowo** tzn. na zasadzie podejmowania konkretnych, tymczasowych przedsięwzięć. Działanie projektowe wiąże się ze specyficznym sposobem pracy stawiającym przed organizacjami określone wymagania, które dotyczą przede wszystkim:

- wiedzy w jaki sposób przygotować wniosek o dofinansowanie składany do instytucji finansującej (łącznie z identyfikacją problemu, formułowaniem celów, zaplanowaniem działań i określeniem rezultatów przedsięwzięcia);
- realizowania projektu zgodnie z zapisami zawartymi we wniosku, w taki sposób aby przyniósł założone efekty (co wymaga odpowiedniego zarządzania projektem i zespołem projektowym);
- rozliczania zrealizowanego projektu (wraz z ewaluacją podejmowanych działań).

PO FIO jest więc jednym z wielu źródeł zewnętrznych, z których organizacje mogą pozyskiwać środki finansowe na realizację projektów. Jednak, jak wielokrotnie podkreślali to uczestnicy badań jakościowych, jest o wiele „przyjaźniejszy” dla organizacji niż wspomniane wyżej programy:

„Wady? Ciężko mi znaleźć wady. Fajnie się z tego pozyskiwało. Problemów... Jest to dużo łatwiejsze, przyjemniejsze pozyskiwanie, rozliczenie, później jakaś tam sprawozdawczość. Także w porównaniu z PROW-em nie widzę wad w FIO.” (IDI, NGO)

„...źródło finansowania dla wielu organizacji wchodzących na rynek, że tak powiem, bo na przykład programy Kapitału Ludzkiego – już pomijam, że są mocno sfokusowane na sprawy zasobów ludzkich, szkoleń i tak dalej – FIO daje dużo szersze pole manewru i często wiele organizacji zaczynających historię z projektami, zaczyna od FIO.” (FGI, NGO)

Projekty w ramach PO FIO mogą być realizowane przez organizacje w różnym wieku i o różnym doświadczeniu w pozyskiwaniu grantów. Za posiadanie doświadczenia w realizacji projektów podobnych do planowanego przedsięwzięcia w ramach FIO aplikująca organizacja może zdobyć maksymalnie 6 punktów (po 3 punkty od każdego asesora) na możliwych 215⁵, co więcej

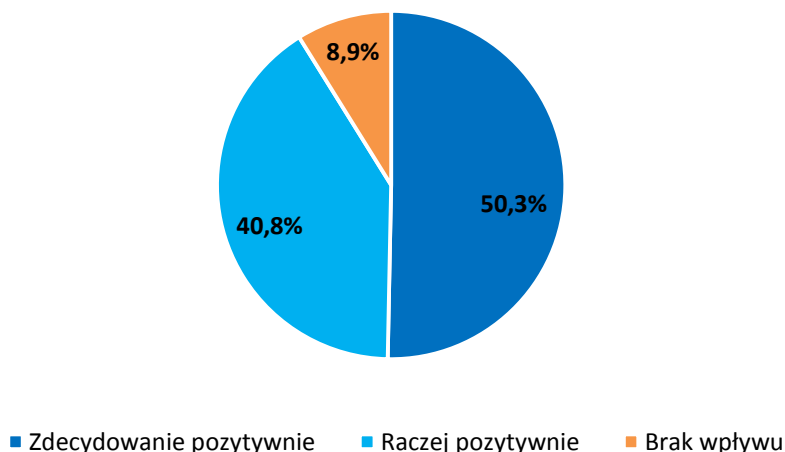
⁵ Zasady przyznawania i rozliczania dotacji w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w 2012 r.

w ustalanych kryteriach strategicznych wprowadza się preferencje ze względu na „młody” wiek organizacji.

W niniejszym badaniu sprawdzono więc, czy obecny charakter **PO FIO pomaga swoim projektodawcom rozwinąć potencjał w wymiarze projektowym i zwiększyć szanse na pozyskanie środków z innych źródeł.**

Blisko 84% organizacji biorących udział w badaniu CAWI zadeklarowało, że po uzyskaniu dofinansowania w ramach PO FIO ich organizacja uczestniczyła również w innych konkursach/programach dedykowanych organizacjom pozarządowym. Były to przede wszystkim konkursy finansowane ze środków samorządowych (odpowiedziało tak 73,4% organizacji aplikujących o środki w ramach innych konkursów), ze środków unijnych (47,0%), rządowych (42,2%) i finansowane z różnych fundacji grantodawczych (38,6%). O dofinansowanie ze środków z funduszy zagranicznych (np. funduszy norweskich czy szwajcarskich) starało się 22,6% z nich. Dokonując oceny wpływu doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektów z FIO **połowa organizacji, która otrzymała dofinansowanie w ramach innych źródeł oceniła wpływ Programu zdecydowanie pozytywnie, natomiast 40,8% raczej pozytywnie.** Dla zaledwie 8,9% respondentów, realizacja projektów z FIO nie miała żadnego wpływu na pozyskanie środków z innych konkursów bądź programów. Żaden z respondentów nie stwierdził, aby realizacja tych projektów miała negatywny wpływ na pozyskiwanie źródeł w ramach innych Programów.

Wykres 4. Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektu/projektów z PO FIO na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=632

Zgodnie z deklaracjami większości respondentów (75,0% przedstawicieli organizacji, które w trakcie lub po realizacji projektu z FIO pozyskały dofinansowania z innych konkursów), fakt realizacji projektów dofinansowanych z PO FIO pomógł **wzbogacić wiedzę przedstawicieli organizacji z zakresu przygotowywania wniosku o dofinansowanie.** Istotne okazało się także **otrzymywanie dodatkowych punktów za doświadczenie w realizacji projektów** podczas etapu oceny wniosku w danych konkursie. Dla niespełna 50,0% beneficjentów pozytywny wpływ na szanse uzyskania dofinansowania miała efektywniejsza organizacja pracy w ich podmiocie. Rzadziej respondenci zauważali znaczenie takich czynników jak: większe zasoby techniczne w organizacji (34,5%), większe zasoby kadrowe (24,8%) czy możliwość wniesienia wkładu własnego (22,4%).

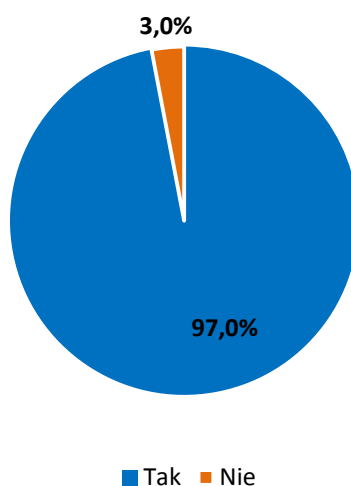
Wykres 5. W jaki sposób realizacja projektu/projektów z PO FIO przełożyła się na większe szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=576
Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Warto również zaznaczyć, iż zgodnie z deklaracjami respondentów badania CAWI, którzy po doświadczeniach z PO FIO mieli okazję aplikować do innych programów, organizacje wykazują realizację projektów FIO jako swoje doświadczenie.

Wykres 6. Czy Pana/Pani organizacja wykazuje realizację projektów PO FIO jako doświadczenie organizacji przy aplikowaniu o środki w ramach różnych konkursów/programów?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=632

Pozytywny wpływ doświadczenia zdobytego podczas realizacji projektów z PO FIO doceniają także przedstawiciele beneficjentów biorących udział w wywiadach jakościowych. Uczestnicy indywidualnych wywiadów pogłębionych zauważają, iż dzięki FIO:

- przede wszystkim mogli **zwiększyć swoje kompetencje dotyczące pisania wniosków o dofinansowanie** (nie tylko jeżeli chodzi o kwestie formalne, ale także związane

z przygotowywaniem koncepcji projektu – wytyczaniem celów, zadań czy planowanych rezultatów):

„To, czego nauczyliśmy się podczas FIO wpłynęło na złożenie innych wniosków np. kwestie przygotowania, opracowania merytorycznego, wytyczania zadań, celu itd”.
(IDI, NGO)

- **rozwinieli infrastrukturę techniczną** (np. o komputery, rzutniki, projektory), które ułatwiły im pracę nad innymi projektami:

„Dzięki projektom z FIO, przez dwa, czy trzy lata funkcjonowania w zasadzie organizacja się i osprzętawia i zabezpiecza się w sposób techniczny i rzeczywiście może potem się rozwijać. W przypadku moim na przykład było to, że po tych dwóch latach sięgnęliśmy z Kapitału Ludzkiego po projekt i w tej chwili sobie z tym radzimy, czyli jakby to daje też, że jest to taki stopień, który pozwala się na tyle usamodzielnąć, że możemy dalej później funkcjonować.” (FGI, NGO)

- nabyli **dotodkową wiedzę związaną z obszarem**, tematyką realizowanego projektu:

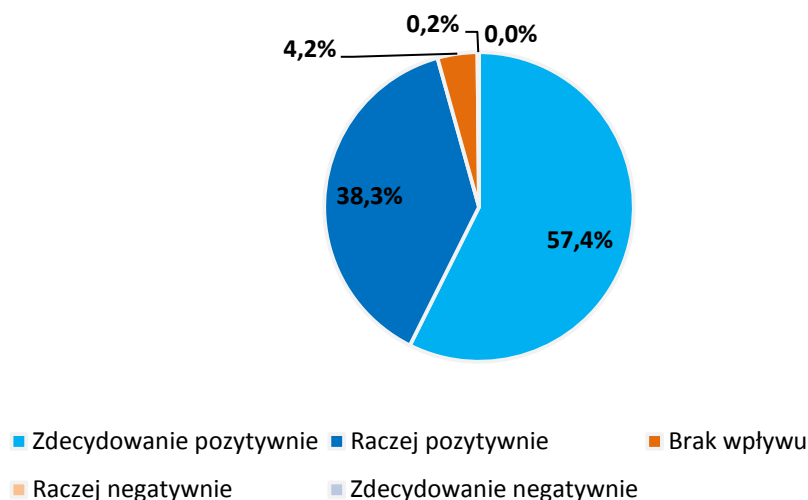
„Myślę, że zdecydowanie tak [że FIO wpłynęło na szansę uzyskania dofinansowania z grantów szwajcarskich], szczególnie, ponieważ była to kontynuacja projektu i były one ze sobą powiązane. Sądzę, że zaważyło to, że mieliśmy pewne doświadczenie w zakresie praw konsumenta i powiązywania ich z aktywnością obywatelską.” (IDI, NGO)

- podczas aplikowania do innych programów uzyskiwali **więcej punktów za doświadczenie** w realizacji projektów:

„W naszym przypadku, nie aż tak dużo. Ale fakt faktem, każdy zrealizowany, rozliczony projekt, to jest większa wiarygodność. To jest tak czysto punktowo jeśli mówimy o tej tabeli.” (IDI, NGO)

Według przedstawicieli organizacji, które wzięły udział w badaniu CAWI, doświadczenie i zasoby zdobyte poprzez projekty z PO FIO również **pozytywnie wpłynęły na jakość realizowanych projektów finansowanych z innych źródeł** – 57,4% respondentów zadeklarowało, iż miały one zdecydowanie pozytywny wpływ, natomiast 38,3%, iż raczej pozytywny wpływ. Pozostałe odpowiedzi tzn. „brak wpływu” bądź „raczej negatywny wpływ” zostały wskazane przez pojedynczych beneficjentów.

Wykres 7. Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektu/projektów z PO FIO na jakość realizowanych projektów finansowanych z innych źródeł?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=624

Dla niektórych podmiotów – uczestników wywiadów IDI jakość realizowanych projektów mogła się poprawić dzięki temu, iż podczas realizowania projektów z FIO organizacja miała możliwość wypracowania bądź ulepszenia dotychczasowych metod pracy. Dla pewnych beneficjentów ważne było także nowe doświadczenie związane z wydatkowaniem i zarządzaniem określoną sumą środków finansowych, które ich organizacja otrzymała w ramach FIO:

„W związku z coraz większymi środkami, które udawało nam się pozyskiwać musieliśmy wypracować sobie pewne metody, sposoby zarządzania nimi.” (IDI, NGO)

W prowadzonych wywiadach jakościowych, zarówno z przedstawicielami beneficjentów, jak i z różnymi specjalistami z zakresu wdrażania i zarządzania Programem, wielokrotnie pojawiały się opinie, iż **FIO to przede wszystkim szansa dla młodych organizacji, także jeżeli chodzi o możliwość pozyskiwania źródeł z innych konkursów/programów**. PO FIO, poprzez brak kryteriów dostępu dotyczących już posiadanego doświadczenia w realizacji projektów, może być jednym z pierwszych Programów, z którego korzystają organizacje pozarządowe.

Analizując wyniki badania ilościowego CAWI widać nieznaczne różnice pomiędzy oceną wpływu realizacji projektów dofinansowanych z PO FIO na szanse uzyskania dofinansowania z innych źródeł u organizacji młodych (tzn. założonych w 2007 r. lub później) i tych utworzonych przed 2007 r., co przedstawiono na poniższej tabeli. Należy jednak przypomnieć, iż prawie wszystkie organizacje, bez względu na wiek, oceniają ten wpływ pozytywnie.

Tabela 4. Wiek organizacji a ocena wpływu Programu na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych źródeł

			Wiek organizacji	
			Utworzona po lub w 2007 r.	Utworzona przed 2007 r.
Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektu/projektów z PO FIO na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?	Zdecydowanie pozytywnie	n	123	195
		% z kolumny	53,5%	48,9%
	Raczej pozytywnie	n	90	166
		% z kolumny	39,2%	41,6%
	Brak wpływu	n	17	38
		% z kolumny	7,3%	9,5%
	Raczej negatywnie	n	0	0
		% z kolumny	0,0%	0,0%
	Zdecydowanie negatywnie	n	0	0
		% z kolumny	0,0%	0,0%
	Razem	n	230	399
		% z kolumny	100,0%	100,0%

Jednakże, specjalne znaczenie FIO w rozwoju młodych organizacji w wymiarze projektowym często podkreślali uczestnicy badań jakościowych. Jeden z przedstawicieli młodej organizacji, która w momencie aplikowania o środki w ramach FIO miała ok. 1,5 roku zauważył, iż dzięki realizacji przedsięwzięcia z FIO jego organizacja mogła się „sprawdzić” i dzięki pozyskanemu doświadczeniu i zasobom realizować kolejne projekty:

„Był to nasz pierwszy projekt, więc pozwolił nam zaistnieć w przestrzeni publicznej, pokazać się podczas realizacji, dał nam pierwszy w miarę sensowny obrót. Dzięki temu mogliśmy rozwijać się dalej. To był dobry start.” (IDI, NGO)

Przedstawiciele bardziej dojrzałych i doświadczonych organizacji biorący udział w wywiadach IDI również dostrzegają pozytywny wpływ PO FIO w późniejszym ubieganiu się o dofinansowanie projektów, ale już w mniejszym stopniu i porównują je do doświadczenia zdobytego w ramach realizacji innych projektów. Dobrze to obrazuje przykład jednego z beneficjentów Programu – podmiotu działającego od blisko 20 lat i jednocześnie posiadającego bogate doświadczenie w realizacji projektów, dofinansowywanych zarówno ze środków samorządowych jak i unijnych. Jak stwierdził respondent badania IDI – w przypadku tak prężnie działającej i aktywnej w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych organizacji, wpływ projektów PO FIO nie jest aż tak wyraźny, choć należy podkreślić, iż każdy kolejny zrealizowany projekt to większa wiarygodność i czasem większa liczba punktów w kryterium „doświadczenie”. Co więcej, to także okazało się okazją do powiększenia sieci kontaktów i nawiązania współpracy z nowymi specjalistami, z którymi można współpracować przy realizacji innych projektów:

„W naszym przypadku, nie aż tak dużo. Ale fakt faktem, każdy zrealizowany, rozliczony projekt, to jest większa wiarygodność. To jest tak czysto punktowo jeśli mówimy o tej tabeli. Inna rzecz, że do różnych projektów, staramy się tu zbudować bazę osób, która u nas przygotowuje projekty. Bo przy tej edukacji, to odkryliśmy, że jest ich raptem razem z pięć, dajmy na to. Na

dwanaście pracujących. I włączanie w przygotowanie czy realizację FIO, pozwala takim osobom później przygotowywać własne projekty”. (IDI, NGO)

Ciekawych danych dostarcza analiza wyników otrzymanych w ramach badania ilościowego, przy pogrupowaniu ich w zależności od siedziby organizacji realizującej projekt z PO FIO. Jak to zostało przedstawione w poniższej tabeli, podmioty mające siedzibę na terenach wiejskich bądź w miastach poniżej 25 tys. mieszkańców częściej niż pozostali beneficjenci oceniają wpływ Programu jako zdecydowanie pozytywny, natomiast rzadziej przypisują mu brak wpływu.

Tabela 5. Siedziba organizacji a ocena wpływu Programu na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych źródeł

		Siedziba organizacji			
		Wieś i miasto poniżej 25 tys.	Miasto 26-100 tys.	Miasto powyżej 101 tys.	
Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektu/projektów z PO FIO na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?	Zdecydowanie pozytywnie	n	158	51	109
		% z kolumny	60,5%	45,9%	41,9%
	Raczej pozytywnie	n	92	50	116
		% z kolumny	35,2%	45,0%	44,6%
	Brak wpływu	n	11	10	35
		% z kolumny	4,3%	9,1%	13,5%
	Raczej negatywnie	n	0	0	0
		% z kolumny	0,0%	0,0%	0,0%
	Zdecydowanie negatywnie	n	0	0	0
		% z kolumny	0,0%	0,0%	0,0%
	Razem	n	261	111	260
		% z kolumny	100,0%	100,0%	100,0%

Próbując określić znaczenie realizacji projektów z PO FIO dla uzyskania dotacji, a następnie w jakości realizowanych przedsięwzięć, należy podkreślić, iż na **szanse uzyskania dotacji w ramach konkursów dedykowanych III sektorowi pozytywnie wpływają doświadczenia wyniesione z realizacji różnych projektów, nie tylko tych dofinansowanych z PO FIO:**

„Generalnie powiem szczerze PO FIO nie jest jedynym kryterium które nas uczy, mamy wiele podmiotów, które wymagają od nas bardzo dużego profesjonalizmu”. (IDI, NGO)

Z takim stwierdzeniem zgadzają się w większości przedstawiciele innych grantodawców, którzy brali udział w wywiadach TIDI, zaznaczając, iż inne programy również wymagają od organizacji „myślenia projektowego” i wykonania szeregu określonych czynności związanych ze składaniem projektu (np. zapoznaniem się z dokumentacją projektową, przygotowaniem wniosku, budżetu itd.). Dostrzegają więc pozytywny wpływ PO FIO, ale stawiając go na równi z innymi programami.

Jeden z przedstawicieli fundacji grantodawczych, działającej od 1988 roku, zauważa po prostu istotną różnicę w sposobie pisania wniosków przez organizacje po umożliwieniu NGO sięgania po środki z funduszy strukturalnych:

„W latach 2004-2005 po wejściu do UE nastąpiła zmiana sposobu pisania wniosków. Stały się bardziej sformalizowane, wypełnione dużą ilością zbędnych słów za którymi jest mało treści, dlatego wprowadziliśmy rozmowę z wnioskodawcami.” (TIDI, inne programy dla NGO)

„Na pewno podmiotom, które startują do PO KL – im jest prościej startować u nas. U nas wniosek jest prostszy, krótszy, kwestie biurokratyczne są u nas przyjemniejsze.” (TIDI, inne programy dla NGO)

WNIOSKI

- ⇒ Beneficjenci Programu wykazują realizację projektów PO FIO jako doświadczenie organizacji przy aplikowaniu o środki w ramach różnych konkursów/programów.
- ⇒ W badaniu zauważono pozytywny wpływ doświadczenia zdobytego podczas realizacji projektów dofinansowanych z PO FIO na szanse uzyskania dotacji w konkursach grantowych finansowanych z innych źródeł. Największy wpływ na zwiększenie potencjału organizacji w wymiarze projektowym ma zdobywana wiedza dotycząca przygotowywania wniosku o dofinansowanie projektu.
- ⇒ Istotną rolę odgrywają także punkty za doświadczenie posiadane przez organizacje zdobywane podczas etapu oceny wniosku w danym konkursie.
- ⇒ Organizacje zauważają także pozytywny wpływ PO FIO na jakość realizacji projektów finansowanych z innych źródeł.
- ⇒ Wpływ PO FIO na szanse uzyskania dotacji i jakość realizowanych projektów w konkursach grantowych finansowanych z innych źródeł może być jednak porównywalny do doświadczenia zdobywanego podczas realizacji projektów z innych programów.

3.1.2. Wpływ PO FIO na wzrost potencjału organizacji w wymiarze pozaprojektowym

Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w swoich założeniach ma się przyczynić do wzmocnienia kondycji i rozwoju III sektora. O rozwoju organizacji w wymiarze pozaprojektowym mogą świadczyć zdobyte kompetencje merytoryczne zespołu, sposób zarządzania organizacją, rozwój infrastruktury technicznej czy ogólnie wprowadzanie nowych, lepszych praktyk do codziennego funkcjonowania organizacji.

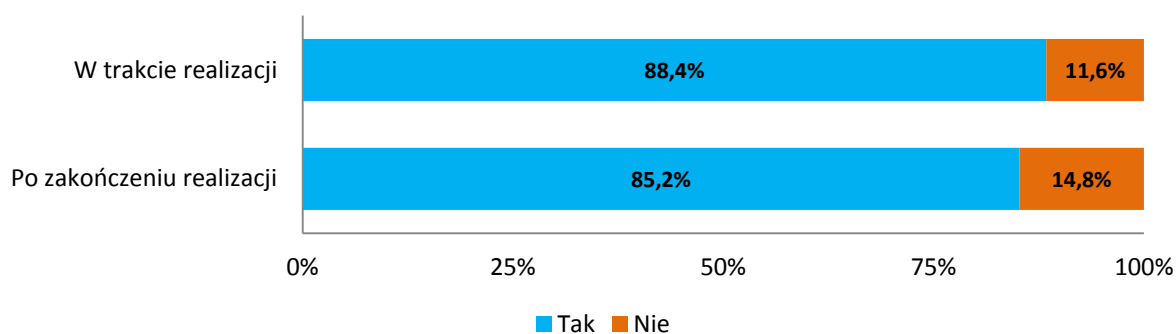
Interpretując uzyskane wyniki pokazujące wpływ PO FIO na rozwój organizacji należy jednak pamiętać, iż organizacje realizują wiele projektów, z których część z nich nakłada się w czasie.

Przedstawicielom organizacji biorących udział w wywiadach IDI czasem trudno było ocenić wpływ jednego, konkretnego projektu na zmiany pojawiające się w ich organizacji:

„Tak jak mówiłem wcześniej, wiele różnych projektów, ciężko mi powiedzieć w jakim stopniu FIO na to wpłynęło, bo fajnie jakbyśmy tylko FIO realizowali, to wtedy powiem. (...) Ciężko mi powiedzieć nawet, to był mój pomysł, z czego to wyszło – czy z FIO, czy PO KL-u, czy ze współpracy z OFOP-em, czy z jakiś innych sieci i tak dalej.” (IDI, NGO)

Zgodnie z deklaracjami uczestników badania CAWI, realizacja projektów z PO FIO pozwoliła członkom ich organizacji zwiększyć **zakres posiadanych kompetencji i wiedzy**, co było pozytywną zmianą, która utrzymała się po zakończeniu realizacji projektu.

Wykres 8. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie kompetencji/ wiedzy pracowników)

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754 (w trakcie realizacji), n=584 (po zakończeniu)

Wzrost kompetencji zespołu organizacji był często zauważany przez uczestników badań jakościowych. Pomimo, iż zakres tematyczny projektów często wpisywał się w profil działania organizacji, respondenci podkreślali przede wszystkim znaczenie tych projektów dla **zwiększenia zakresu wiedzy i kompetencji z obszaru/ tematyki objętej projektem**. W przypadku realizowania projektów rozszerzających profil bądź zakres terytorialny działania organizacji również dostrzegano pozytywny wpływ:

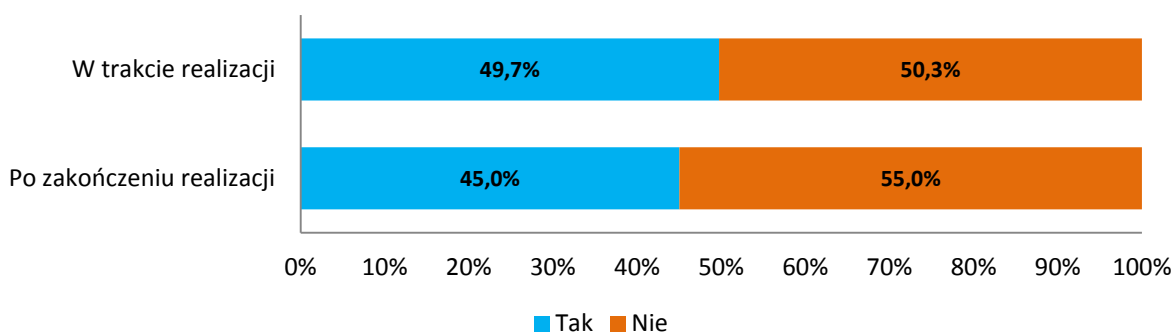
„Tak. Bardziej może nie samych kwalifikacji, ale właśnie kompetencji. Kwestia tego, że my dosyć mocno siedzieliśmy w tym mocnym obszarze zurbanizowanym, a jest jednak inna specyfika pracy w tym terenie wiejsko-miejskim, mniejszych miasteczek i nas sporo nauczyła w tym zakresie, jak tu się komunikować, jak tutaj te rzeczy przerabiać.” (IDI, NGO)

Zwiększenie kompetencji personelu organizacji mogło nastąpić również poprzez **tymczasowe zatrudnienie specjalistów odpowiedzialnych za realizację działań merytorycznych** w projekcie:

„Na ogół nie zatrudniamy profesjonalistów, bo nie pozwalają na to stawki, dlatego opieramy się na pracy własnej i działaniach ludzi, którzy nie mają dużego doświadczenia w tym zakresie. Daje to możliwość nauczenia się wielu nowych umiejętności. Jak już wspominałem, pod tym względem FIO jest bardzo dobrym projektem.” (IDI, NGO)

Blisko połowa organizacji, która wzięła udział w badaniu CAWI, stwierdziła także, iż w trakcie realizacji projektów z PO FIO w ich organizacji udało się **wprowadzić nowe lub zmodyfikować dotychczasowe procedury i standardy działania**, co następnie utrzymało się w większości tych organizacji.

Wykres 9. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (wprowadzenie nowych lub modyfikacja dotychczasowych procedur i standardów działania)

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754 (w trakcie realizacji), n=584 (po zakończeniu)

Ponadto, ok. 40,0% organizacji zadeklarowało, iż dzięki realizacji projektów z PO FIO, udało im się wprowadzić **dobre praktyki do codziennego funkcjonowania organizacji**. Prosząc o podanie konkretnych rozwiązań, respondenci wskazywali na ulepszone sposoby organizacji pracy (np. spotkania robocze, lepszy podział obowiązków pomiędzy pracowników), współpracę z otoczeniem, lepsze sposoby komunikacji wewnątrz organizacji.

Jakie dobre praktyki/rozwiązania wdrożono do codziennego funkcjonowania organizacji?

(Odpowiedzi uczestników badania CAWI)

„Procedury zarządzania kryzysowego organizacji w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych.”

„Regionalne spotkania członków, wymiana informacji drogą elektroniczną.”

„Wewnątrzorganizacyjne ustalenia w obszarze sposobu i procedury zatrudniania osób, w tym członków, do realizacji projektów.”

„Sposoby zawierania umów partnerskich i wolontariackich.”

„Nowe sposoby raportowania wewnętrznego i zarządzania zespołem.”

„Umiejętność współpracy z administracją, partnerami, biznesem.”

„Regularne spotkania z młodymi osobami – które chcą działać lokalnie, zawiązki wolontariatu.”

„Systematyczne badanie potrzeb środowiska, szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych.”

„Systematyczny kontakt z władzami samorządowymi, prasą lokalną, w miarę regularne spotkania członków i wolontariuszy organizacji.”

Uczestnicy wywiadów IDI wskazywali także, iż poprzez realizację projektów (ale nie tylko tych dofinansowanych z PO FIO) w organizacji naturalnie wykształcił się podział obowiązków pomiędzy członków personelu, co pozytywnie wpłynęło na sposób organizacji pracy:

„Po przejściu takich kilku większych projektów wiadomo za co jaka osoba odpowiada – jaki jest zakres jej obowiązków, czym powinna się zajmować. Nie chodzimy po omacku.” (IDI, NGO)

Analizując wpływ Programu na modyfikację dotychczasowych standardów działania i wprowadzenie nowych sposobów pracy do organizacji zauważono niewielkie różnice pomiędzy wiekiem organizacji a zmianami w wyżej wymienionych zakresach. Bazując na deklaracjach respondentów, takie zmiany częściej pojawiały się w organizacjach założonych po lub w 2007 r. niż u organizacji starszych. Szczegółowe wyniki w podziale na wiek organizacji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Wiek organizacji a modyfikacja dotychczasowych standardów pracy

			Wiek organizacji	
			Utworzona po lub w 2007 r.	Utworzona przed 2007 r.
Wprowadzenie nowych sposobów organizacji pracy	Tak	n	164	229
		% z kolumny	56,4%	49,5%
	Nie	n	127	234
		% z kolumny	43,6%	50,5%
	Razem	n	291	463
		% z kolumny	100,0%	100,0%
Wprowadzenie nowych lub modyfikacja dotychczasowych procedur i standardów działania	Tak	n	159	215
		% z kolumny	54,6%	46,4%
	Nie	n	132	248
		% z kolumny	45,4%	53,6%
	Razem	n	291	463
		% z kolumny	100,0%	100,0%

Zwiększenie bądź ulepszenie posiadanej infrastruktury technicznej podczas realizacji projektu z PO FIO dostrzegło 62,0% uczestników badania CAWI. Według niemalże takiego samego odsetka respondentów (61,0%) ta zmiana utrzymała się po zakończeniu realizacji projektu. Pomimo, jak wskazują uczestnicy wywiadów IDI, iż zmiany w infrastrukturze technicznej nie są wielkie, to i tak mają pozytywny wpływ na funkcjonowanie organizacji:

„Tak, tak chociażby ten komputer projektowy, na którym pracujemy. Ja pracuję na nim jak jestem przy projekcie, ale poza tym również inne osoby z niego korzystają. Więc to jest coś, co jest dla nas korzystne. Poza tym zakupiliśmy rzutnik, który ułatwia nam też spotkania całej fundacji. Raz w tygodniu mamy spotkania takie robocze, na których podsumowujemy, co się działo w projektach. W tej chwili każdy może popatrzeć na ścianę i widzi, co tam jest zapisywane. Ułatwia pracę nie tylko w moim projekcie, ale też pracę ogólnie w całej fundacji.” (IDI, NGO)

Próbując określić, które aspekty Programu w pozytywny sposób mogą wpływać na wzrost potencjału organizacji, można przede wszystkim wskazać na **stabilność PO FIO i element wieloletniości Programu**. Przedstawiciele organizacji doceniali to, iż wiedzą jakie do 2013 r. obszary będzie wspierało FIO, i że to pozwala im zaplanować odpowiednią strategię działania. Ten aspekt Programu był także podkreślany przez przedstawicieli komisji konkursowych biorących udział w wywiadzie FGI, którzy oceniając wnioski dostrzegali u organizacji mających już doświadczenie w realizacji projektów z FIO spójność i konsekwencję w realizowanych projektach.

W przeprowadzonym wywiadzie grupowym z beneficjentami doceniono także **możliwość realizacji projektów w perspektywie dwuletniej**:

„No myśmy całkowicie zmienili program nasz, też dzięki temu, że mieliśmy stałe finansowanie. Od momentu kiedy weszły te dwuletnie dotacje, to my zaczęliśmy korzystać z dwuletnich dotacji, które pozwoliły nam na przykład zupełnie inaczej ustawić nasze cykle szkoleniowe – one są teraz dłuższe, wsparcie jest bardziej sprofilowane w stosunku do poszczególnych grup, które do nas trafiają. No i ze względu na to, że takie było nasze doświadczenie, że ludzie nie bardzo mają czas w wakacje i trudno zebrać grupę, no to jakby możemy pozwalać sobie na działania na przełomie roku, dzięki temu że mamy dwuletnie dotacje, a to nie jest takie powszechne.”
(FGI, NGO)

Ponadto ważną cechą Programu jest to, jak to określił jeden z uczestników wywiadu FGI, iż projekty PO FIO „*pozwalają właśnie na cykl rozwoju organizacji, znaczy na wbicie się w cykl rozwoju organizacji, a nie wymagają tego, żeby to był wyjątkowy projekt, który robimy tylko dla FIO.*” – czyli na **realizację działań wpisujących się w strategię organizacji**. Beneficjenci doceniają także **zachowanie równowagi pomiędzy aspektami formalnymi i merytorycznymi** związanymi z realizacją projektów, co pozwala im skupić się na meritum („... *nie ma tego przerostu biurokracji nad merytorycznym działaniem*” – IDI, NGO). Inną ważną cechą Programu, która wywiera pozytywny wpływ na rozwój organizacji, jest **możliwość realizacji projektów opierających się na nowych, niekonwencjonalnych rozwiązaniach** (aspekt innowacyjności), co jednocześnie odróżnia PO FIO od środków przyznawanych przez samorządy.

Organizacje, które na etapie pisania wniosku o dofinansowanie korzystały z dodatkowego wsparcia (np. szkolenia, spotkania informacyjne) udzielanego przez jednostki administracji rządowej lub samorządowej (np. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, urzędy marszałkowskie itp.) – łącznie 44,8% organizacji biorących udział w badaniu CAWI, pozytywnie oceniają ten rodzaj wsparcia – zarówno w wymiarze projektowym jak i pozaprojektowym.

Z drugiej strony, Beneficjenci, którym nie udało się w danej edycji uzyskać dofinansowania, **źle ocenili brak otrzymania informacji zwrotnej** na temat przyczyn uzyskania oceny niepozwalającej na realizację projektu, podczas gdy taka informacja dałaby możliwość uniknięcia podobnych błędów podczas kolejnych konkursów. Otrzymanie informacji zwrotnej może być cenną wiedzą, na której może bazować dalszy rozwój organizacji.

Uczestnicy niniejszego badania – organizacje, które otrzymały dofinansowanie w ramach Programu postrzegają PO FIO jako konkurs, który nie posiada skomplikowanych procedur i tym samym jest odpowiedni dla organizacji z różnym doświadczeniem w realizacji projektów. Pomimo, iż beneficjenci uważają Program za bardzo przyjazny, **podmioty, które nigdy nie aplikowały do PO FIO mogą prezentować inną postawę, która może ich zniechęcać do aplikowania o fundusze**. Prowadząc wywiady pogłębione z przedstawicielami organizacji, które nie brały udziału w konkursach PO FIO na pytanie o powody, w większości odpowiadali, że najbardziej zniechęcają ich skomplikowane

procedury związane z przygotowaniem wymaganej dokumentacji. Ponadto, oprócz zbyt skomplikowanych formalności, wskazywali także na brak wiedzy w jaki sposób składać wniosek oraz brak odpowiedniego personelu (księgowej, koordynatora) do napisania wniosku, koordynowania i rozliczania projektu. Ponieważ były to pojedyncze wywiady przeprowadzone na potrzeby case study nie można wnioskować o skali tego zjawiska, jednak warto mieć na uwadze, że istnieją organizacje, które obawiają się wziąć udział w konkursie.

WNIOSKI

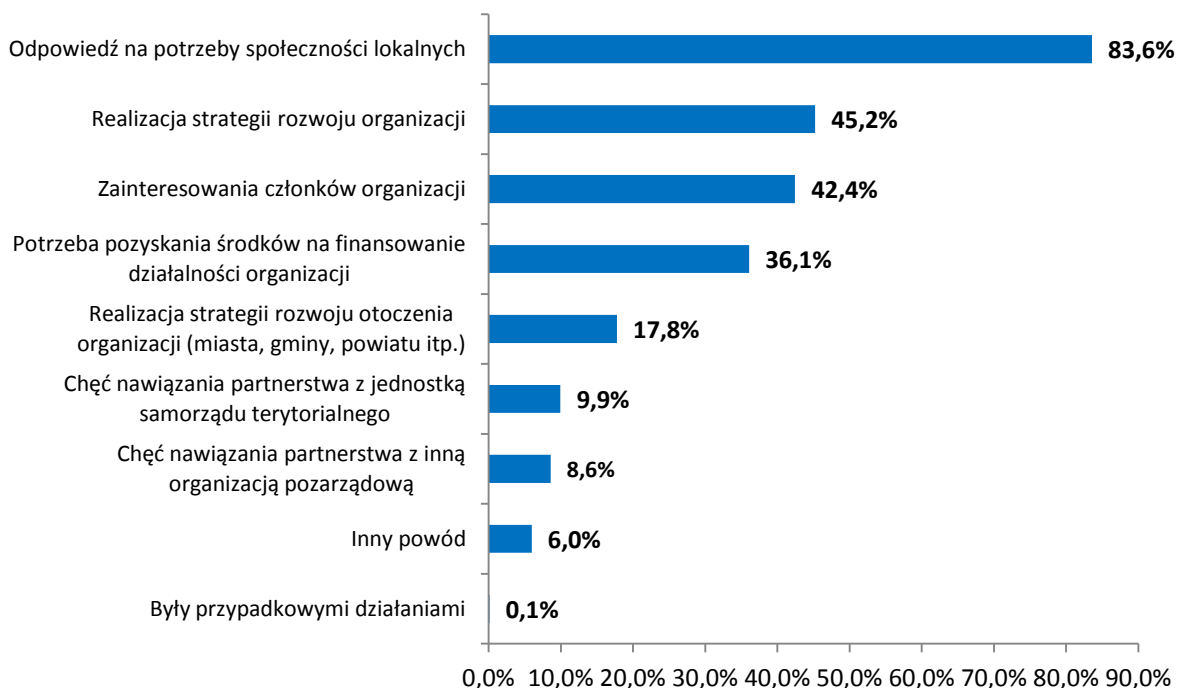
- ⇒ Beneficjenci Programu zauważają pozytywny wpływ projektów na rozwój ich organizacji w wymiarze pozaprojektowym, przede wszystkim dla zwiększenia kompetencji i wiedzy pracowników organizacji.
- ⇒ Realizacja projektów z PO FIO przyniosła także pozytywne efekty w innych wymiarach funkcjonowania organizacji (jednak już w znacznie mniejszym stopniu niż wzrost kompetencji i wiedzy personelu organizacji): ulepszenie posiadanej infrastruktury technicznej i ulepszenie dotychczasowych standardów pracy, co częściej było widoczne u młodych organizacji, dla których PO FIO było jednym z pierwszych doświadczeń w realizacji projektów.
- ⇒ Pozytywny wpływ na rozwój organizacji w wymiarze pozaprojektowym ma wieloletniość Programu, co pozwala organizacjom na wcześniejsze zaplanowanie projektów i powiązanie ich z cyklem rozwoju organizacji. Beneficjenci doceniają także łatwe, zrozumiałe procedury, które pozwalają skupić się na realizacji merytorycznej części projektów.
- ⇒ Ważną cechą Programu jest możliwość realizacji projektów dwuletnich, a także projektów wykorzystujących innowacyjne rozwiązania/ narzędzia, co jednocześnie odróżnia PO FIO od środków przyznawanych przez samorządy.
- ⇒ Do negatywnych cech Programu zaliczono przede wszystkim brak otrzymywania informacji zwrotnych na temat przyczyn braku otrzymania dofinansowania.

3.2. Wpływ PO FIO na działalność organizacji w środowisku lokalnym

Dokonując oceny wpływu Programu na aktywność organizacji w środowisku lokalnym, warto najpierw sprawdzić z jakich powodów organizacje pozyskują środki z PO FIO – czy na okoliczność realizacji konkretnych, jednorazowych przedsięwzięć, czy też może stanowią element strategii rozwoju organizacji bądź otoczenia, w którym funkcjonują. Jak twierdzi większość beneficjentów – blisko 84,0%, realizacja projektów jest przede wszystkim **odpowiedzią na potrzeby społeczności lokalnych**. Prawie połowa deklaruje (45,2%), iż głównym powodem realizacji projektów była także realizacja strategii rozwoju organizacji, natomiast 42,2% iż przedsięwzięcia wynikały z zainteresowań członków organizacji. Dla ok. 36,0% PO FIO było po prostu okazją do pozyskania środków na

finansowanie działalności organizacji. Realizacja strategii rozwoju otoczenia organizacji została wskazana przez blisko 18,0% beneficjentów jako główny powód realizacji projektu z PO FIO. **Pomimo, iż realizowane projekty nie wynikały bezpośrednio ze strategii rozwoju otoczenia organizacji, to zgodnie z deklaracjami beneficjentów były silnie powiązane z potrzebami lokalnych społeczności.**

Wykres 10. Proszę wskazać główne powody, dla których Pana/Pani organizacja aplikowała o środki w ramach PO FIO?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754
Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Przedstawiciele organizacji biorący udział w badaniach jakościowych wskazywali na kilka głównych powodów, dla których aplikowali o środki z Programu. Z jednej strony była to chęć, aby **zwiększyć skalę dotychczas podejmowanych działań** (np. powiększyć liczbę beneficjentów, zaproponować im bogatsze i pełniejsze wsparcie), co jednocześnie wiązało się z poszukiwaniem środków na finansowanie działalności statutowej organizacji. Bez otrzymanych środków świadczone wsparcie byłoby dużo skromniejsze:

*„No właśnie ta potrzeba pomocy tym organizacjom. To jest coś, co kontynuujemy także, jeżeli chodzi o działalność w pro bono, także w pro bono również udzielamy tego typu doradztw. Już tylko ciągniemy ten program poradnictwa prawnego wtedy, jeżeli nie mamy dofinansowania.”
(IDI, NGO)*

Realizowane projekty były także **odpowiedzią na pojawiające się problemy w społeczności lokalnej**, ale i pojawiały się takie projekty, które powstały z myślą o kontynuowaniu bądź uzupełnianiu innych działań podejmowanych w otoczeniu:

„To była odpowiedź na zapotrzebowanie w środowisku. Żadna z innych organizacji nie podejmowała tematu. Na naszych terenach zaczęło powstawać dużo organizacji, panie zaczęły

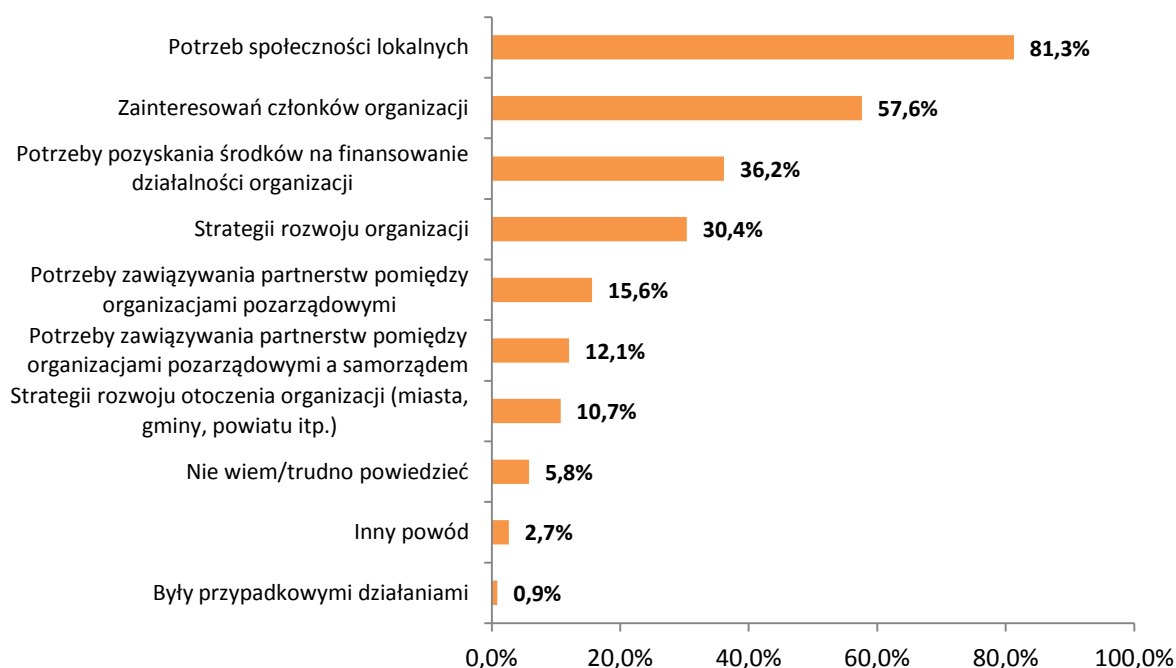
poprzez różne szkolenia i wsparcie się aktywizować, więc trzeba było zorganizować działanie, które jeszcze „pchnęło” by je do przodu, utrwaliło i wykorzystano dotychczasowe wsparcie.” (IDI, NGO)

Niektóre młode organizacje sięgnęły po środki z PO FIO, ze względu na jego dostępność, co miało być **początkiem ich rozwoju**:

„Przede wszystkim nasza organizacja powstała w 2009 roku i jeśli chodzi o ten pierwszy projekt, to na pewno dużą zaletą było to, że w FIO są różne szanse dla różnych organizacji. Nie ma szczególnych preferencji wobec stowarzyszeń z dłuższym stażem, doświadczeniem, liczbą zrealizowanych projektów. Z tych powodów wysoko oceniliśmy nasze szanse i zdecydowaliśmy się złożyć wniosek.” (IDI, NGO)

Obserwując projekty realizowane na terenie działania instytucji, którą reprezentowali uczestnicy badania CATI, respondenci również wskazywali na potrzeby społeczności lokalnych, jako główny powód realizacji projektów PO FIO (wskazało tak 81,3% respondentów). Następnie, według doświadczenia ponad połowy z nich (57,6%) projekty wynikały także z zainteresowań członków organizacji. Niecałe 11,0% przedstawicieli JST wskazało, że projekty wynikały z chęci realizacji strategii rozwoju otoczenia organizacji.

Wykres 11. Czy realizowane na obszarze Pana/Pani instytucji projekty w ramach PO FIO wynikały z:

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224

Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Otrzymane wyniki wskazują na silne powiązanie projektów z potrzebami lokalnych społeczności, co według znacznej większości organizacji i przedstawicieli JST było główną przyczyną realizowanych przedsięwzięć w ramach PO FIO. Wydaje się, iż to właśnie chęć zwiększenia aktywności organizacji w środowisku lokalnym jest jednym z głównych powodów, dla którego organizacje sięgają po środki z PO FIO. Przykładowo, chęć nawiązania partnerstwa wewnątrz- czy międzysektorowego jako główny

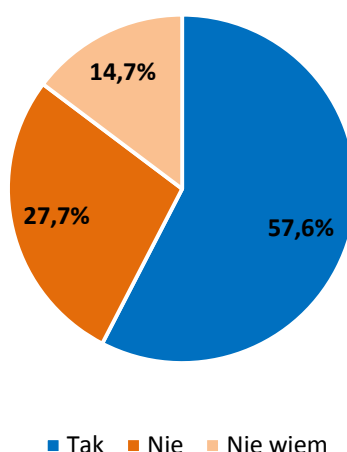
powód realizacji projektów była wskazywana przez mniej niż 10,0% organizacji. Nawiązywanie partnerstwa w ramach Programu można traktować bardziej jako sposób czy narzędzie do osiągnięcia celów podejmowanych działań, niż bezpośrednią przyczynę realizacji projektu.

Pomimo deklaracji, zarówno przedstawiciele NGO, jak samorządów, iż projekty dofinansowane z PO FIO są przede wszystkim odpowiedzią na potrzeby lokalnych społeczności, ponad połowa **reprezentantów JST** biorących udział w badaniu CATI (57,6%) uważa, iż w Programie powinna wzrastać rola regionalnych regrantorów, którzy wg respondentów są bliżej potrzeb lokalnych i w większym stopniu znają specyfikę i problemy regionu. Uczestnicy badania CATI, którzy uważają iż obecne rozwiązanie jest wystarczające argumentują, że zwiększenie regrantingu będzie generowało znacznie większe koszty podczas wdrażania Programu. Pojawiały się także opinie, iż Program straci swoją dotychczasową apolityczność.

Kwestia regrantingu była także jednym z tematów poruszanych podczas wywiadu grupowego z przedstawicielami organizacji pozarządowych. Podczas wywiadu respondenci zidentyfikowali kilka zagrożeń, do których zaliczyli niewystarczającą liczbę podmiotów posiadających odpowiednie zaplecze merytoryczne do przekazywania grantów, a także wpływ czynników pozamerytorycznych na wybór projektów. Jak deklarowali uczestnicy FGI, jedną z głównych zalet PO FIO jest jego centralny charakter, co zapewnia organizacje o jego apolityczności i sprawia, że mają zaufanie do PO FIO:

„To znaczy ja powiem tak, że przy tym systemie który jest, to mam pełne zaufanie do tych oceniających, bo jakby stowarzyszenia, organizacje składające wnioski są dla nich anonimowe – oceniają wniosek merytorycznie i tak dalej, natomiast kiedy zawężamy już, że ta powiem, do lokalnych no to, słuchajcie, cała przestrzeń polityczna jest, że tak powiem, przez partię zagospodarowana i będą próby nacisków: temu dać, temu nie dać i to jakby w tym momencie też ta wiarygodność i to, co w tej chwili jest zaletą FIO, by było stracone.” (FGI, NGO)

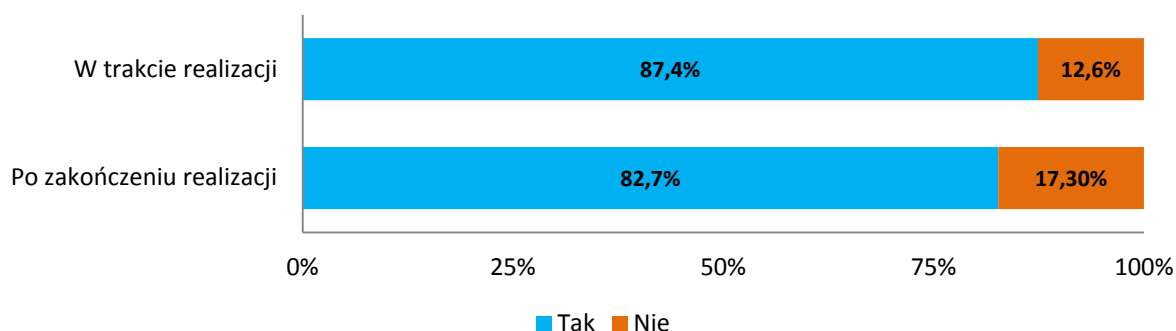
Wykres 12. Czy wg Pana/Pani w PO FIO powinna wzrastać rola regionalnych regrantorów?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224

O pozytywnym wpływie Programu na aktywność organizacji w środowisku lokalnym może świadczyć również **powiększające się grono beneficjentów organizacji**. Zgodnie z odpowiedziami uczestników badania CAWI, podczas realizowania projektów z PO FIO organizacje mogą objąć swoimi działaniami większą liczbę beneficjentów (odpowiedziało tak 87,4%), ale i ta zmiana utrzymuje się po zakończeniu realizacji projektów (82,7%).

Wykres 13. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie liczby beneficjentów organizacji)

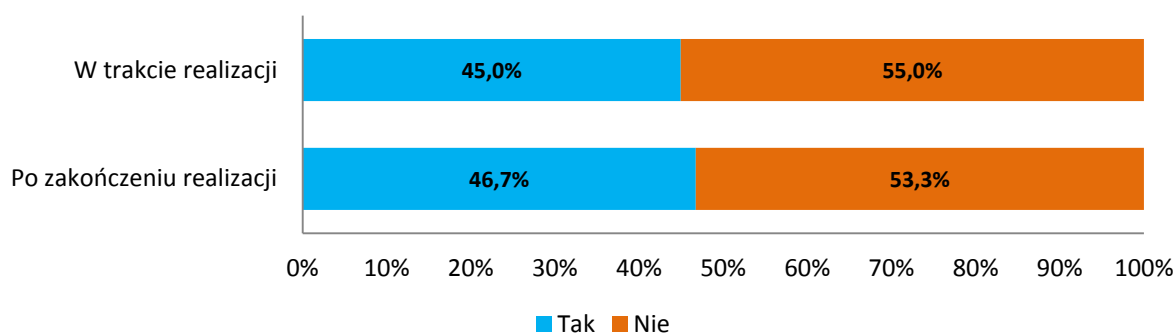

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754 (w trakcie realizacji), n=584 (po zakończeniu)

W badaniu sprawdzono także, w jaki sposób realizacja projektów dofinansowanych z Programu wpływa na zwiększenie zakresu terytorialnego działania organizacji. Zgodnie z uzyskanymi wynikami w badaniu CAWI, blisko 45,0% organizacji zwiększyło zasięg terytorialny działania, co jednocześnie utrzymało się po zakończeniu realizacji projektu. Zgodnie z informacjami zdobytymi podczas wywiadów pogłębionych można przypuszczać, iż zmiany w zakresie terytorialnym przede wszystkim dotyczyły rozszerzenia działania na okoliczne obszary:

„Wcześniej działaliśmy na terenie gminy skupiając się głównie na jednej miejscowości. Teraz to jest naprawdę cała gmina.” (IDI, NGO)

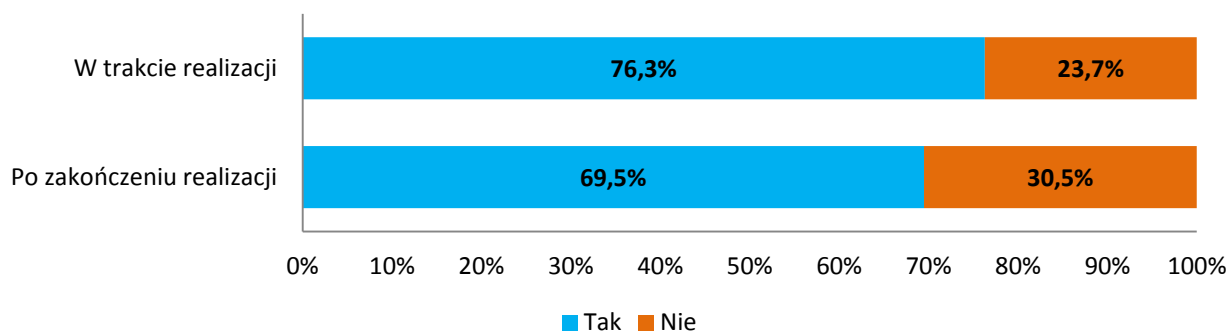
Wykres 14. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie zakresu terytorialnego działania)

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754 (w trakcie realizacji), n=584 (po zakończeniu)

Na wzrost aktywności organizacji w środowisku lokalnym pozytywny wpływ mogło mieć także powiększenie się liczby wolontariuszy, co miało miejsce przede wszystkim podczas realizacji projektów z PO FIO. Blisko 77,0% respondentów badania CAWI zadeklarowało, iż w trakcie realizacji projektów udało im się powiększyć grono wolontariuszy. Według ok. 69,0% ta zmiana była trwała, tzn. utrzymała się po zakończeniu realizacji projektów.

Wykres 15. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie liczby wolontariuszy)

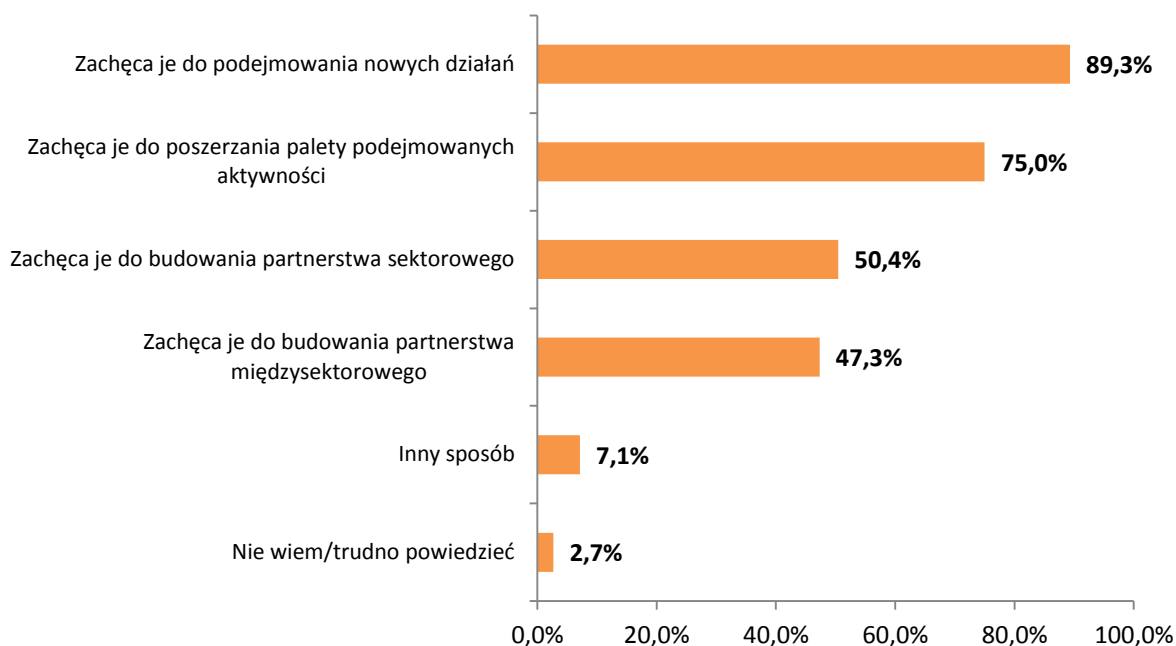
Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754 (w trakcie realizacji), n=584 (po zakończeniu)

Znaczenie wolontariuszy podczas realizacji projektów doceniają także uczestnicy wywiadów IDI:

„Nie możliwym byłoby zrealizowanie projektów bez wolontariuszy, są oni naszym wkładem własnym, szczególnie w przypadku naszej organizacji, która liczy sobie trzy lata i nie realizowaliśmy bardzo dużych projektów. Nie mamy warunków lokalowych, sal szkoleniowych itd., dlatego jesteśmy w pewnym sensie skazani na wolontariuszy, bez nich nie zrealizowalibyśmy projektu, nie moglibyśmy wykazać wkładu własnego. Jest to stała grupa wolontariuszy, z drobnymi zmianami, ale generalnie stała.” (IDI, NGO)

Według przedstawicieli JST biorących udział w badaniu CATI wpływ PO FIO na aktywność organizacji w środowisku lokalnym jest przede wszystkim dostrzegany poprzez podejmowanie przez organizacje nowych działań (89,3%), a także rozszerzanie zakresu dotychczas podejmowanych działań (75,0%).

Wykres 16. W jaki sposób Pana/Pani zdaniem PO FIO wpływa na aktywność organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym?

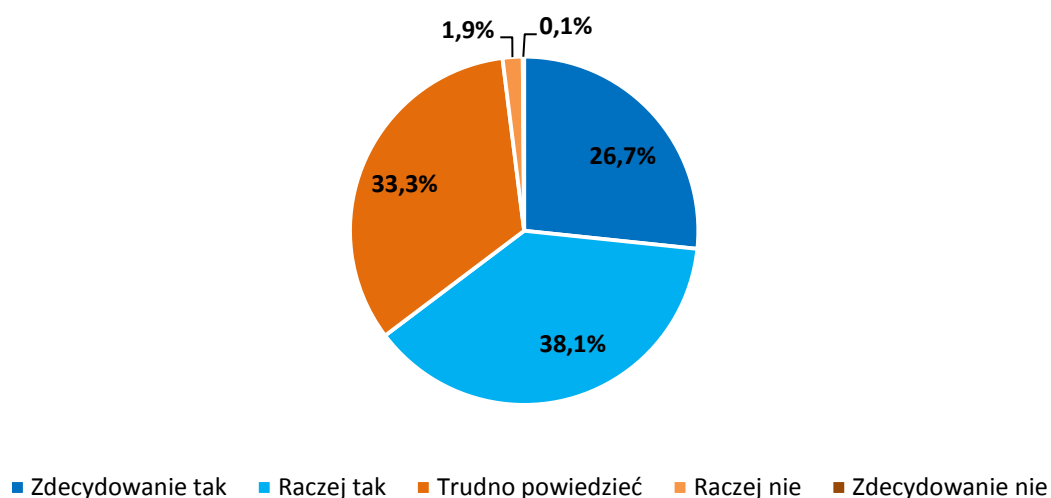

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224

Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem 65% respondentów badania CAWI realizacja projektów przez ich organizację mogła zachęcić także inne podmioty do większej aktywności w środowisku lokalnym. Zauważają to także organizacje (biorące udział w wywiadach IDI), które nigdy nie realizowały projektów z PO FIO. Przypinają, że jeżeli dana organizacja dostała dofinansowanie, to często była traktowana jako „motor napędowy” dla innych organizacji, co ogólnie ma pozytywny wpływ na aktywność całego sektora działającego w najbliższym otoczeniu.

Wykres 17. Czy projekt/projekty realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO zachęciły inne organizacje do większej aktywności w środowisku lokalnym?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

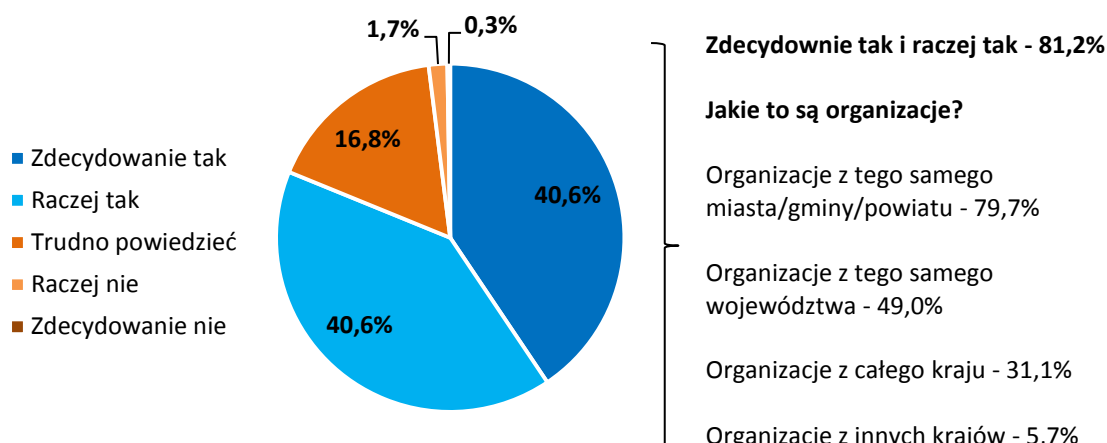
Analizując uzyskane wyniki w badaniu CAWI można zauważyć, iż takiego zdania są przede wszystkim organizacje, które mają swoją siedzibę na wsi (34,6% odpowiedzi zdecydowanie tak i 39,4% raczej tak) i w miastach liczących poniżej 25 tys. mieszkańców (31,3% odpowiedzi zdecydowanie tak i 38,9% raczej tak).

Tabela 7. Siedziba organizacji a zwiększenie aktywności w środowisku lokalnym innych organizacji

			Siedziba organizacji				
			Wieś	Miasto poniżej 25 tys.	Miasto 26-50 tys.	Miasto 51-100 tys.	Miasto powyżej 101 tys.
Czy projekt/projekty realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO zachęciły inne organizacje do większej aktywności w środowisku lokalnym?	Zdecydowanie tak	n	65	41	11	18	66
		% z kolumny	34,6%	31,3%	17,7%	26,5%	21,6%
	Raczej tak	n	74	51	24	25	113
		% z kolumny	39,4%	38,9%	38,7%	36,8%	37,0%
	Trudno powiedzieć	n	45	38	25	23	120
		% z kolumny	23,9%	29,0%	40,3%	33,8%	39,3%
	Raczej nie	n	3	1	2	2	6
		% z kolumny	1,6%	0,8%	3,2%	2,9%	2,0%
	Zdecydowanie nie	n	1	0	0	0	0
		% z kolumny	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Razem	n	188	131	62	68	305
		% z kolumny	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Jednocześnie, według większości organizacji realizowane przez nich projekty są rozpoznawalne przez inne organizacje pozarządowe. Zgodnie z deklaracjami respondentów są to przede wszystkim organizacje z tego samej gminy bądź powiatu.

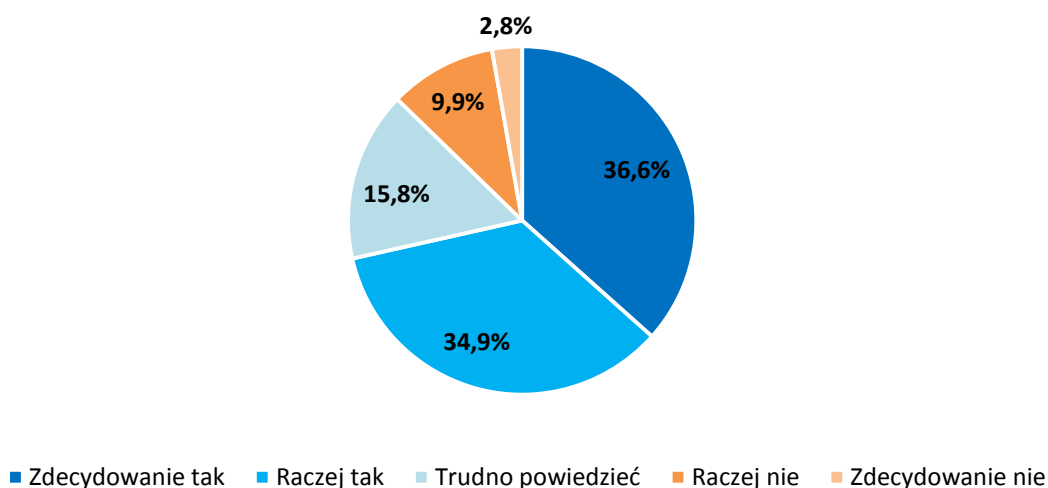
Wykres 18. Czy Pana/Pani zdaniem projekt/y realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO są rozpoznawalne przez inne organizacje pozarządowe?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

Zastanawiając się czy podobna skala rozwoju organizacji byłaby możliwa bez dofinansowania z PO FIO, warto się przyjrzeć uzyskanym wynikom prezentującym czy w przypadku braku dofinansowania z Programu dana organizacja zamierzała zrealizować główne założenia projektów pozyskując dotacje z innych źródeł finansowych. Sumując odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” okazało się, iż większość beneficjentów (71,5%) zamierzała zrealizować przynajmniej część działań niezależnie od uzyskanego dofinansowania, co również może świadczyć o znacznym powiązaniu realizowanych projektów z codzienną działalnością organizacji.

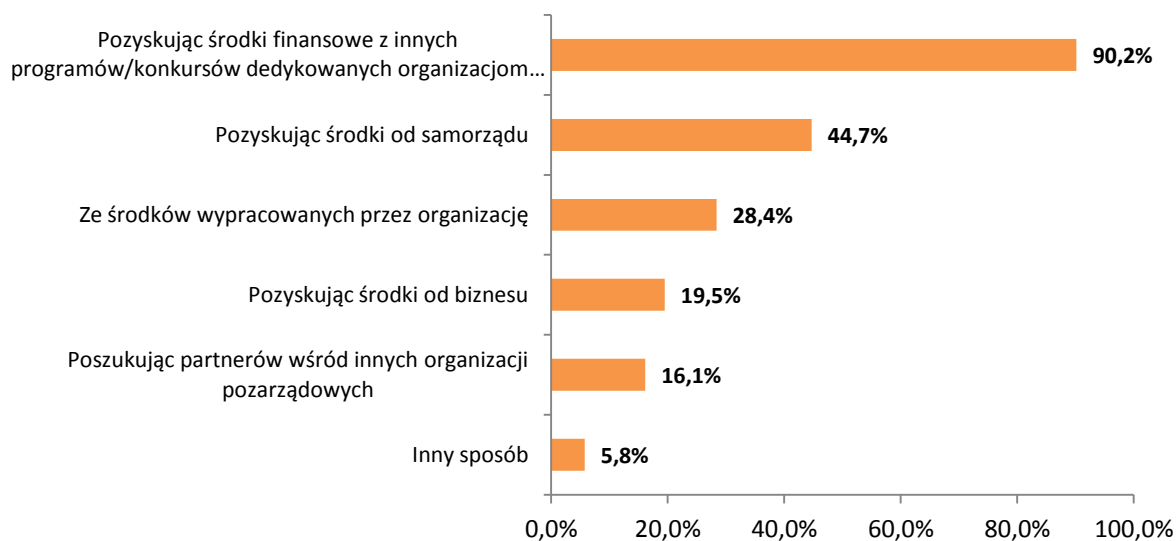
Wykres 19. Czy w przypadku braku uzyskania dofinansowania z PO FIO Pana/Pani organizacja zamierzała zrealizować któryś z projektów pozyskując środki z innych źródeł?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

Warto jednak zauważyć, iż zdecydowana większość tych organizacji (90,2%), która zamierzała zrealizować projekt w przypadku braku otrzymania dofinansowania z PO FIO, spróbowałaby aplikować o środki w ramach innych konkursów czy programów.

Wykres 20. W jaki sposób Pana/Pani organizacja zamierzała sfinansować realizację działań i założeń projektu/projektów w przypadku braku otrzymania dofinansowania z PO FIO?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=539
Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

WNIOSKI

- ⇒ Projekty realizowane w ramach PO FIO mają pozytywny wpływ na działalność organizacji w środowisku lokalnym:
 - pozwalają na podejmowanie działań na szerszą skalę (większy zasięg terytorialny działania, większa liczba beneficjentów).
- ⇒ Przyglądając się powyższym wynikom można stwierdzić, iż chęć zwiększenia aktywności organizacji w środowisku lokalnym (rozumianej jako podejmowanie większej liczby inicjatyw i zwiększenie liczby beneficjentów) jest jednym z głównych powodów, dla którego organizacje sięgają po środki z PO FIO. Świadczy o tym chociażby realizacja projektów w odpowiedzi na potrzeby społeczności lokalnych, ale i deklarowana chęć powiększenia skali dotychczasowych działań. Jednocześnie o pozytywnym wpływie Programu na wzrost aktywności w środowisku lokalnym może świadczyć deklarowana większa liczba beneficjentów organizacji (zarówno w trakcie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu).
- ⇒ Zdaniem ponad połowy respondentów badania CAWI realizacja projektów przez ich organizację mogła zachęcić także inne podmioty do większej aktywności w środowisku lokalnym.

3.3. Wpływ PO FIO na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną

Analizując wpływ PO FIO na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną należy najpierw zwrócić uwagę na to, iż w badaniu CATI **tylko niecałe 42,0% przedstawicieli samorządów odpowiedzialnych za współpracę z NGO, wiedziało, iż na ich terenie były realizowane projekty z FIO⁶**. Uczestnicy badania przyznawali, iż posiadają wiedzę na temat podstawowych założeń Programu oraz często wiedzieli, iż organizacje z terenu działania ich instytucji aplikowały o środki w ramach FIO, jednak nie byli pewni czy takie środki udało im się zdobyć. Co więcej, podczas wywiadów IDI prowadzonych z przedstawicielami JST, którzy posiadali taką wiedzę, respondenci informowali, że ich wiedza na temat projektów FIO z ich terenów nie jest kompletna:

„To jest wiedza wynikająca z danych zamieszczonych przez ministerstwo i jest ona bardzo powierzchowna. Mniej więcej orientuję się ile ich jest.” (IDI, JST)

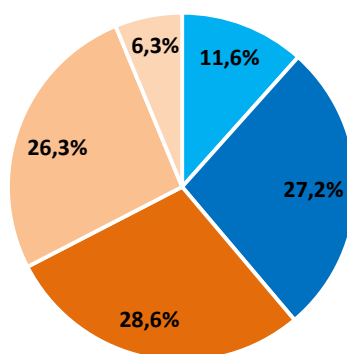
„Niejednokrotnie o wielu projektach w ogóle nie wiemy. Ponieważ składają oferty same, bez konsultacji z nami, mają do tego prawo.” (IDI, JST)

Podobnej obserwacji dokonano w badaniu pn. „Badanie wpływu PO FIO na zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych – w opiniach przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego” przeprowadzonym przez firmę Invent Grupa Doradztwa i Treningu Sp. z o.o. w 2011 r., w ramach którego skierowano ankietę CAWI i CATI do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego na terenie których w roku 2009 i 2010 realizowany był projekt finansowany ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Z próby 276 respondentów, tylko 94 (34,1%) potwierdziło fakt realizacji PO FIO na swoim terenie.

W gminach bądź powiatach, w których respondenci byli świadomi realizacji projektów finansowanych z PO FIO, ok. 39,0% (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) zadeklarowało, iż ich realizacja pozwoliła dostrzec w JST problemy społeczne, które nie były wcześniej przedmiotem zainteresowania.

⁶ Ankieta została skierowana do tych JST, na terenie których były realizowane projekty z PO FIO.

Wykres 21. Czy projekty realizowane w ramach PO FIO pozwoliły dostrzec Pana/Pani instytucji problemy społeczne, które nie były wcześniej przedmiotem zainteresowania?

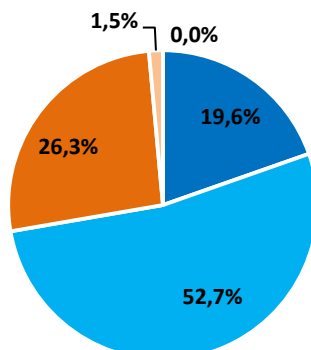

■ Zdecydowanie tak ■ Raczej tak ■ Trudno powiedzieć ■ Raczej nie ■ Zdecydowanie nie

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224

Zdecydowanie wyżej ten wpływ oceniają beneficjenci programu – według 19,6% organizacji realizacja ich projektu zdecydowanie pozytywnie wpłynęła na dostrzeżenie problemów społecznych przez JST, natomiast według 52,7% raczej pozytywnie. Brak jakiegokolwiek wpływu wskazało 26,3%.

Wykres 22. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na dostrzeżenie problemów społecznych przez jednostki samorządu terytorialnego?

■ Zdecydowanie pozytywnie ■ Raczej pozytywnie ■ Brak wpływu
 ■ Raczej negatywnie ■ Zdecydowanie negatywnie

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

Według uczestników wywiadów IDI – przedstawiciele samorządu, PO FIO ma większe znaczenie w rozwiązywaniu problemów niż w ich diagnozowaniu:

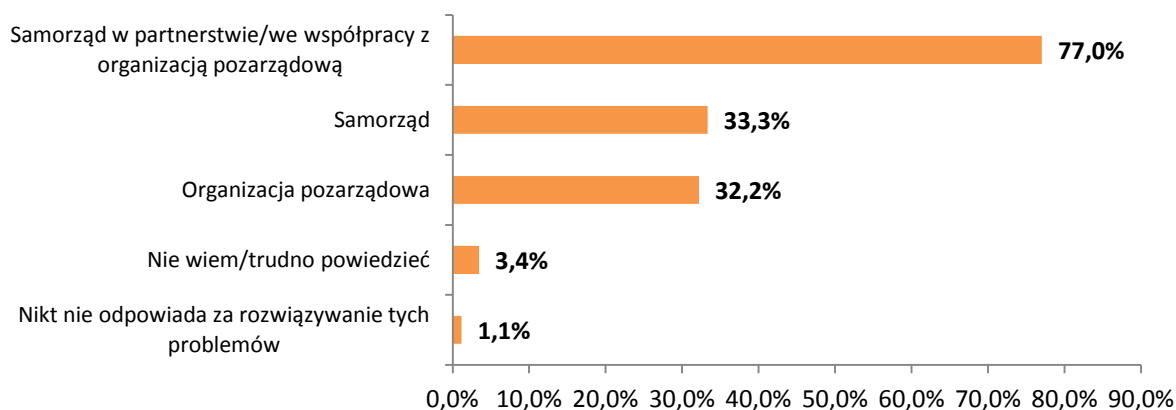
„Raczej nie, raczej wiemy że takie problemy są i to pozwala nam uzyskać partnera do ich rozwiązywania. Generalnie nie pomogło to w diagnozowaniu problemu, ale w zaspokajaniu potrzeb już tak.” (IDI, JST)

Jednoznaczna ocena wpływu Programu na dostrzeżenie problemów przez JST może być wg przedstawicieli JST problematyczna również ze względu na trudności ze wskazaniem „źródła” dzięki któremu udało im się dostrzec nowe problemy:

„Powie tak. W trakcie spotkań indywidualnych z panem prezydentem, pojawiają się różne pomysły, różne innowacyjne pomysły, różne spostrzeżenia, ale nie wiem na ile one są wynikiem pomysłu danej organizacji, a ile tak naprawdę to jest korzystny wpływ z realizacji państwa projektów. Ponieważ taka osoba nie mówi, że była na szkoleniu, tylko po prostu wykazuje swój pomysł.” (IDI, JST)

pozytywnym zjawiskiem może być to, iż zgodnie z odpowiedziami większości przedstawicieli JST, u których PO FIO naświetliło nowe problemy społeczne, **za rozwiązywanie części problemów obecnie odpowiada samorząd w partnerstwie bądź współpracy z organizacją pozarządową (77,0% odpowiedzi).**

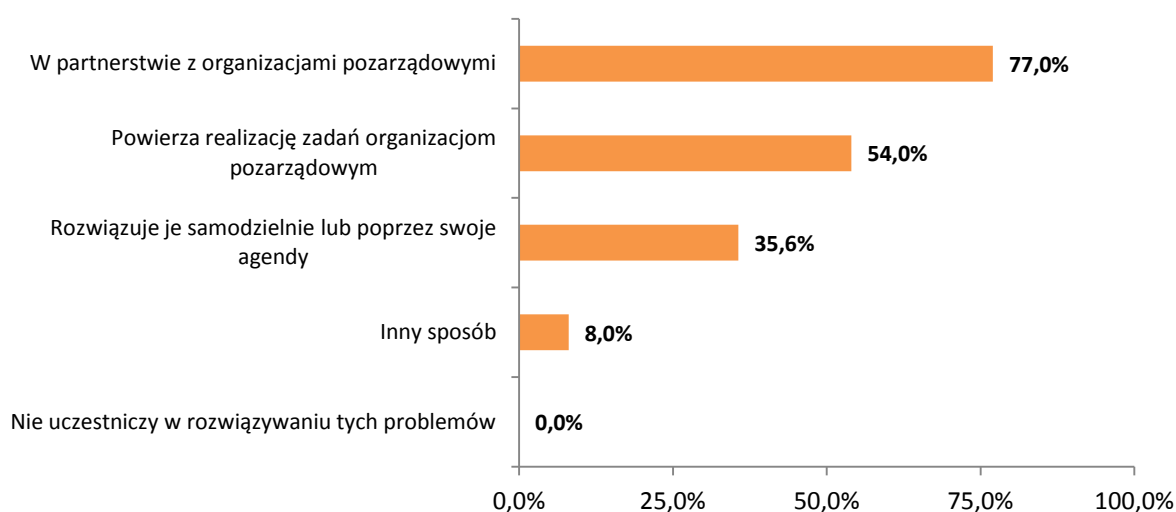
Wykres 23. Kto aktualnie odpowiada za rozwiązywanie tych problemów?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=87

Udział samorządu w rozwiązywaniu tych problemów polega przede wszystkim na uczestnictwie w partnerstwie z organizacją pozarządową (77,0%) bądź powierzaniu zadań organizacjom (54,0%). Niektóre problemy są samodzielnie realizowane przez samorząd lub jego agendy (35,6%).

Wykres 24. W jaki sposób Pana/Pani instytucja uczestniczy w rozwiązywaniu tych problemów?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=87

Zastanawiając się dlaczego w ponad połowie przebadanych instytucji nie dostrzeżono żadnych nowych problemów trzeba się zastanowić nad podejmowaną tematyką projektów, która przecież nie musi wynikać z diagnozy nowych problemów, ale może odpowiadać na problemy dotychczas zidentyfikowane, które występują w lokalnej społeczności. Wpływ PO FIO w tym zakresie można określić więc jako umiarkowany.

PO FIO a konkursy ze środków samorządowych

Zgodnie z deklaracjami beneficjentów biorących udział w badaniu realizacja projektów z PO FIO jest przede wszystkim odpowiedzią na potrzeby lokalnych społeczności (patrz Podrozdział 3.2). W tym kontekście warto się więc zastanowić w jakim stopniu PO FIO zastępuje bądź uzupełnia JST we wspieraniu zadań publicznych, a także czym się różni od konkursów ze środków samorządowych.

Według uczestników badania CATI, PO FIO przede wszystkim uzupełnia działania jednostek samorządu terytorialnego we wspieraniu zadań publicznych – z takim stwierdzeniem zdecydowanie się zgodziło 45,5% respondentów, natomiast 45,1% odpowiedziało, iż raczej się zgadza. Natomiast prosząc o ustosunkowanie się do stwierdzenia „PO FIO zastępuje działania jednostek samorządu terytorialnego we wspieraniu zadań publicznych” zaledwie 4,5% respondentów odpowiedziało, iż zdecydowanie się zgadza, a 15,6% iż raczej się zgadza.

Pogłębiając ten temat w wywiadach IDI, przedstawiciele JST nie zawsze potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi twierdząc, iż czasem brakuje rozgraniczenia pomiędzy FIO a środkami samorządowymi:

„Właśnie tego mi brakuje w FIO, żeby to była funkcja uzupełniająca. Nie jest tam wyraźnie czytelne, w którym momencie wchodzi FIO, a w którym samorząd. Dla mnie PO FIO powinno być takim funduszem, który uzupełnia działania samorządu, a nie zastępuje i uważam że powinno to wykraczać poza zadania gminy czy województwa. Bardzo często zdarza się, że organizacja składa projekt, który nie dostał dofinansowania z gminy, bo został słabo oceniony, ale uzyskał dofinansowanie z ministerstwa, co wydaje mi się swego rodzaju absurdem.” (IDI, JST)

O funkcji uzupełniającej mogą jednak świadczyć projekty realizowane w partnerstwie bądź przeznaczanie środków dla organizacji na wkład własny:

„Uzupełniają działania gmin, ponieważ można spiąć środki finansowe które są w gminie i środki z gminy mogą być wkładem do PO FIO i wtedy można realizować różne rodzaje projektów na większym polu, niż za środki budżetowe znajdujące się tylko w gminie.” (IDI, JST)

WNIOSKI

- ⇒ Wpływ PO FIO w zakresie dostrzegania problemów społecznych przez władzę lokalną – można określić jako umiarkowany.
- ⇒ Ale czy tematyka projektów PO FIO ma wynikać z diagnozy nowych problemów czy być odpowiedzią na już znane problemy?
- ⇒ Ponadto, co zauważono poprzez badanie jakościowe, przedstawiciele samorządu mają czasem trudności ze wskazaniem „źródła” dzięki któremu udało im się dostrzec nowe problemy.

3.4. Wpływ PO FIO na potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje pozarządowe i JST

Istotą partnerstw publiczno-społecznych jest współdziałanie organizacji pozarządowych z jednostkami samorządu terytorialnego w realizacji lokalnych projektów społecznych w oparciu o partnerstwo. **Głównym celem nawiązywanej współpracy jest kształtowanie w środowisku lokalnym demokratycznego ładu społecznego.** Na poziomie formalnym, taki rodzaj współpracy (tzn. pomiędzy organizacjami a administracją publiczną) został wprowadzony w ramach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Art. 5 ustawy mówi, że „organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych (...) we współpracy z organizacjami pozarządowymi (...). Współpraca (...) odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności”. Zgodnie z przytoczoną zasadą partnerstwa, organizacje III sektora na zasadach i w formie określonej w ustawie, a także według trybu wynikającego z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązania oraz wykonywaniu zadań publicznych. Ponadto, określa również formy współpracy organizacji pozarządowych z samorządem terytorialnym, które można podzielić na finansowe i pozafinansowe. Do form finansowych można zaliczyć zlecenie realizacji zadań publicznych (powierzenie lub wspieranie wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji); umowy partnerskie (głównie na potrzeby realizacji konkretnego projektu/programu); partnerstwo publiczno-prywatne (dotyczy organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą); inicjatywy lokalne. Do form pozafinansowych zaliczyć można informowanie (wzajemnie przekazywanie informacji); konsultowanie (administracja publiczna ma obowiązek konsultować się ze środowiskiem organizacji

pozarządowych w zakresie aktów prawnych, których zakres dotyczy sfery statutowej działalności organizacji); tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym składających się z przedstawicieli samorządu i organizacji pozarządowych (przykładem takiego zespołu jest rada działalności pożytku publicznego ustanawiana na wszystkich trzech szczeblach samorządu terytorialnego na wniosek organizacji pozarządowej).

Przyglądając się danym⁷ charakteryzującym współpracę pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, widać, iż pomimo obserwowanego wzrostu intensywności współpracy pomiędzy dwoma sektorami, organizacje wykonują przede wszystkim zadania samorządu, natomiast rzadziej są włączane do procesu podejmowania decyzji, a także definiowania tych zadań. Zgodnie z wynikami wspomnianego badania, 81% gmin i 83% powiatów ziemskich zlecało organizacjom realizację zadań publicznych oraz deklarowało praktykowanie przynajmniej podstawowych partnerskich form współdziałania – 79% gmin i 92% powiatów, które najczęściej polegały na wzajemnym informowaniu o kierunkach działań.

Mając na uwadze obecny stan współpracy pomiędzy JST a III sektorem, a także założenia PO FIO, w niniejszym badaniu sprawdzono w jaki sposób Program wspiera kształtowanie się partnerstw zawieranych pomiędzy organizacjami pozarządowymi a jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerstw wewnątrzsektorowych.

3.4.1. Charakterystyka partnerstw nawiązywanych w ramach PO FIO

Zgodnie z założeniami Programu cel główny PO FIO, jak i jego cele szczegółowe są realizowane nie tylko poprzez wspieranie indywidualnych działań inicjowanych przez organizacje pozarządowe, ale także wspólnych inicjatyw podejmowanych w ramach **partnerstwa publiczno-społecznego, jak wewnątrzsektorowego.**

Partnerstwo publiczno-społeczne tzn. pomiędzy organizacją a jednostką administracji publicznej może być więc zawierane pomiędzy organizacją a:

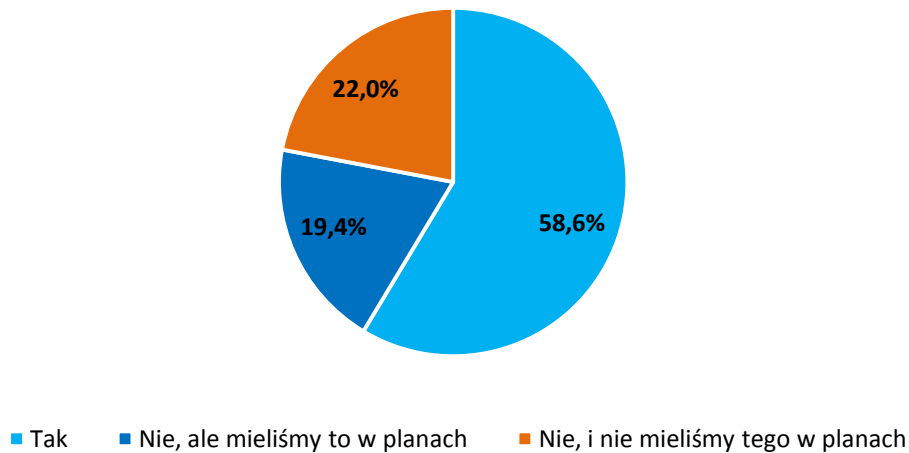
- organem administracji rządowej;
- jednostką samorządu terytorialnego oraz jej związkami;
- państwowymi szkołami wyższymi;
- samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej;
- państwowymi lub samorządowymi instytucjami kultury.

Partnerstwo jest także jednym z horyzontalnych kryteriów Programu, natomiast w 2012 r. uwzględniono je także w kryteriach strategicznych, przyznając aplikującej organizacji 3 pkt za składanie oferty wspólnej bądź zawarcie formalnego partnerstwa z jednostką administracji publicznej.

W ramach przeprowadzonego badania CAWI ponad połowa organizacji – 58,6% posiada doświadczenie w realizacji jakiegokolwiek projektu partnerskiego w ramach PO FIO, natomiast blisko 20% organizacji, pomimo iż nie realizowało żadnego projektu w partnerstwie miało taki zamiar.

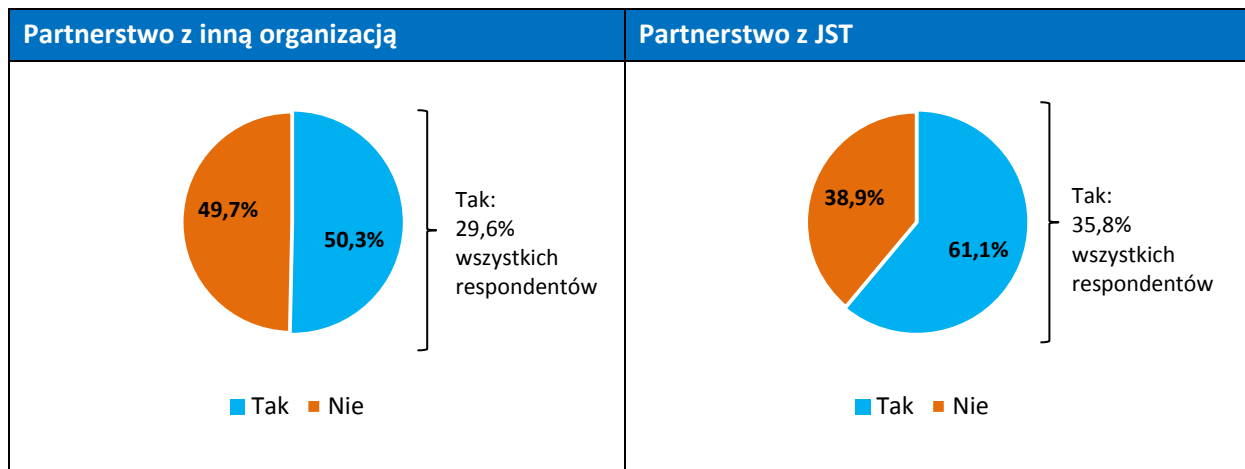
⁷ „Współpraca organizacji pozarządowych i administracji publicznej w roku 2009. Raport z badań” Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2011

Wykres 25. Czy Pana/Pani organizacja realizuje/realizowała projekt/y z PO FIO 2009 – 2013 w partnerstwie?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

Około 50% organizacji, które zadeklarowały realizację projektu w partnerstwie realizowało je z inną organizacją pozarządową (co stanowi 29,6% wszystkich organizacji biorących udział w badaniu), natomiast 61,1% realizowało projekt z jednostką samorządu terytorialnego (co stanowi 35,8% wszystkich uczestników badania CAWI).

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=442

Zdaniem organizacji, które nie realizowały żadnego projektu partnerskiego, **główną przeszkodą był brak odpowiednich partnerów** (odpowiedziało tak 35,1% z nich), ale także **brak zainteresowania ze strony potencjalnych partnerów** (30,7%) i w trochę mniejszym stopniu brak przekonania o powodzeniu projektu partnerskiego (23,5%). Najrzadziej organizacje wskazywały na brak wiedzy o tym, w jaki sposób poszukiwać partnerów (7,2%) oraz brak wiedzy o możliwości realizowania projektu partnerskiego w ramach PO FIO (6,9%).

Dopytując się w organizacji realizujących projekty partnerskie, ale nie z samorządem, o główne powody, dla których partnerem nie zostało JST, uzyskano najwięcej odpowiedzi wskazujących na brak zainteresowania ze strony samorządu (50,0%), brak środków finansowych ze strony samorządu na współpracę (48,5%) i brak pomysłów na współpracę (27,3%). Powody, które mogłyby świadczyć o negatywnej postawie wobec podejmowania wspólnych inicjatyw były najrzadziej wskazywane (np.

na odpowiedź „brak zaufania do JST” wskazało 10,6% organizacji, a na odpowiedź „brak zaufania do organizacji pozarządowych ze strony JST” wskazało 10,6%), jednak wciąż się pojawiały.

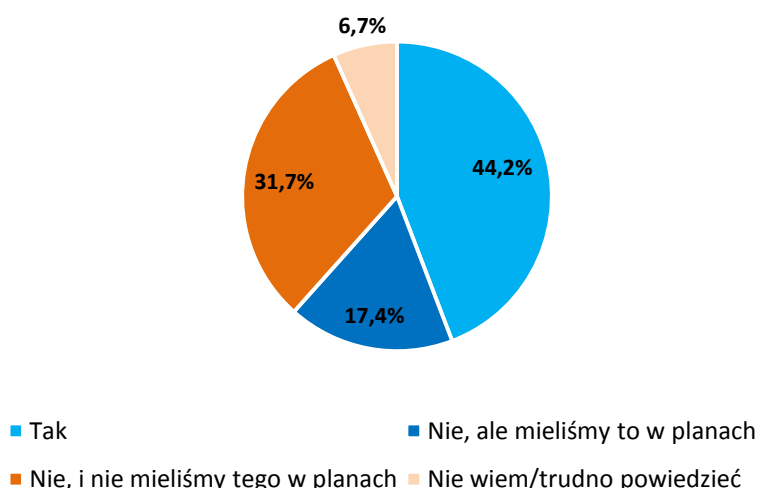
Część uczestników wywiadów IDI, których organizacja nie realizowała żadnego projektu partnerskiego z inną organizacją, wskazywała, iż główną barierą był **brak podmiotów działających w tym samym bądź zbliżonym obszarze i jednocześnie posiadających zbieżne cele**. U młodych organizacji, dopiero co rozpoczynających działalność, pojawiał się także problem z przekonaniem innych podmiotów do nawiązania współpracy, który mógł wynikać z niskiej wiarygodności organizacji. Wśród czynników utrudniających nawiązanie współpracy z JST, organizacje zajmujące się działaniami na rzecz przejrzystości, jawności i kontroli obywatelskiej w życiu publicznym czasem wskazywały na pojawiający się konflikt interesów:

„Nie było partnerstwa [z samorządem]. Ponieważ pojawiłby się konflikt interesów. Myślimy coraz bardziej o rozpoczęciu działań monitorujących proces zamówień publicznych”. (IDI, NGO)

„My jesteśmy organizacją apolityczną i nie współpracujemy raczej z samorządem. W tej chwili nasza fundacja zajmuje się monitoringiem władz, i samorządów i gmin, więc tutaj ciężko byłoby szukać współpracy z nimi, aczkolwiek jesteśmy w bardzo przyjaznych stosunkach, właśnie takich ciepłych z Urzędem Miasta.” (IDI, NGO)

W badaniu, za pomocą techniki wywiadów telefonicznych CATI, pozyskano także informacje na temat zwieranych partnerstw od przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego. Spośród uczestników badania, ok. 44,0% zadeklarowało, że instytucja, w której pracują, brała bądź aktualnie bierze udział w projekcie partnerskim w ramach PO FIO⁸, 17,4% stwierdziło, iż ich samorząd miał taki zamiar, natomiast 31,7% potwierdziło, iż ich instytucja nawet nie miała tego w planach.

Wykres 26. Czy instytucja, w której Pan/Pani pracuje brała/bierze udział w projekcie partnerskim z organizacją pozarządową w ramach PO FIO?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224

⁸ Porównując uzyskane wyniki z wynikami zaprezentowanymi w raporcie z badania z 2011 r. pn. „Badanie wpływu PO FIO na zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych – w opiniach przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego” uzyskano zbieżne wyniki – w 2011 r. odsetek respondentów, który zadeklarował udział w projektach partnerskich wyniósł 37,2%.

Główną przeszkodą w realizacji projektu partnerskiego dla nieco ponad połowy samorządów (53,2%), które nie realizowały nigdy takiego projektu, był brak zainteresowania ze strony organizacji pozarządowych, a dopiero później brak zainteresowania ze strony samorządu (24,3%).

W wywiadach IDI prowadzonych z przedstawicielami JST respondenci zaznaczali, iż jedną ze spotykanych trudności jest **brak zrozumienia bądź wiedzy u NGO na temat procedur obowiązujących w administracji publicznej**, które wymagają tego, aby projekt był wcześniej zaplanowany:

„Bardzo byśmy chcieli [realizować projekt partnerski]. Niestety inicjatywa organizacji jest mała i nie ukrywam, że procedura wewnętrzna urzędu jest dość skomplikowana i wymaga od organizacji wcześniejszego zaplanowania tego projektu, żeby w takie partnerstwo wejść. (...) ponieważ trzeba dużo wcześniej zaplanować projekt, by móc go przedstawić w urzędzie, aby zyskał akceptację na kilku szczeblach urzędowych, żebyśmy mogli razem złożyć wniosek. To jest procedura opracowana przez biuro koordynacji projektów, dąży do tego, aby były jednolite zasady dla każdej organizacji.” (IDI, JST)

Przeszkodą może być czasem nieodpowiednia tematyka projektu, która w małym stopniu dotyczy zadań realizowanych przez jednostkę.

Pytając się przedstawicieli JST, których instytucja brała bądź bierze udział w projekcie partnerskim w ramach PO FIO, jak oceniają wpływ Programu na pokonanie barier, które utrudniały wcześniej nawiązanie partnerstwa, uzyskano wyniki wskazujące na pozytywną rolę Programu w tym zakresie. Blisko 39,0% respondentów zauważyło zdecydowanie pozytywny wpływ PO FIO w pokonywaniu barier, natomiast 49,4% raczej pozytywny wpływ.

Warto zaznaczyć, iż PO FIO stwarzając okazję do współpracy pomiędzy organizacjami a JST nie tylko przy realizacji projektów partnerskich, ale także poprzez **świadczanie różnego rodzaju wsparcia dla organizacji przy ubieganiu się o środki, może mieć pozytywny wpływ na nawiązywane kontakty**.

„[Nasz samorząd] Wspiera, ale głównie w formie informacyjnej, czyli powiadamia o tym, że konkurs jest, o terminach, zasadach. Odbywa się to głównie drogą elektroniczną. Informowaliśmy też o spotkaniu, które ministerstwo organizowało, nie w Poznaniu ale w innym mieście. Organizacje mogły tam dojechać na szkolenie. Osobiście udzielam doradztwa jak wypełnić wnioski, aby organizacje miały większe szanse na uzyskanie dotacji.” (IDI, JST)

W przeprowadzonym badaniu CATI, tylko 8,5% respondentów zadeklarowało, iż w żaden sposób nie wspiera organizacji pozarządowych w ubieganiu się o środki z Programu. Najczęściej spotykanym rodzajem wsparcia okazało się prowadzenie doradztwa w zakresie tworzenia projektów (58,9%), a także prowadzenie szkoleń z zakresu pisania wniosków do FIO (41,1%).

W stosunkowo licznej kategorii „inne” (36,6%) respondenci wskazywali, iż częstą formą wsparcia jest informowanie organizacji o ogłaszanych konkursach, np., na stronie internetowej samorządu bądź w lokalnej prasie, co również było często wskazywane w prowadzonych wywiadach jakościowych:

„Jeżeli pojawi się jakiś komunikat, że są środki do pozyskania, bo my śledzimy strony internetowe takie jak dla FIO, to u nas jest automatycznie przekopiowane i dołączone do gazety – mamy tutaj taką lokalną gazetę i to się ukazuje w gazecie.” (IDI, JST)

Wykres 27. W jaki sposób Pana/Pani instytucja wspiera organizacje pozarządowe w pozyskiwaniu projektów z PO FIO?

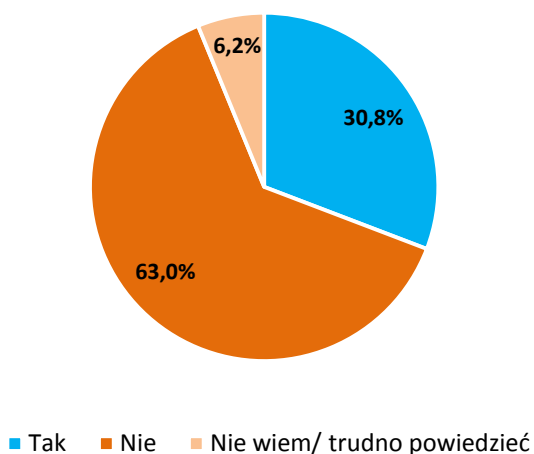
Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224
Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Wsparcie jest udzielne pomimo, iż na poziomie programu współpracy zazwyczaj brakuje jednoznacznego określenia, iż będzie dotyczyło konkretnie Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich:

„W rocznym programie współpracy nie jest to zapisane, tzn. nie jest zapisane konkretnie wobec FIO, ale organizacje mają możliwość pozyskiwania miasta jako partnera, bądź bycia liderem w projektach, o których się starają ze środków zewnętrznych. Procedura ta dotyczy wszystkich środków.” (IDI, JST)

Potwierdzają to wyniki badania CATI, zgodnie z którymi konkretne zapisy dotyczące wsparcia przy ubieganiu się o środki z FIO na poziomie programu współpracy występują u 30,1% instytucji, które brały udział w badaniu.

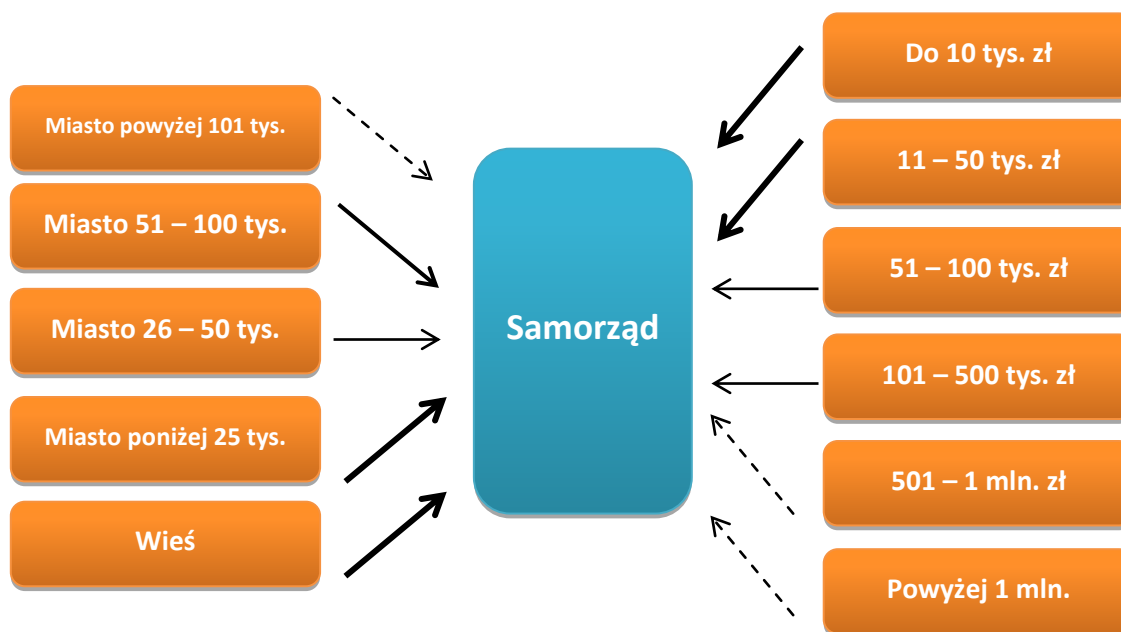
Wykres 28. Czy w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi Pana/Pani instytucji są przewidziane specjalne działania mające na celu ułatwienie pozyskiwania środków z PO FIO?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224

Aby zobaczyć, które rodzaje organizacji i jednostek samorządu najściślej ze sobą współpracują w ramach projektów partnerskich, w niniejszym badaniu wykorzystano odmianę techniki SNA (analizy sieci społecznych). Do analizy wykorzystano dane z badania CAWI i do porównania wybrano dwa kryteria: siedziba organizacji i roczny budżet organizacji.

Rysunek 1. Partnerstwo publiczno-społeczne w ramach PO FIO

LEGENDA:	
	Współpraca intensywna
	Współpraca średnio intensywna
	Współpraca mało intensywna

Zgodnie z uzyskanymi wynikami można zauważyć, iż partnerstwa zawiązywane były częściej przez podmioty mające swoją siedzibę na wsi bądź w małych miastach mających poniżej 25 tys. mieszkańców. Najrzadziej zawiązywano je w miastach powyżej 101 tys. mieszkańców. Analizując roczny budżet organizacji można wskazać, iż organizacje których roczny budżet nie przekracza 50 tys. zł częściej podejmowały się realizacji projektów partnerskich niż organizacje o większym budżecie.

Tabela 8. Projekt partnerski z samorządem a siedziba organizacji

			Siedziba organizacji				
			Wieś	Miasto poniżej 25 tys.	Miasto 26-50 tys.	Miasto 51-100 tys.	Miasto powyżej 101 tys.
Projekt partnerski z samorządem	Tak	n	87	61	19	27	76
		% z kolumny	46,3%	46,6%	30,6%	39,7%	24,9%
	Nie	n	101	70	43	41	229
		% z kolumny	53,7%	53,4%	69,4%	60,3%	75,1%
	Razem	n	188	131	62	68	305
		% z kolumny	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela 9. Projekt partnerski z samorządem a roczny budżet organizacji

			Roczny budżet organizacji					
			Do 10 tys. zł	11 – 50 tys. zł	51 – 100 tys. zł	101 – 500 tys. zł	501 – 1 mln. zł	Powyżej 1 mln.
Projekt partnerski z samorządem	Tak	n	37	55	43	82	15	18
		% z kolumny	42,0%	39,6%	34,4%	39,6%	22,7%	24,7%
	Nie	n	51	84	82	125	51	55
		% z kolumny	58,0%	60,4%	65,6%	60,4%	77,3%	75,3%
	Razem	n	88	139	125	207	66	73
		% z kolumny	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Inicjowanie projektów partnerskich

Bazując na doświadczeniu organizacji pozarządowych biorących udział w badaniu CAWI, ale i pełnomocników ds. współpracy z NGO reprezentujących JST – uczestników wywiadów telefonicznych CATI, można stwierdzić, iż **głównym inicjatorem projektów partnerskich z PO FIO realizowanych w partnerstwie publiczno-społecznym są organizacje pozarządowe**. Prawie wszystkie organizacje realizujące tego typu projekty zgodnie stwierdziły, iż to z ich inicjatywy najczęściej nawiązano współpracę. Takiej samej odpowiedzi udzieliło 86,0% przedstawicieli JST, ale jednocześnie zdecydowanie częściej wskazywali na rolę samorządu w tym zakresie.

Tabela 10. Z czyjej inicjatywy najczęściej nawiązywano partnerstwo/partnerstwa z jednostką samorządu terytorialnego/ organizacjami pozarządowymi?

Z czyjej inicjatywy najczęściej nawiązywano partnerstwo/partnerstwa z jednostką samorządu terytorialnego/ organizacjami pozarządowymi?	
Odpowiedzi NGO	Odpowiedzi JST
<p>Z inicjatywy naszej organizacji 97,8%</p> <p>Z inicjatywy JST 2,2%</p> <p>0,0% 25,0% 50,0% 75,0% 100,0%</p>	<p>Z inicjatywy organizacji pozarządowej 86,0%</p> <p>Z naszej inicjatywy 35,0%</p> <p>Nie wiem/trudno powiedzieć 2,0%</p> <p>0,0% 25,0% 50,0% 75,0% 100,0%</p>
<p>Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI</p> <p>Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%</p>	<p>Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI</p> <p>Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%</p>

Motywy realizacji projektów partnerskich

W ramach prowadzonych badań jakościowych zebrano informacje wskazujące na motywy realizacji projektów partnerskich w ramach PO FIO, zarówno ze strony NGO, jak i samorządów. Dla organizacji wspólna realizacja projektu (zarówno w partnerstwie wewnątrz- jak i międzysektorowym) czasem jest podyktowana posiadaniem **ograniczonych zasobów czy kompetencji**, co uniemożliwia przeprowadzenie działań na dużą skalę:

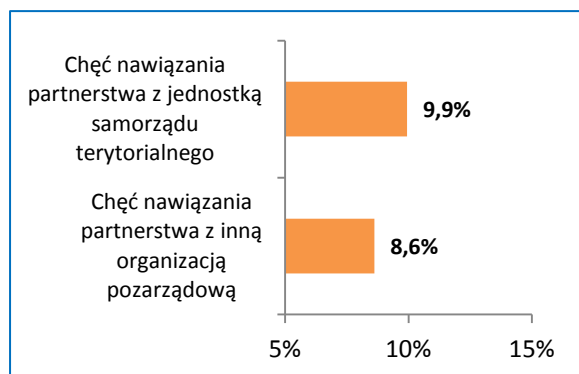
„Obecnie nie mamy projektu, który nie byłoby projektem partnerskim, bo staramy się w miarę wszystko przygotowywać, bo to jest raz zasoby, a dwa, niektórych działań po prostu nie jesteśmy w stanie czy to terytorialnie, czy merytorycznie przygotowywać i nie ma co się oszukiwać, że jest się ekspertami od wszystkiego.” (IDI, NGO)

Chęć pozyskania samorządu jako partnera jest czasem podyktowana **większą wiarygodnością i rozpoznawalnością JST** wśród potencjalnych beneficjentów i odbiorców projektu, ale i lokalnych mediów, co następnie ma wpływ na lepszą i skuteczniejszą promocję projektu. Organizacje współpracowały także z JST (nie tylko w ramach współpracy formalnej) ze względu na **posiadaną przez samorząd sieć kontaktów**.

Niektóre organizacje przyznały, iż zachętą do nawiązywania partnerstw jest **możliwość otrzymania dodatkowego punktu** przy ocenie wniosku:

„Nie ukrywamy, że dodatkową zachętą są te dodatkowe punkty i spełnienie tego dodatkowego kryterium partnerstwa. Fakt, że to jest jeden punkt raptem. No, ale jak już mówiłem, raz nam już jeden punkt nie przeszedł.” (IDI, NGO)

Wykres 29. Główne powody realizacji projektów - partnerstwo

Powracając do wyników badania CAWI przedstawiających główne powody realizowania projektów, należy zaznaczyć, iż chęć nawiązania partnerstwa nie jest głównym powodem, dla którego organizacje realizują projekty w ramach PO FIO – na taki powód wskazało niecałe 10% organizacji. Zauważają to również pełnomocnicy ds. współpracy z NGO – tylko dla niektórych potrzeba związania partnerstwa (zarówno pomiędzy organizacjami, jak i organizacjami a JST) jest główną przyczyną realizacji projektów z PO FIO.

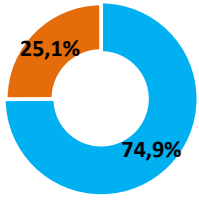
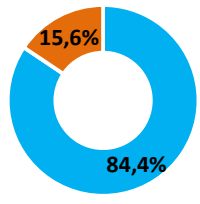
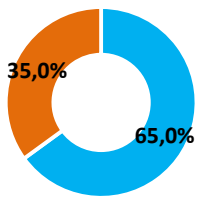
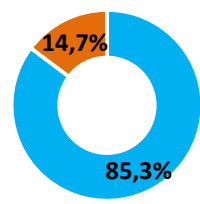
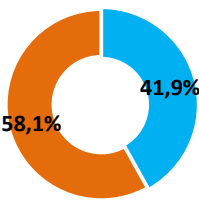
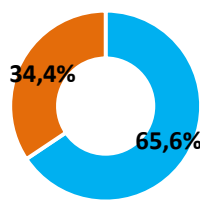
3.4.2. Wpływ PO FIO na trwałość partnerstw

Uzyskane wyniki dotyczące trwałości nawiązanych partnerstw po zakończeniu realizacji projektu mogą wskazywać na pozytywny wpływ Programu w tym zakresie. Blisko 87,0% organizacji, które realizowały projekt przy współudziale innych organizacji pozarządowych, zadeklarowało, iż po zakończeniu projektu kontynuują nawiązaną współpracę. Ponadto, większość organizacji (82,4%), które są jeszcze w trakcie realizacji takiego projektu, zamierza ją kontynuować. W przypadku partnerstw publiczno-społecznych otrzymano podobny wynik – współpracę kontynuują 90,8% organizacji, natomiast pozostałe podmioty są jeszcze w trakcie realizacji projektu partnerskiego i zdecydowana większość z nich zamierza kontynuować taką współpracę. Zbieżne wyniki otrzymano w badaniu prowadzonym z przedstawicielami JST – 96,0% z nich zadeklarowało, iż ich instytucja kontynuuje współpracę, która została nawiązana w ramach PO FIO z organizacją.

Premia punktowa za partnerstwa w PO FIO

Pytając się przedstawicieli organizacji pozarządowych – uczestników badania CAWI, czy projekty partnerskie powinny być dodatkowo punktowane w ramach PO FIO uzyskano odpowiedzi wskazujące na raczej pozytywny stosunek wobec takiej idei, jednak największe zrozumienie i przychylność wyrażono dla partnerstwa wewnątrzsektorowego (wg 74,9% respondentów takie partnerstwo powinno być punktowane), a następnie partnerstwa z JST (65,0%). Partnerstwa zawierane z biznesem powinny być dodatkowo premiuwane według niespełna 42,0% organizacji. Większe zainteresowanie takim rozwiązaniem, mającym zachęcić beneficjentów do zawierania partnerstw, wyrażają uczestnicy badania CATI – przedstawiciele JST. Zgodnie z deklaracją większości z nich, w Programie powinno się przyznawać dodatkowe punkty za wspólną realizację projektów z samorządem i innymi organizacjami (odpowiednio 85,3% i 84,4%). Blisko 66,0% zgodziło się z pomysłem, aby przyznawać punkty za partnerstwo z biznesem.

Tabela 11. Czy Pana/Pani zdaniem projekty realizowane w partnerstwie powinny być dodatkowo punktowane w ramach PO FIO?

Odpowiedzi NGO	Odpowiedzi JST
Punkty za partnerstwo z innymi NGO	
 <p>■ Tak ■ Nie</p>	 <p>■ Tak ■ Nie</p>
Punkty za partnerstwo z samorządem	
 <p>■ Tak ■ Nie</p>	 <p>■ Tak ■ Nie</p>
Punkty za partnerstwo z biznesem	
 <p>■ Tak ■ Nie</p>	 <p>■ Tak ■ Nie</p>

Uczestnicy badania podają wiele argumentów za i przeciw przyznawaniu premii punktowej za nawiązywanie partnerstw. Z jednej strony jest to szansa aby **realizować projekty na większą skalę** (tzn. objąć swoim zakresem większy zakres terytorialny i większą liczbę beneficjentów) oraz stworzyć okazję do tego, aby organizacje mogły „wypróbować” i **nauczyć się realizacji projektów w partnerstwie** oraz generalnie **zwiększać jakość realizowanych projektów**, na co pozytywny wpływ może mieć wymiana doświadczeń:

„Możemy się podzielić doświadczeniem i nauczyć od siebie nawzajem. W ogóle udział dodatkowych osób daje możliwość dodatkowego uczenia się od siebie nawzajem.” (IDI, NGO)

Partnerstwo zawiązane pomiędzy organizacją a JST może także świadczyć o **odpowiedzi projektu na potrzeby lokalnych społeczności**:

„Z perspektywy oceniania oferty jest to ważny sygnał, że samorząd akceptuje te działania. Jest to informacja dla osób oceniających, że ta inicjatywa jest odpowiedzią na lokalne potrzeby.” (IDI, JST)

Z drugiej strony, przyznawanie zachęt punktowych za nawiązanie partnerstwa może skutkować podejmowaniem współpracy z **przypadkowymi, czasem niekompetentnymi podmiotami**, tylko po to aby zwiększyć szansę na uzyskanie dofinansowania:

„Zmusza się organizacje do tego by one jednak wychodziły gdzieś na zewnątrz i nie zawsze to na dobre wychodzi. Czasami pisze się projekt pod to co jest wymagane, a nie pod to co jest potrzebą dla organizacji. (...) Sztucznie mamy brać wolontariuszy, sztucznie robić w partnerstwie z kimś kto nie ma zielonego pojęcia, albo nierzetelnie się rozliczy i będziemy mieć kłopot? Bo dokładnie tak to czasami wygląda.” (IDI, NGO)

Sami przedstawiciele organizacji pozarządowych, na podstawie doświadczeń zebranych także w ramach innych programów niż PO FIO wskazują, iż zagrożeniem wiążącym się z dodatkowym punktowaniem wspólnego projektu, jest tylko **formalne funkcjonowanie partnerstwa, bez podejmowania realnych, wspólnych działań**:

„Partnerstwo jest czasem naprawdę naciągane, z drugiej strony, więc to też powinno być jakoś to partnerstwo dookreślone. Bo my też mamy tutaj partnerstwo i ludzie naprawdę piszą czasem tutaj takie elaboraty, a potem w ogóle się z tego nie wywiązują. Może inaczej, wywiązują, ale naprawdę to jest tak naciągane, że to partnerstwo powinno być naprawdę bardzo wyspecyfikowane i dookreślone szczegółowo”. (IDI, NGO)

Tabela 12. Argumenty za i przeciw dodatkowym punktom za partnerstwo z JST

Argumenty „za” dodatkowym punktem za partnerstwo z JST	Argumenty „przeciw” dodatkowym punktem za partnerstwo z JST
Poszukiwanie przez organizacje partnerów, którzy posiadają większe kompetencje/zasoby, mogący wesprzeć je w realizowaniu działań.	Z uwagi na dużą konkurencję, dodatkowe punkty mogą sprawiać, iż partnerstwo jest tylko zawiązywane w sposób formalny, bez realnej współpracy podczas realizacji projektu.
Lepsza jakość projektów, wynikająca ze współpracy (wymiana doświadczeń, wiedzy).	Podejmowanie współpracy z przypadkowymi, czasem niekompetentnymi podmiotami, tylko po to aby zwiększyć szansę na uzyskanie dofinansowania.
Możliwość realizowania projektów na większą skalę (więcej beneficjentów, większy zakres terytorialny działania).	Nie wszystkie projekty (ze względu na swoją tematykę bądź skalę) wymagają zaangażowania partnerów.
Większa wiedza na temat realizowanych projektów z PO FIO wśród samorządu.	Młodym organizacjom, dopiero wypracowującym swój wizerunek i wiarygodność, może być trudno przekonać drugą stronę do nawiązania partnerstwa
Zdobycie wiedzy w jaki sposób realizować partnerstwa.	
Utrzymanie się partnerstw (lub współpracy) po zakończeniu realizacji projektów.	

Projekty w większym stopniu odpowiadające na potrzeby lokalne (ze względu na „akceptację” i udział samorządu w projekcie).	
--	--

WNIOSKI

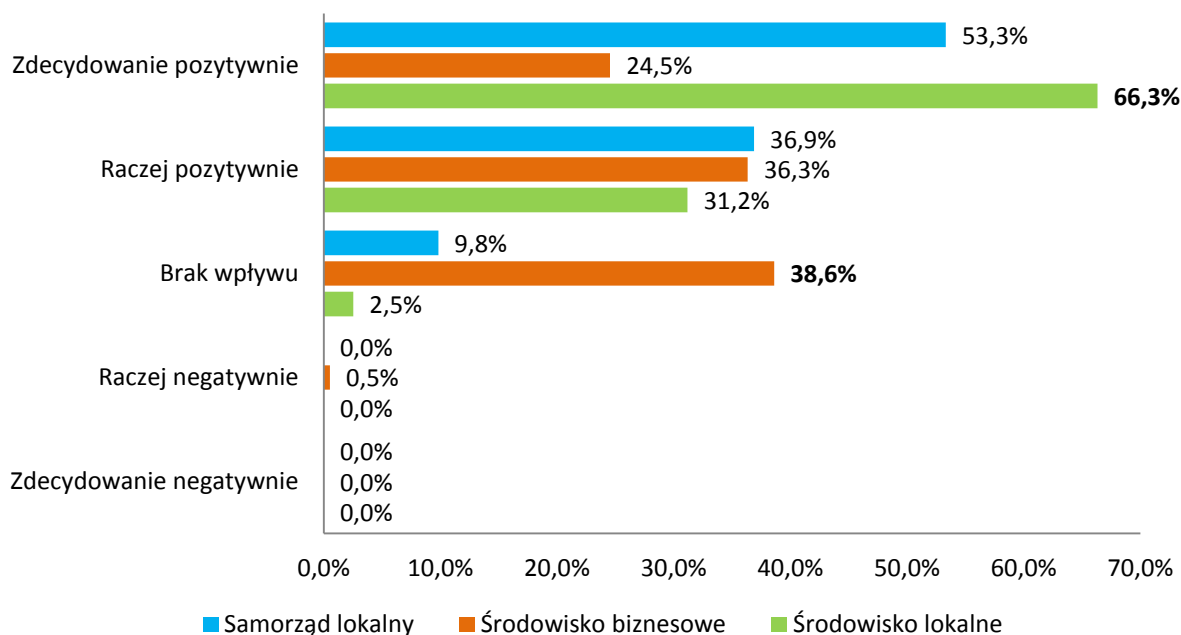
- ⇒ Pomimo, iż chęć zawarcia partnerstwa z NGO czy JST nie jest głównym powodem, dla którego organizacje realizują projekty z PO FIO, to można zauważyć pozytywny wpływ Programu w tym zakresie.
- ⇒ Głównym inicjatorem projektów partnerskich z PO FIO realizowanych w partnerstwie publiczno-społecznym są organizacje pozarządowe.
- ⇒ Uzyskane wyniki dotyczące trwałości nawiązanych partnerstw po zakończeniu realizacji projektu mogą wskazywać na pozytywny wpływ Programu w tym zakresie: większość organizacji zadeklarowała, iż po zakończeniu projektu kontynuuje współpracę z partnerem (zarówno ze strony NGO, jak i samorządu).
- ⇒ Dyskusje wśród respondentów wzbudziły pytania dotyczące przyznawania premii punktowej za realizowanie projektów partnerskich z samorządem. Z jednej strony w realizacji takich projektów dostrzegano szansę na podejmowanie działań na większą skalę o lepszej jakości. Z drugiej strony obawiano się zawiązywania partnerstwa tylko w sposób formalny, bez realnej współpracy podczas realizacji projektu.

3.5. Wpływ PO FIO na wizerunek i wiarygodność organizacji

Dla pełnej oceny wpływu PO FIO na funkcjonowanie organizacji pozarządowych niezbędne jest aby sprawdzić, czy fakt realizacji projektów dofinansowanych z Programu pozwolił organizacjom zwiększyć swoją wiarygodność oraz poprawić wizerunek zarówno w środowisku lokalnym, biznesowym jak i wśród samorządu.

Zgodnie z deklaracjami beneficjentów, którzy wzięli udział w badaniu CAWI, realizacja projektów w ramach PO FIO ma pozytywny wpływ przede wszystkim na wiarygodność i wizerunek organizacji w środowisku lokalnym (łącznie 97,5% odpowiedzi „zdecydowanie pozytywnie” i „raczej pozytywnie”). Zaledwie 2,5% organizacji nie dostrzegło żadnego wpływu Programu w tym zakresie.

Wykres 30. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na wizerunek i wiarygodność Pana/Pani organizacji w środowisku lokalnym, biznesowym i wśród samorządu lokalnego?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

Próbując określić w jaki sposób Program może pozytywnie wpływać na wizerunek i wiarygodność organizacji warto się odwołać do wyników pokazujących, iż organizacje poprzez realizację projektów mogły objąć swoimi działaniami większą liczbę beneficjentów (zadeklarowało tak 87,4% organizacji), ale i zwiększyć swoją aktywność w środowisku lokalnym (takiej odpowiedzi udzieliło 91,3% organizacji). Wydaje się, iż realizacja nowych projektów pozytywnie wpływa na wizerunek organizacji wśród najbliższego otoczenia, która może być postrzegana jako podmiot aktywnie działający na rzecz środowiska.

Uczestnicy badań jakościowych często podkreślali, iż **pozytywny wpływ na rozpowszechnienie wizerunku organizacji miało chociażby to, iż organizacja w ramach promocji projektu promuje jednocześnie swój podmiot**, na przykład poprzez umieszczanie logo i nazwy organizacji na materiałach promocyjnych. Niektórzy beneficjenci promowali projekt, a tym samym swój podmiot, poprzez artykuły w prasie bądź reportaże w telewizji. Najczęściej to były jednak media lokalne.

„Organizacja stała się bardziej rozpoznawalna poprzez systematyczne artykuły w prasie i materiały w telewizji.” (IDI, NGO)

Przedstawiciele beneficjentów realizujących projekty w ramach Priorytetu II – Sprawne organizacje pozarządowe w dobrym państwie, biorący udział w wywiadach IDI, zauważyli także zwiększone zainteresowanie swoją organizacją utrzymujące się po zakończeniu realizacji projektu PO FIO wśród innych organizacji, którym udzielali wsparcia:

„Myślę że tak. Dostajemy regularne wiadomości od innych organizacji, głównie drogą mailową, związanych z projektami dotyczącymi kwestii odpowiedzialnego biznesu.” (IDI, NGO)

„Dowiadują się o tym, że jeżeli jest szkolenie, to pójdą sobie na to szkolenie, a za jakiś czas wracają do nas ponieważ usłyszeli, że prowadzimy doradztwo, które jest tak, jak wspominałam ciągle, więc w każdej chwili mogą się zgłosić do nas z jakimś problemem.” (IDI, NGO)

Warto jednak pamiętać, iż niniejsze badanie było przeprowadzane przede wszystkim wśród przedstawicieli III sektora i reprezentantów jednostek samorządu terytorialnego, a nie wśród beneficjentów organizacji czy mieszkańców, co oznacza, że na podstawie uzyskanych wyników nie można jednoznacznie ocenić wpływu Programu na wizerunek i wiarygodność organizacji. Wydaje się jednak (co podkreślali uczestnicy badań jakościowych), iż członkowie środowiska lokalnego **dostrzegają przede wszystkim działania podejmowane przez organizacje, ewentualnie zmiany zachodzące w otoczeniu, ale nie potrafią przypisać im źródła:**

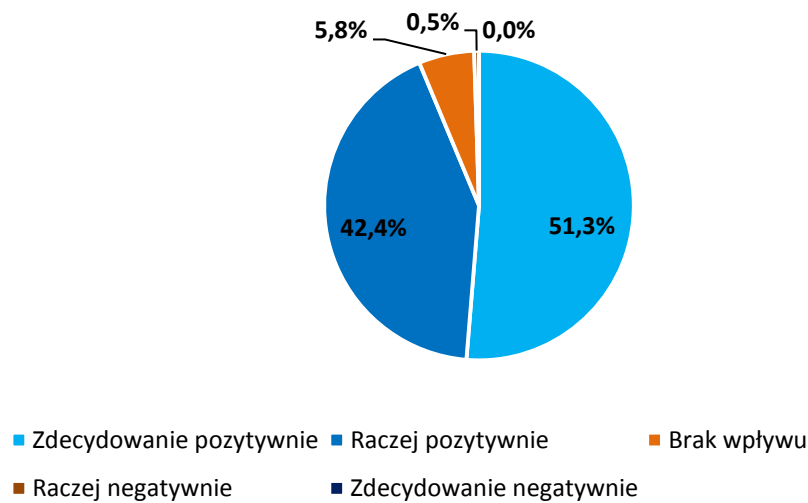
„Był u mnie kiedyś Pan i mówił, że w naszej wsi zaczyna się coś dziać. Kiedy to tak było, żeby wyjeżdżać, żeby jakieś pikniki były... Teraz to się rozkręciło. A rozkręciło się to dlatego, że organizacje zaczęły pozyskiwać środki z zewnątrz. Ludzie może nie wiedzą, że tam jest jakieś FIO, czy jakiś inny program, ale wiedzą, że organizacja podjęła się jakiegoś działania. Mimo, że organizacje muszą informować na jakiś materiałach skąd pochodzą środki.” (IDI, JST)

Wśród uczestników wywiadu FGI pojawiały się nawet opinie, iż rozpoznawalność Programu poza sektorem organizacji pozarządowych jest bardzo niska, co może wynikać z **nieodpowiedniej i mało atrakcyjnej formy promocji Programu** (odbywającej się np. w formie targów). Jednocześnie podkreślano, iż odpowiednia promocja PO FIO i prezentacja najciekawszych projektów – dobrych praktyk wypracowanych podczas wdrażania Programu może pozytywnie wpłynąć na wizerunek całego sektora:

„Ja mam też takie doświadczenie z tego roku, z pierwszej połowy, myśmy dosyć intensywnie pracowali ze studentami i tam był taki komponent edukacyjny o trzecim sektorze. To byli studenci socjologii, politologii, polityki społecznej. Oni też mają bardzo niską wiedzę (...) oni nie rozumieją czym jest jeden procent, o FIO nigdy nie słyszeli (...). Chcę powiedzieć, że jak myślę o formule targów, oraz w ogóle o promocji, to mam wrażenie, że bardzo ważny komponent do „ugrania” w tym wszystkim to jest budowanie pozytywnego wizerunku trzeciego sektora.” (FGI, NGO)

Beneficjenci PO FIO zauważają także **pozytywny wpływ Programu na wizerunek i wiarygodność ich podmiotu wśród samorządu lokalnego**. Większość uczestników badania CAWI na pytanie o wpływ Programu w tym aspekcie odpowiedziała, iż jest on zdecydowanie pozytywny (53,3%) lub raczej pozytywny (36,9%). Niecałe 10% nie dostrzegło żadnego wpływu. Analogiczne wyniki uzyskano w badaniu CATI – z perspektywy przedstawicieli JST (tych, którzy posiadają wiedzę o realizowanych projektach z PO FIO na ich terenie) Program również pozytywnie wpływa na postrzeganie organizacji. Zadeklarowało tak blisko 94% uczestników badania CATI.

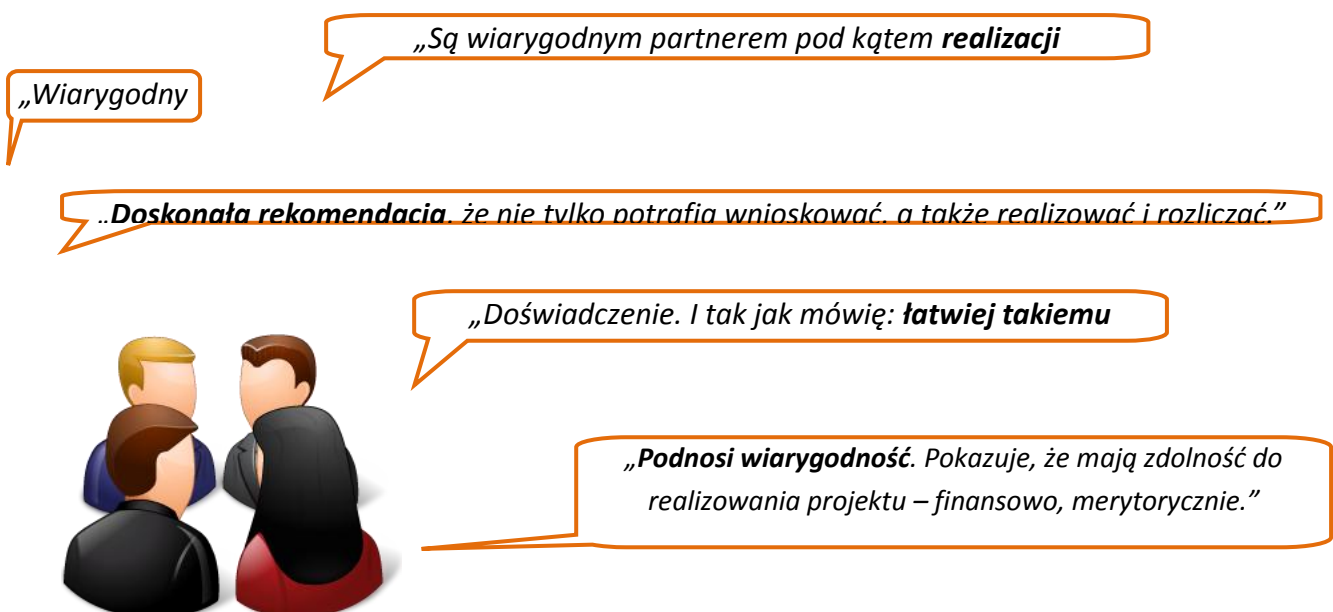
Wykres 31. Jak Pan/Pani ocenia wpływ PO FIO na wizerunek i wiarygodność organizacji pozarządowych wśród samorządu lokalnego?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CATI, n=224

Ponadto, blisko 41% przedstawicieli JST zadeklarowało, iż realizacja projektów PO FIO zdecydowanie zwiększa szanse organizacji na uzyskanie dotacji w konkursach realizowanych przez ich instytucję, natomiast 27% stwierdziło, iż wpływ ten jest raczej pozytywny. O wzroście wiarygodności organizacji wśród samorządu lokalnego mogą świadczyć także uzasadnienia przedstawicieli JST podawane w odpowiedzi na to pytanie. Oprócz przyznawania dodatkowych punktów za doświadczenie w realizacji projektów, respondenci doceniali także większe umiejętności organizacji i ich rosnącą wiarygodność. Sam fakt otrzymania dofinansowania z PO FIO, zrealizowania i rozliczenia projektu w opinii niektórych respondentów sprawia, że organizację można uznać za wiarygodnego i godnego zaufania partnera.

Rysunek 2. Wpływ projektów PO FIO na szansę uzyskania dotacji w konkursach realizowanych przez samorząd – wypowiedzi uczestników badania CATI

Podczas gdy beneficjenci PO FIO bardzo pozytywnie oceniają wpływ Programu na poprawę wizerunku i wzrost wiarygodności organizacji wśród samorządu lokalnego oraz w środowisku lokalnym, **nie dostrzegają już takiego wpływu w przypadku środowiska biznesowego**. Blisko 40,0% organizacji zadeklarowało, iż realizacja projektów z PO FIO nie miała żadnego znaczenia dla zmiany wizerunku i wzrostu wiarygodności ich podmiotu wśród przedstawicieli biznesu (dla porównania: w przypadku środowiska lokalnego takiej odpowiedzi udzieliło 2,5% natomiast w przypadku samorządu 9,8% respondentów).

WNIOSKI

- ⇒ Beneficjenci dostrzegają pozytywny wpływ Programu na wizerunek i wiarygodność organizacji w środowisku lokalnym. Poddają jednak w wątpliwość, czy marka FIO jest rozpoznawalna poza III sektorem.
- ⇒ Realizacja projektów z PO FIO, poprzez nabywanie doświadczenia, ale i zwiększanie kompetencji, uwiarygadnia organizacje w oczach samorządu (pod warunkiem, że JST posiada wiedzę, iż na terenie działania ich instytucji były realizowane projekty z FIO).
- ⇒ Podczas gdy beneficjenci PO FIO bardzo pozytywnie oceniają wpływ Programu na poprawę wizerunku i wzrost wiarygodności organizacji wśród samorządu lokalnego oraz w środowisku lokalnym, **nie dostrzegają już takiego wpływu w przypadku środowiska biznesowego**.

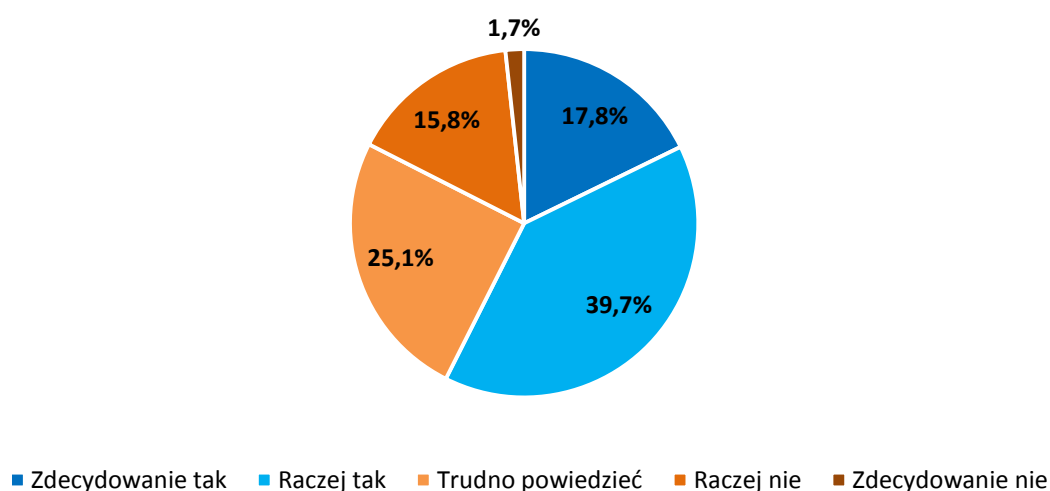
3.6. Wpływ PO FIO na stopień ekonomizacji organizacji pozarządowych

Ekonomizacja organizacji pozarządowych, czyli podejmowanie działań mających na celu zdobywanie środków na działania własne podmiotu, jest istotnym elementem pozwalającym organizacjom na uniezależnienie się od finansowania zewnętrznego – bazującego na dotacjach czy filantropii. Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organizacje mogą prowadzić **działalność odpłatną pożytku publicznego**, którą jest działalność prowadzona w ramach działań statutowych organizacji mieszczących się w sferze pożytku publicznego określonego w art. 4 ww. ustawy, za które pobiera opłaty (wynagrodzenie) od beneficjentów, a także sprzedaż towarów lub usług wytworzonych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego, w szczególności w zakresie rehabilitacji oraz przystosowania do pracy zawodowej osób niepełnosprawnych oraz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kolejnym sposobem pozwalającym organizacjom wypracować własne środki finansowe jest **prowadzenie działalności gospodarczej**, co jest jednak formą dodatkową wobec podstawowej działalności organizacji, którą jest działalność statutowa. Zyski wypracowane w ramach działalności gospodarczej muszą być przeznaczone na prowadzenie działalności statutowej organizacji. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi przez Stowarzyszenie Klon/Jawor w raporcie charakteryzującym III sektor w 2010 roku, jedna na dziesięć organizacji korzysta z możliwości prowadzenia działalności odpłatnej. Jeszcze mniej popularną formą jest działalność gospodarcza, którą prowadzi jedna na dwadzieścia organizacji. Autorzy raportu podkreślają także, że o ile do 2008 r. można było zaobserwować wzrost popularności ww. sposobów finansowania, to po tym roku doszło do odwrócenia tego trendu, co wraz z rosnącą popularnością korzystanie ze źródeł publicznych może

stanowić pewnego rodzaju sygnał ostrzegawczy, iż zmniejsza się niezależność III sektora wobec administracji.

Próbując określić, czy realizacja projektów z PO FIO może pozytywnie wpływać na stopień ekonomizacji organizacji pozarządowych, warto najpierw sprawdzić jak beneficjenci oceniają wpływ zdobytego doświadczenia i zasobów na wypracowywanie nowych sposobów finansowania uniezależnionych od konkursów grantowych. Ponad połowa przedstawicieli (57,5% - łączne odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) organizacji zadeklarowała, iż Program pozytywnie wpłynął na ten aspekt funkcjonowania ich podmiotu, jednak znacznie przeważały odpowiedzi „raczej tak” niż „zdecydowanie tak”.

Wykres 32. Czy doświadczenie i zasoby zdobyte w ramach realizacji projektu/projektów są wykorzystywane przez Pana/Pani organizację do wypracowywania nowych sposobów finansowania organizacji (niezależnionych od konkursów grantowych)?

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754

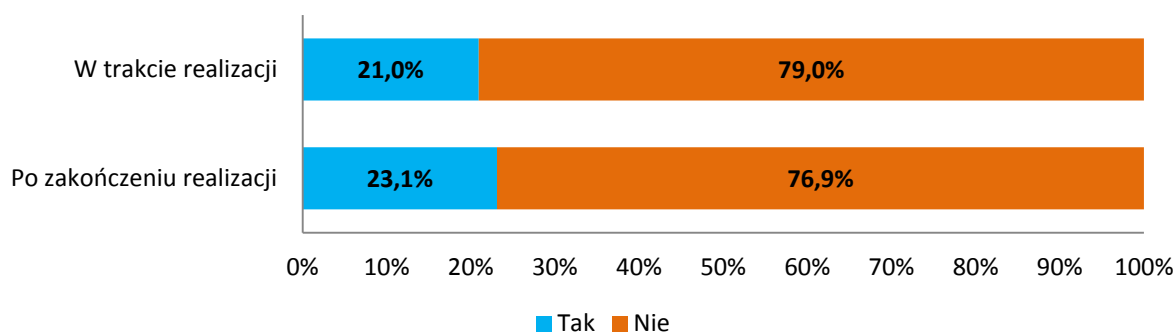
W kontekście przytoczonych wcześniej wyników badania Stowarzyszenia Klon/Jawor, może zaskakiwać tak pozytywny wynik. Jednak porównując deklarowany wpływ Programu na wypracowywanie przez beneficjentów nowych sposobów finansowania (niezależnionych od konkursów grantowych) do innych wymiarów funkcjonowania organizacji, które także były przedmiotem niniejszego badania (np. aktywność organizacji w środowisku lokalnym) można zauważyć zdecydowanie mniejszy wpływ PO FIO na ten obszar. Warto także pamiętać, co zostało opisane w Podrozdziale 3.1, iż realizacja projektów z PO FIO przede wszystkim przygotowuje organizacje do ubiegania się o środki w ramach innych konkursów, które także są dedykowane do III sektora. Przedstawiciele organizacji biorący udział w wywiadach jakościowych bezpośrednio pytani o rolę Programu w poszukiwaniu innych sposobów finansowania podkreślali w swoich wypowiedziach, iż nie dostrzegają prawie żadnego wpływu na ten obszar funkcjonowania:

„Raczej cały czas staramy się pozyskiwać środki drogą konkursów, czy to poprzez programy rządowe, urzędy gminne, marszałkowskie itd.” (IDI, NGO)

W przypadku wypracowywania nowych mechanizmów finansowania działalności organizacji pozarządowych, polegających na prowadzeniu statutowej działalności odpłatnej bądź gospodarczej,

wpływ Programu może być jeszcze mniejszy. Mogą świadczyć o tym wyniki pokazujące, iż większość organizacji nie dostrzegła, aby poprzez realizację projektów z PO FIO poprawiła się ich zdolność do prowadzenia działalności odpłatnej (zarówno w trakcie jak o po realizacji projektu), co zostało pokazane na poniższym wykresie.

Wykres 33. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zdolność organizacji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej)

Źródło: Opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie badania CAWI, n=754 (w trakcie realizacji), n=584 (po zakończeniu)

Podczas prowadzonego wywiadu grupowego wśród osób odpowiadających za zarządzanie i wdrażanie Programu pojawiły się opinie, iż uzyskany wynik i tak jest zaskakująco pozytywny:

„Prawdopodobnie jakby się przyjrzeć tym projektom, to ta zdolność nie miała okazji się zwiększyć. Ja nie sądzę, żeby aż jedna czwarta projektów dawała okazję do zwiększenia się tej zdolności do prowadzenia działalności gospodarczej.” (FGI, eksperci)

Należy jednak podkreślić, iż w tym pytaniu poproszono respondentów o ocenę swoich kompetencji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej. Ponadto, analizując uzyskane odpowiedzi w podziale na Priorytet, w ramach którego organizacja realizowała projekt, widać wyraźnie iż największy wpływ w tym zakresie zadeklarowały organizacje, które realizowały projekty w ramach Priorytetu IV – Rozwój przedsiębiorczości społecznej.

Tabela 13. Priorytet, w ramach którego realizowano projekt a ocena wpływu Programu na zdolność organizacji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej

			Priorytety			
			I	II	III	IV
Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu organizacji, które wystąpiły w trakcie realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zdolność organizacji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej)	Tak	n	59	31	57	34
		% z kolumny	19,2%	18,8%	20,0%	41,0%
	Nie	n	248	134	228	49
		% z kolumny	80,78%	81,21%	80,00%	59,04%
	Razem	n	307	165	285	83
		% z kolumny	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

W równoległe prowadzonych badaniach jakościowych najmniej zauważanym obszarem, na który pozytywny wpływ ma realizacja projektów z PO FIO jest właśnie ekonomizacja organizacji:

„Jesteśmy syndromem grantozy, za dużo mamy specjalistów od grantów i łatwiej jest nam pozyskać grant niż działać na otwartym rynku.” (IDI, NGO)

Szukając przyczyn tak niskiego wpływu Programu na ten aspekt funkcjonowania organizacji, należy się odwołać do wciąż małej popularności prowadzenia statutowej działalności odpłatnej bądź gospodarczej wśród przedstawicieli sektora. Jest to także przyczyna, którą zaobserwowano w wywiadach IDI, podczas których przedstawiciele organizacji wyrażali małe zainteresowanie tego typu działalnością, a także brak planów związanych z tym sposobem pozyskiwania środków finansowych. Pozytywny wpływ dostrzegli tylko nieliczni respondenci biorący udział w badaniach jakościowych, podkreślając, iż realizacja projektu poszerzyła ich wiedzę dotyczącą zagadnień związanych z prowadzeniem działalności odpłatnej (należy zaznaczyć, iż te organizacje realizowały projekt z Priorytetu IV). Wskazano także, iż promocja przedsiębiorczości wśród III sektora, która była tematyką niektórych projektów Priorytetu IV, może być krokiem w dobrym kierunku i stanowić początek do zmiany postaw i pokazania, iż ekonomizacja organizacji pozarządowych nie wiąże się ze zmianą podstawowego celu działania:

„Ludzie troszeczkę to inaczej postrzegają. Wiedzą też więcej co to są podmioty ekonomii społecznej. Nie uważają, że branie pieniędzy to jest coś złego.” (IDI, NGO)

Przy analizie tego obszaru tj. ekonomizacji, należy się zastanowić, czy PO FIO powinno mieć szczególny wpływ na rozwój organizacji właśnie w tym zakresie. Taka wątpliwość była wyrażana przez uczestników telefonicznych wywiadów pogłębionych – zarówno niektórych przedstawicieli Komitetu Monitorującego, jak i Rad Działalności Pożytku Publicznego:

„Niespecjalnie wpływa [na stopień ekonomizacji]. Bo przy FIO nie ma to większego znaczenia.” (TIDI, KM)

„... jakoś dobrego pomysłu na ekonomizację organizacji w Polsce nikt dalej nie ma, tak że to FIO, to jest tak małe znaczenie w porównaniu przy tych pieniądzach, które idą z EFS-u, że go nie widać tak faktycznie.” (TIDI, KM)

WNIOSKI

- ⇒ PO FIO w znacznie większym stopniu przygotowuje organizacje do ubiegania się o fundusze z innych konkursów/programów niż do wypracowywania własnych środków finansowych poprzez prowadzenie działalności statutowej odpłatnej bądź gospodarczej.
- ⇒ Największy wpływ w tym zakresie deklarują organizacje realizujące projekty w ramach Priorytetu IV – Rozwój przedsiębiorczości społecznej.
- ⇒ Jedną z przyczyn niskiego wpływu Programu na stopień ekonomizacji organizacji pozarządowych może być wciąż mała popularność podejmowania takiego rodzaju działalności przez organizacje pozarządowe.
- ⇒ Pozostaje jednak pytanie, czy PO FIO ma być Programem, który wspiera organizacje właśnie w tym zakresie.

IV. Case study

4.1. Case study – poziom gminny (Stargard Szczeciński)

CHARAKTERYSTYKA, CZYLI PODSTAWOWE INFORMACJE O STARGARDZIE SZCZECIŃSKIM

Stargard Szczeciński – gmina miejska położona w powiecie stargardzkim, w zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Jest stolicą i siedzibą władz powiatowych, jednocześnie stanowi główny ośrodek administracyjny, gospodarczy i kulturowy powiatu. Swoją powierzchnią obejmuje nieco ponad 48 km².

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2011 r. miasto liczyło niecałe 70 tysięcy mieszkańców i zajmuje pod tym względem trzecie miejsce w województwie. W Stargardzie swoją siedzibę mają m.in.: Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski, Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Skarbowy i Urząd Celny.

Atutem Stargardu jest jego dostępność komunikacyjna. Miasto leży w odległości około 36 km od Szczecina, 40 km od zachodniej granicy Polski, około 35 km od lotniska w Goleniowie, 120 km od terminalu promowego w Świnoujściu i około 180 km od Berlina. Drogi krajowe zapewniają dobre połączenie z Warszawą, Gdańskiem i innymi miastami w głębi kraju. Miasto podejmuje liczne działania polepszające atrakcyjność inwestycyjną poprzez stworzenie korzystnego klimatu dla prowadzenia biznesu na jego terenie. Poza tym, w mieście funkcjonują Stargardzki Park Przemysłowy oraz Park Przemysłowy Nowoczesnych Technologii.

Ponadto, w gminie bogate są tradycje rolnicze, na jej terenie działają zarówno te małe, indywidualne gospodarstwa jak i te duże, ponad 1000 ha.

Według statystyk Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie we wrześniu 2012 roku stopa bezrobocia wyniosła 7,7%.

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA TERENIE MIASTA

Jak podaje Urząd Miasta na terenie Stargardu swoją siedzibę ma około **100 organizacji pozarządowych**, które działają na różnorodnych, niemal we wszystkich, sferach zadań publicznych. Są one pomostem pomiędzy obywatelami a lokalnym samorządem. Co ciekawe, jak przyznaje pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych liczba ta, jak na tak duże miasto, nie jest zbyt wielka, bowiem dla porównania w Nowogardzie, liczącym cztery razy mniej mieszkańców liczba organizacji pozarządowych jest zbliżona.

Stargardzki III sektor niechętnie korzysta z dofinansowania grantowego, nie są tu popularne ani programy unijne, ani ministerialne (w tym PO FIO). Organizacje przyznają, że znają PO FIO, ale z niego nie korzystają.

Struktura stargardzkich organizacji jest zróżnicowana, działa kilka dużych, prężnych organizacji, które są znacznym pracodawcą, zatrudniające ponad 100 osób np. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Stargardzie Szczecińskim, Centrum Socjalne Caritas, Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów i Rencistów i Inwalidów, Uniwersytet

Trzeciego Wieku. Jednakże większość są to organizacje małe, z niewielkim budżetem, utrzymujące się głównie ze składek członkowskich, datków oraz 1%. Ich kondycja finansowa też jest bardzo różna, młode organizacje borykają się z różnymi problemami, jak choćby brakiem siedziby, która często jest umieszczana w prywatnym mieszkaniu, podczas gdy doświadczone jeżeli mają mocno zaangażowanych członków, pozyskują środki z różnych źródeł i funkcjonują sprawnie.

Głównymi źródłami finansowania stargardzkich organizacji pozarządowych są zdecydowanie składki członkowskie, darowizny i dotacje z samorządowe. **Stargardzki III sektor niechętnie korzysta z dofinansowania grantowego**, nie są tu popularne ani programy unijne, ani ministerialne (w tym PO FIO). Organizacje przyznają, że znają PO FIO, ale z niego nie korzystają.

W mieście mają swoją siedzibę organizacje m.in.:

- ⇒ wspierające niepełnosprawnych – jak np. Polski Związek Niewidomych, Stargardzkie Stowarzyszenie Chorych na SM,
- ⇒ dotyczące spraw społecznych – Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi, Stowarzyszenie Nauczycieli i Rodziców ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi,
- ⇒ wspierające kulturę i oświatę – Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Zachodniopomorskie Dziedzictwo Kulturowe,
- ⇒ wspierające sport i turystykę – Klub Sportowy Mechanik, Amatorskie Towarzystwo Sportowe,
- ⇒ promujące miasto Stargard – Towarzystwo Przyjaciół Stargardu, Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Regionalnego Tylko Stargard.

Organizacje pozarządowe pełnią ważną rolę w codziennym funkcjonowaniu miasta, m.in. poprzez aktywizację lokalnej społeczności, pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych miasta. Samorząd doceniając tę rolę deklaruje chęć współpracy ze wszystkimi organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz lokalnej społeczności.

WSPÓŁPRACA SAMORZĄDU Z NGO

Urząd Miasta, regularnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi w dziedzinach, gdzie razem mają wspólną płaszczyznę działań. Współpraca ta najczęściej dotyczy: ochrony i promocji zdrowia dzieci i dorosłych, pomocy społecznej, działań prewencyjnych, w tym porządku i bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, ekologii i ochrony środowiska oraz szeroko rozumianej kultury i sportu. Współpraca ta ma najczęściej formę finansową (udzielanie dotacji) albo pozafinansową (zakres informacyjny i organizacyjny np. użyczenie lokalu, przekazywanie informacji za pomocą mediów).

Miasto co roku przygotowuje plany współpracy z organizacjami pozarządowymi, w którym są zapisane m.in.: cele, zasady współpracy, zakres pomocy oraz formy współpracy. Ponadto, co roku ustalane są najważniejsze obszary współpracy miasta i organizacji pozarządowych. Na szczelbu miasta został powołany pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych, pani Wiesława Maksel.

W ramach swojej działalności organizacje wykonują zadania zlecane przez Urząd Miasta w postaci otwartych konkursów ofert m.in.: ze względu na charakter działalności organizacji jest to głównie wspieranie miasta w realizacji polityki prozdrowotnej, polityki społecznej, wspieranie kultury i sportu, turystyki oraz krzewienia wiedzy o mieście. Przykładowe zadania zlecane organizacjom to: prowadzenie środowiskowego domu samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. W roku 2011 Urząd Miasta zlecił III sektorowi realizację zadań własnych na kwotę przekraczającą 3,5 mln zł. Dlatego organizacje są wartościowym partnerem dla miasta, bowiem wykonują te zadania po prostu taniej i efektywniej. A jednocześnie same organizacje mają w tym interes bo przecież dotyczą one tematyki prowadzonej przez nie działalności.

W mieście od 4 lat prężnie działa **Stargardzkie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych**. **Centrum funkcjonuje w ramach Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta**. Jego siedziba mieści się przy ulicy Szczecińskiej 17 (w budynku Domu Kultury Kolejarza), gdzie nie tylko jest siedziba kilku organizacji, ale także przygotowanych jest kilkadziesiąt stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, faks, drukarka, z których organizacje mogą korzystać. Ponadto, są tam wydzielone szafki, gdzie organizacje mogą przechowywać swoje dokumenty i odbierać korespondencje. Z Centrum organizacje mogą korzystać codziennie w godzinach 10.00-17.00, nieodpłatnie. Centrum regularnie prowadzi szkolenia i doradztwo z zakresu m.in. finansów i prawa. Do Centrum mogą zgłosić się nie tylko organizacje już działające, ale również osoby, które dopiero rozważają założenie organizacji. Mogą one skorzystać z porad prawnika, który pomoże np. przy opracowaniu statutu, kompletowaniu niezbędnej dokumentacji do KRS, czy z doradztwa księgowego.

Starostwo Powiatowe również współpracuje z organizacjami – co roku uaktualniany jest program współpracy, gdzie współpraca ta przybiera formę otwartych konkursów ofert, gdzie powierzane jest zlecenie zadań, a także poprzez wspieranie np. rzeczowe, organizacyjne, techniczne organizacji. Organizacje nie zwracają się do samorządu o wsparcie w zakresie zmiany czy uzupełnienia strategii, ani innych dokumentów określających kierunki rozwoju społeczności lokalnej, czy samorządu terytorialnego, ani nie proszą też o wsparcie w sporządzaniu diagnozy – uzasadnieniu realizacji projektu.

Współpraca samorządu z III sektorem wpływa na rozpoznanie potrzeb mieszkańców nie tylko miasta, ale i gminy i powiatu, co powoduje wzrost jakości usług publicznych oraz wpływa na efektywne wykorzystanie aktywności społecznej organizacji pozarządowych na rzecz społeczności lokalnej.

Urząd Gminy również współpracuje z organizacjami, np. poprzez organizowanie szkoleń z zakresu pisania wniosków do PO FIO. Cieszą się one zainteresowaniem organizacji, ale **niestety urząd nie kontroluje już samego procesu składania wniosków, monitorowania wyników konkursu czy samego realizowania i na koniec rozliczania projektu**.

Ponadto, gmina wskazała na priorytetowe zadania, które zostały ustalone na podstawie dotychczasowego przebiegu współpracy gminy i organizacji pozarządowych. Do których zaliczono:

- Kulturę fizyczną i sport,
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
- Ochrona zdrowia (przeciwdziałanie alkoholizmowi i badania profilaktyczne),
- Ochrona środowiska, edukacja ekologiczna,
- Turystyka, krajoznawstwo oraz wypoczynek mieszkańców gminy,
- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie,
- Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnej,
- Pomoc społeczna,
- Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości.

Dotychczasowa współpraca pomiędzy organizacjami nie jest zbyt rozbudowana, do niedawna organizacje miały problem z porozumiewaniem się, nie umiały wspólnie współpracować, nie były specjalnie zintegrowane. Co przekłada się na fakt, że **nie składają wspólnie ofert**. Zarówno władze samorządowe jak i organizacje nie umiały powiedzieć co konkretnie było przyczyną niedostatecznych stosunków panujących między nimi. Jednak coś w tym względzie powoli zaczyna się zmieniać, m.in. dzięki temu, że kilka organizacji ma wspólną siedzibę w budynku Stargardzkiego Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, co „zmusza je” do współpracy i integracji zarówno między sobą jak i z Centrum. Ponadto, w tym roku organizacje wyszły z inicjatywą wspólnego zorganizowania I Stargardzkiego Festynu Organizacji Pozarządowych. Festyn ten przyczynił się do pogłębienia

integracji środowiska stargardzkich organizacji pozarządowych. Był też doskonałą okazją dla organizacji aby pochwały się swoimi sukcesami. Zorganizowany został po raz pierwszy, we wrześniu 2012 roku, lecz ma być odtąd imprezą cykliczną.

Ze względu na swój charakter (wielkość, liczbę członków, budżet) stargardzkie organizacje nie współpracują z biznesem. A jeżeli już są jakieś relacje pomiędzy biznesem a III sektorem to mają one postać przekazywanych darowizn, gdzie to organizacja pełni jedynie rolę biernego biorcy, niż jest to współpracą na zasadach wzajemności i partnerstwa.

W Stargardzie nie działa gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego, brak po prostu inicjatywy ze strony organizacji pozarządowych by taki organ powołać. Ponadto, Stargard nie ma swojego przedstawiciela w strukturach Zachodniopomorskiej RDPP zarówno po stronie samorządowej jak i wśród przedstawicieli organizacji pozarządowych.

PROJEKTY W RAMACH PO FIO REALIZOWANE NA TERENIE MIASTA

Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (PO FIO) wydaje się nie być zbyt popularny wśród stargardzkich organizacji, bowiem w obecnej perspektywie finansowej na lata 2009-2013 tylko kilku udało się dostać dofinansowanie. Były to m.in.:

1. Fundacja Milon,
2. Stowarzyszenie „Serce Dzieciom”,
3. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Stargardzie Szczecińskim.

FUNDACJA MILON została założona w 2010 roku, swoim obszarem obejmuje obszar powiatu stargardzkiego. Celem Fundacji od początku było szeroko rozumiane wspieranie rozwoju lokalnego, w tym rozwoju przedsiębiorczości i aktywności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup zmarginalizowanych.

Fundacja realizuje swoje cele w szczególności poprzez: pomoc społeczną, ochronę i promocję zdrowia, działalność edukacyjną, wydawniczą i badawczą, prowadzenie programów szkoleniowych, informacyjnych, stypendialnych i dotacyjnych.

W okresie od czerwca do końca grudnia 2010 Fundacja realizowała projekt pt. **„Jesteśmy kowalami własnego losu”**. Ideą przyświecającą realizacji tego projektu była chęć zmiany dotychczasowego obrazu organizacji pozarządowych, który był związany z podmiotami tylko „proszącymi się” o pieniądze, a rzadko wychodzące ze swoją inicjatywą. Fundacja chciała nauczyć organizacje bycia właśnie tymi „kowalami własnego losu” dzięki realizacji zadań społecznych i które jednocześnie pozwoliłyby na pewne usamodzielnienie się finansowe organizacji pozarządowych.

Celem projektu był rozwój sektora ekonomii społecznej poprzez przygotowanie i realizację konkretnych zadań w tym obszarze. W ramach projektu zawarto partnerstwa dotyczące realizacji zadań w obszarze ekonomii społecznej.

Realizacja projektu została podzielona na odrębne zadania:

1. „Ratujemy nasze książki”

W ramach tego zadania zostało odnowionych ponad 50 starych książek należących do gminnej biblioteki w Kobylance. Kupiono wyposażenie i sprzęt introligatorski (gilotyna, drukarka, stemple, płótno), który posłużył do ręcznego odnawiania książek. Ponadto, kilka osób przeszło parodniowe

szkolenie w zakresie oprawiania książek. Szkolenie przeprowadziła osoba, która zawodowo zajmuje się konserwacją i oprawianiem starych, zniszczonych książek. Dzięki szkoleniu osoby te na zakupionym sprzęcie odnowiły ponad 50 książek z biblioteki w Kobylance. Wyniki tych prac zostały zamieszczone na stronie internetowej oraz została przygotowana broszura informacyjna, która została rozesłana do bibliotek na terenie całego województwa zachodniopomorskiego.

2. „Budujemy klaster ekonomii społecznej”

W ramach tego zadania zorganizowano dwa spotkania warsztatowe dla osób współpracujących z Fundacją, gdzie w formie szkoleniowej zostały wypracowane formy współpracy w zakresie planowanego do realizacji klastra oraz podpisano umowę jego realizacji. Na warsztatach została opracowana analiza możliwości współpracy zaangażowanych podmiotów oraz jej formy. Dzięki tym szkoleniom przygotowano plany działania oraz umowy partnerskie dotyczące wspólnej realizacji zadań w obszarze ekonomii społecznej. Po tych szkoleniach opracowano szczegółowy plan działania w zakresie realizacji klastra.

3. „Działamy w obszarze ekonomii społecznej”

Realizacja tego zadania miała formę usług doradczych, szkoleń, warsztatów dla podmiotów ekonomii społecznej w zakresie wspólnego budowania partnerstw w obszarze realizowanych działań społecznych. Zadanie to było realizowane przez partnera projektu, którym było stargardzkie **Stowarzyszenie „Serce Dzieciom”**. Tematyka szkoleń była związana z zagadnieniami z dziedziny prawa, księgowości, marketingu i promocji.

4. „Zarządzanie projektem i promocja ekonomii społecznej”

Zatrudniono koordynatora projektu oraz księgową. Ponadto, stworzono stronę internetową poświęconą realizowanym przedsięwzięciom z zakresu ekonomii społecznej, oraz zamieszczano w niej ogólne informacje dotyczące ekonomii społecznej.

Projekt cieszył się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród organizacji pozarządowych, ale również wśród mieszkańców gmin.

STOWARZYSZENIE „SERCE DZIECIOM” zostało założone w październiku 1999 roku, a oficjalną działalność rozpoczęło 9 maja 2000 roku. Swoim działaniem obejmuje obszar całego kraju. W praktyce działaniami związanymi z realizacją bieżących projektów obejmuje środowisko lokalne, czyli teren miasta Stargard i powiat stargardzki.

Celem Stowarzyszenia jest działanie ukierunkowane na rzecz społeczności w ramach m.in.: pomocy społecznej, (w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównania szans tych rodzin i osób), działalności charytatywnej, ochrony i promocji zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Przy realizacji celów Stowarzyszenie współpracuje z m.in.: szkołami i przedszkolami, z domami dziecka, ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, policją, służbą zdrowia, klubami sportowymi i turystycznymi, organizacjami pozarządowymi, organami administracji publicznej.

W okresie od 1 sierpnia do 31 grudnia 2010 Stowarzyszenie „Serce Dzieciom” realizowało projekt w ramach PO FIO pt. **„Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej w powiecie stargardzkim”**, który swoim obszarem obejmował cały powiat stargardzki. Projekt nie był realizowany w partnerstwie.

Projekt był odpowiedzią na problemy z jakim borykały się inne organizacje pozarządowe, szczególnie te mniejsze, z mniej liczną kadrą pracowników, z mniejszym budżetem. Ideą była więc pomoc tym organizacjom by mogły one działać bardziej profesjonalnie, by mogły też ubiegać się o dofinansowanie z zewnętrznych dotacji.

Celem głównym było wzmocnienie realizowanych inicjatyw społecznych prowadzonych przez lokalne organizacje pozarządowe. Projekt był skierowany głównie do: organizacji pozarządowych, ale także do liderów lokalnych (działaczy społecznych, wolontariuszy, pracowników i członków organizacji, nauczycieli, pracowników instytucji kultury, pracowników pomocy społecznej itp.).

Z pomocy w ramach projektu skorzystały organizacje pozarządowe tj.:

- Stowarzyszenie „Uwierzyć W Siebie”,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Dalewo i Gogolewo,
- Stowarzyszenie Rozwoju Krępcewa,
- Towarzystwo Walki Z Kalectwem – Koło w Chociwlu,
- Stowarzyszenie „Nasza Gmina Dobrzany”,
- Stowarzyszenie Medue w Morzyczynie,
- Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania - Dobre Inicjatywy Regionu,
- Stowarzyszenie Grzędzice Jutra,
- Stowarzyszenie Forum Chociwelskie,
- Chorągiew Zachodniopomorska ZHP - Hufiec w Stargardzie Szczecińskim.

W ramach projektu uczestnicy korzystali z różnych form wsparcia m.in.:

- *Możliwości opracowania Planów Działań uwzględniających potencjał organizacji.*
- *Szkolenia dla liderów ekonomii społecznej*

Tematyka szkoleń obejmowała m.in.: zagadnienia związane z przygotowaniem biznesplanów, promocją, marketingiem i zarządzaniem organizacją. W sumie odbyły się 3 dwudniowe szkolenia dla grup 10 przedstawicieli ekonomii społecznej mających siedzibę na obszarze powiatu.

- *Wsparcie sektora ekonomii społecznej*

Wsparcie było realizowane w formie usług doradczych, które prowadzone były w zakresie prawa, księgowości, prowadzenia działalności gospodarczej, promocji, marketingu oraz przygotowania biznes planów. Doradztwo było podzielone na indywidualne lub grupowe.

- *E-Platforma*

Utworzona została platforma elektroniczna (www.dobrepraktyki.sercedzieciom.pl) której celem było nie tylko by powstało miejsce wymiany informacji, na którym organizacje zamieszczają informacje o sobie, swoich działaniach i realizowanych przedsięwzięciach. Na platformie znajdują się również informacje o dobrych praktykach i działaniach w obszarze ekonomii społecznej realizowanych nie tylko w powiecie, ale i całym województwie. Platforma jest cały czas administrowana i na bieżąco uaktualniana.

- *Promocja ekonomii społecznej powiatu stargardzkiego*

W ramach promocji wydano biuletyn pt. „Obywatelski Stargard”, gdzie Stowarzyszenie publikowało informacje o realizowanych inicjatywach organizacji. Na łamach biuletynu organizacje mogły zamieszczać informacje na temat swojej bieżącej działalności. Także pojawiły się artykuły skierowane do wszystkich mieszkańców powiatu o możliwościach wspierania organizacji pozarządowych (m.in. poprzez darowizny i możliwość ich odliczania od podatku, przekazanie 1% dla organizacji pożytku publicznego, wolontariat, itp.).

Wszystkie założone w projekcie rezultaty zostały zrealizowane.

Nie był to pierwszy projekt stowarzyszenia, wcześniej realizowane też dotyczyły wsparcia ekonomii społecznej. Serce dzieciom korzystało też ze środków unijnych głównie z PO KL oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowania.

ORGANIZACJE, KTÓRE NIE APLIKOWAŁY DO PO FIO – PRZYCZYNY

Inne organizacje pozarządowe, nawet te, które nie aplikowały do PO FIO, przyznają, że wiedzą kiedy jaka organizacja z ich terenu dostała dofinansowanie z PO FIO. Przyznają, że **jeżeli inna organizacja dostała dofinansowanie to często jest traktowana jako taki „motor napędowy” dla innych organizacji.** Tak było w przypadku Stowarzyszenia „Serce dzieciom” – który jest traktowany przez inne organizacje z miasta jako właśnie taka siła napędowa, dająca nie tylko wsparcie mentalne, ale również praktyczne np. w postaci doradztwa. Taka rola została przypisana „Sercu Dzieciom” właśnie po tym jak przez kilka lat z sukcesem ubiegał się o dofinansowanie z PO FIO.

Wśród organizacji, które nie aplikowały do PO FIO, na pytanie o przyczynę, w większości odpowiadały, że najbardziej **zniechęcają je skomplikowane procedury związane z przygotowaniem wymaganej dokumentacji.** Ponadto, oprócz zbyt skomplikowanych formalności, na fakt nieaplikowania do PO FIO wpływa to, iż organizacje **nie mają takiej wiedzy oraz nie posiadają odpowiedniego personelu (księgowej, koordynatora) do napisania wniosku, koordynowania i rozliczania projektu.** A także brak zainteresowania źródłami zewnętrznymi na finansowanie swojej działalności.

Mimo, iż samorząd organizuje liczne kursy, doradztwo czy szkolenia nt. pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania organizacji (w tym PO FIO) i mimo, iż cieszą się one sporym zainteresowaniem samych organizacji, to uzyskana wiedza i tak nie jest na tyle zachęcająca, by organizacje odważyły się aplikować do PO FIO.

Cytując panią pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych *„organizacje się po prostu boją, szczególnie te małe, gdzie nie ma odpowiedniego lidera, który wziął by na siebie ten trud i był siłą napędową dla całej organizacji i pomógł jej szczególnie w rozliczeniu tych dotacji”.*

Stargardzkie organizacje chętnie i często zgłaszają się o dofinansowanie z Urzędu Miasta, są to stosunkowo małe kwoty i procedury rozliczania nie należą do skomplikowanych, a mimo to nawet tutaj zdarzają się trudności. Potwierdza to pani pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych, która także wśród zbyt skomplikowanej biurokracji widzi najwięcej barier, które zniechęcają organizacje do aplikowania. Zwrócić uwagę należy również na fakt, że nie wszystkie organizacje w ogóle wiedzą czym jest PO FIO, są to głównie organizacje bardzo małe, zrzeszające kilku członków, które nie prowadzą żadnej działalności, a skupiają się wokół wspólnego zainteresowania, a funkcjonują głównie dzięki składkom członkowskim, takie organizacje w ogóle nie myślą o możliwości dofinansowaniu swojej działalności.

Z kolei organizacje, które dostały dofinansowanie wyrażają się o PO FIO bardzo dobrze. Uważają, że w porównaniu do innych programów np. PO KL, wnioski w PO FIO są prostsze, mniej wymagające i łatwiej się je rozlicza.

ROLA PO FIO W ROZWOJU GMINY

Trudno jest mówić o istotnej roli PO FIO w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy, skoro tak mało projektów w Stargardzie zostało dofinansowanych w ramach tego programu. Charakter

realizowanych projektów dotyczył przede wszystkim wsparcia ekonomii społecznej, a realizowane były dzięki różnemu rodzajowi szkoleniom, warsztatom i doradztwie. A ponieważ oferowane wsparcie było głównie adresowane do innych organizacji pozarządowych, a nie do ogółu mieszkańców, to stały się one wśród nich niewątpliwie rozpoznawalne. **Ale trudno jest mówić o znaczących zmianach jakie zaszły dzięki realizowaniu tych projektów.**

Na pewno sam Program cieszy się dobrą renomą i jest rozpoznawalny wśród stargardzkich organizacji pozarządowych.

Mimo to, organizacje nie wydają się być zainteresowanymi takim sposobem pozyskiwania środków na prowadzenie swojej działalności statutowej.

W tym miejscu warto jednak wspomnieć także o innym projekcie, realizowanym już kilka lat temu (w ramach PO FIO 2005-2008) przez Stowarzyszenie Amazonek „Stokrotki”, któremu udało się dostać dofinansowanie na przeprowadzenie cyklu szkoleń na temat raka piersi i na mammobus, który jeździł po mieście i w którym mogły bezpłatnie wykonać badania mieszkanki miasta. Dzięki temu stowarzyszenie zrealizowało jeden ze swoich celów statutowych i jednocześnie mogło uzupełnić i poszerzyć zadania samorządu w zakresie profilaktyki.

PO FIO nie oddziałuje znacząco na rozwój gminy, ale mocno podziałało na same organizacje pozarządowe i cały III sektor. Realizacja projektów z PO FIO pozytywnie wpłynęła na ich aktywność, wzmocniła je, mają większą wolę działania. Program wpłynął na ich rozwój i popularność, łatwiej jest im się teraz zaangażować, gdyż stały się bardziej wiarygodne.

Aplikowanie do PO FIO oddziałuje również na ich budżet, dzięki pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowych, stały się one bardziej niezależne i coraz bardziej samodzielne finansowe.

Ponadto, należałoby również wspomnieć o wymiarze promocyjnym i informacyjnym jaki niesie za sobą fakt realizacji projektów z PO FIO. Organizacje mogą się pokazać nie tylko innym organizacjom, ale także władzom samorządowym. Pokazując czym się zajmują, jakiego rodzaju działalność prowadzą, wychodząc ze swoją ofertą do społeczeństwa, podkreślają, że zdobyły dofinansowanie ze środków PO FIO. Organizacje przyznają, że mimo, iż one nie piszą wniosków do PO FIO (z różnych powodów) to jednak informacje, że inne aplikują, a szczególnie jak uda się im zdobyć pieniądze to informacja ta dociera do większości stargardzkich organizacji. Ponadto, jeżeli organizacji uda się dostać dofinansowanie to jest ona promowana również przez samorząd, który na swoich stronach internetowych zamieszcza taką informację.

Organizacje same przyznają, że aplikowanie do PO FIO uwiarygodnia je w oczach czy to samorządu, czy w lokalnym środowisku biznesowym, co niewątpliwie przyczynia się wymiennie do polepszenia ich kondycji. Pisanie wniosków, pozyskanie środków, realizacja i rozliczenie projektu z PO FIO powoduje, że organizacje ubiegając się o inne środki, pokazują jako swój atut doświadczenie, które mają z PO FIO. **Jak przyznają organizacje, którym udało się pozyskać środki PO FIO, program ten ma zdecydowanie mniejsze środki finansowe, ale jednocześnie jest dzięki temu po prostu prostszy do rozliczenia. Jest to szczególnie ważna informacja dla tych mniejszych organizacji, które nie mają tyle odwagi by ubiegać się o unijne dofinansowanie.** PO FIO w tym przypadku może być dla nich dobrą szkołą. Późniejsze wnioski o dofinansowanie czy to składane do PO FIO, samorządu czy innych programów grantowych cechuje wyższa jakość merytoryczna, co przekłada się na większe szanse pozytywnego przejścia przez proces oceny.

PO FIO nie oddziałuje znacząco na rozwój gminy, ale mocno podziałało na same organizacje pozarządowe i cały III sektor. Realizacja projektów z PO FIO pozytywnie wpłynęła na ich aktywność, wzmocniła je, mają większą wolę działania.

Cytując członka organizacji, która zdobyła środki z PO FIO: „wymogi realizacji, w tym wymogi sprawozdawcze są łatwiejsze i młode organizacje łatwiej sobie z tym poradzą”. Dzięki temu wzrasta zaufanie do organizacji co do pewności realizacji projektu. Aplikowanie do źródeł zewnętrznych wpływa na zwiększenie wiarygodności organizacji i całego III sektora w oczach czy to mieszkańców czy samorządu. Na pewno dzięki temu są one lepiej rozpoznawalne.

Dodatkowo organizacje wskazują na aspekt reklamy, tzn. dzięki projektom realizowanym w ramach PO FIO mogą się zaprezentować szerszemu gronu odbiorców, co pozwala im zareklamować swoją działalność, dzięki czemu mogą zwiększyć liczbę beneficjentów, wolontariuszy, pracowników. A także pomaga w trafieniu do świadomości innych organizacji pozarządowych.

Realizowane projekty z PO FIO są zauważalne przez społeczeństwo lokalne, poza tym wpływa na fakt, że dzięki nim mieszkańcy mają większe zaufanie do organizacji, co potwierdza się chociażby tym, że przekazują 1% podatku na tą a nie inną organizację. Ponadto, sprawia, że ludzie nabierają do III sektora zaufania i powoduje, że chcą coś dla niego zrobić. Lokalne społeczeństwo coraz bardziej docenia działalność stargardzkich organizacji.

Ponadto, sam Program cieszy się dużym uznaniem wśród III sektora, organizacje przyznają, iż mimo nie ubiegały się o dofinansowanie z PO FIO znają Program i mogą powiedzieć o nim tylko same jak najlepsze rzeczy. Stają się one nie tylko bardziej wiarygodne i profesjonalne jako organizacje pozarządowe, ale również mogą stać się pełnoprawnym partnerem czy to z samorządem czy lokalnym biznesem.

Mimo niepowodzeń w aplikowaniu do PO FIO, mimo trudności formalnych, mimo braków profesjonalnego personelu organizacje na pytanie czy w przyszłym okresie finansowania rozważają aplikowanie do PO FIO większość odpowiada pozytywnie. Jak same przyznają środki z PO FIO są traktowane pomiędzy tymi z zasobów samorządowych, a tych ze źródeł zewnętrznych (Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Norweski Mechanizm Finansowy).

Podsumowując, można stwierdzić, że Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich nie wpłynął znacząco na rozwój gminy i miasta Stargard. Stał się on istotnym bodźcem, który przyczynił się do rozwoju organizacji pozarządowych, co w późniejszej perspektywie może przyczynić się do wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy i miasta Stargard Szczeciński. W ramach Programu organizacje realizowały projekty, które przyczyniły się do uzupełnienia i poszerzenia działań własnych organizacji i pomogły im w realizacji zadań zleconych przez samorząd. Gdyby nie środki z PO FIO uzyskanych dzięki nim efektów by nie było, bowiem projekty te nie zostały by w ogóle zrealizowane, albo ich realizacja objęłaby mniejszy zakres tematyczny, a czas realizacji byłby dłuższy.

Informacje dotyczące zbierania danych

Zagadnienia związane z miastem Stargard Szczeciński, organizacjami pozarządowymi, realizowanymi projektami opracowane zostały dzięki metodom:

- analiza desk research (analiza danych zastanych) m.in. strategii rozwoju gminy, danych statystycznych, planów współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, dokumentacji projektowej,
- wywiad pogłębiony przeprowadzony z pełnomocnikiem miasta ds. organizacji pozarządowych,
- wywiady pogłębione z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które realizowały projekty z PO FIO oraz organizacji pozarządowych, które nie dostały dofinansowania w ramach PO FIO, a także z przedstawicielami samorządu (Urzędu Gminy i Starostwa Powiatowego).

4.2. Case study – organizacja dojrzała (Polski Związek Niewidomych Okręg Lubuski)

PROFIL ORGANIZACJI

Polski Związek Niewidomych Okręg Lubuski (PZN OL) powstał w **1977 roku**. Jego główna siedziba mieści się w **Gorzowie Wielkopolskim** przy ulicy Bolesława Chrobrego 6.

Głównym **celem statutowym** Polskiego Związku Niewidomych jest **zrzeszanie osób niewidomych i słabo widzących w celu ich społecznej integracji, zwalczanie wykluczenia społecznego, rehabilitacja, ochrona interesów i przeciwdziałanie ich dyskryminacji i izolacji.**

W ramach swojej działalności Związek prowadzi wszechstronną **rehabilitację: podstawową, leczniczą, społeczną i zawodową** skierowaną do osób niewidomych, słabo widzących i tracących wzrok oraz ich rodziny.

Rehabilitacja osób niewidomych i słabo widzących prowadzona jest poprzez:

- ⇒ warsztaty i szkolenia rehabilitacyjne dla osób nowo ociemniałych, gdzie uczone są samodzielnego poruszania się z białą laską, orientacji przestrzennej, pisma punkтового Braille'a,
- ⇒ warsztaty i szkolenia dla dzieci i młodzieży niewidomej i słabo widzącej,
- ⇒ warsztaty i szkolenia dla niewidomych dzieci z dodatkowymi schorzeniami oraz dla ich rodziców,
- ⇒ indywidualne szkolenia rehabilitacyjne w miejscu zamieszkania osoby niewidomej,
- ⇒ zaopatrzenie i dobór sprzętu rehabilitacyjnego oraz poprawiającego widzenie.

Ponadto, Okręg Lubuski prowadzi **doradztwo** w zakresie m.in.: dostępnego sprzętu rehabilitacyjnego, obowiązujących przepisów prawnych, a także wszelkich innych spraw niezbędnych do rehabilitacji i samodzielnego funkcjonowania osób z dysfunkcją wzroku.

Wsparcie skierowane jest do osób w różnym wieku, zarówno do dzieci, młodzieży i osób dorosłych, a także do ich rodzin. Dla wszystkich tych grup organizowane są różne formy rehabilitacji (w postaci szkoleń, turnusów, warsztatów). Organizowane są również **szkolenia i warsztaty** dla wolontariuszy udzielających się na rzecz osób niewidomych i słabo widzących, tak aby posiadali niezbędną wiedzę do udzielania pomocy tej grupie osób niepełnosprawnych.

Szacuje się, że każdego roku Okręg Lubuski przeszkala około 120 osób dorosłych i 60 dzieci. Z usług poradnictwa rehabilitacyjnego korzysta kolejnych 800 osób mających problemy ze wzrokiem.

Okręg Lubuski swoim działaniem obejmuje tereny **13 jednostek podległych**, są to: Koła terenowe w Gorzowie Wielkopolskim, Zielonej Górze, Nowej Soli, Drezdenku, Kostrzynie, Lubsku, Międzyrzeczu, Słubicach, Szprotawie, Świebodzinie, Wschowie, Żaganiu oraz Żarach. Z kolei sam Okręg Lubuski, jaki i reszta okręgów wojewódzkich, podlegają pod Polski Związek Niewidomych.

PZN Okręg Lubuski od 2009 roku posiada status **organizacji pożytku publicznego**. Jak podaje PZN Okręg Lubuski środki uzyskiwane z tych wpłat przeznaczane są na ogólne działania statutowe.

NAJBLIŻSZE OTOCZENIE ORGANIZACJI

Województwo lubuskie to województwo o najmniejszej liczbie ludności, co przekłada się na ilość organizacji pozarządowych. Jak podaje portal www.bazy.ngo.pl w całym województwie jest ich ponad 3 500, z czego około 500 ma swoją siedzibę właśnie w Gorzowie Wielkopolskim. Wśród nich jest również Polski Związek Niewidomych – Okręg Lubuski.

Gorzów Wielkopolski – siedziba PZN Okręgu Lubuskiego – leży w północnej części województwa, jest miastem o największej liczbie mieszkańców w województwie. Miasto zamieszkuje ponad 124 tysiące osób. Jest siedzibą władz wojewódzkich, to tu mieści się Urząd Wojewody i większości służb, inspekcji i straży administracji rządowej zespolonej z wojewodą. W Gorzowie prężnie działa branża elektroniczna, motoryzacyjna, włókiennicza, energetyczna, budowlana, chemiczna, metalowa.

Z danych Urzędu Miasta na stan wrzesień 2012 **stopa bezrobocia** wyniosła w Gorzowie 9,2% (dla porównania w województwie lubuskim 14,9%).

W całym województwie lubuskim (13 jednostek terenowych + Okręg) na pełen etat zatrudnionych jest **18 osób**. Okręg korzysta też z pomocy licznych wolontariuszy, którzy nazywani są **działaczami społecznymi**. Związek **stale współpracuje z różnymi podmiotami**, w tym głównie z psychologami, okulistami, instruktorami widzenia, tyflopedagogami, pedagogami, a także prawnikami, doradcami zawodowymi oraz szpitalami i samorządami.

Okręg Lubuski należy do Lubuskiego Stowarzyszenia Organizacji Pozarządowych i do Sejmiku Osób Niepełnosprawnych. Ponadto, **współpracuje z organizacjami pozarządowymi** z terenu województwa. Współpraca ta najczęściej dotyczy konkretnej pomocy danej osobie, w zakresie organizacji wspólnych imprez integracyjnych, w zakresie ustalania programów w mieście dotyczących współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi. W tym zakresie gorzowskie organizacje chętnie i często za sobą współpracują.

Analizując **współpracę z biznesem**, to taka współpraca też występuje, ale przybiera ona raczej formę wspierania typowo finansowego, np. współfinansowania działalności. Ale z takiej pomocy korzystają głównie koła terenowe, na poziomie okręgu taka forma współpracy nie występuje.

Organizacja współpracuje również z **samorządem lokalnym**. Jednak tutaj jest to głównie realizacja zadań zleconych, które dotyczą działalności statutowej organizacji. Np. okręg zorganizował udźwiękowienie przejść dla pieszych, udźwiękowienie autobusów komunikacji miejskiej, wykonanie wypukłych mat przy przejściach dla pieszych, PZN Okręg Lubuski bierze udział również w konkursach ogłaszanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Władze Okręgu nie ukrywają, że współpraca ta czasami bywa trudna, ale na przełomie ostatnich kilku lat doszło do pewnej poprawy.

W mieście w żadnej formie nie jest prowadzona rehabilitacja osób niewidzących i słabo widzących, w odpowiedzi na te braki, Okręg próbuje je minimalizować i organizuje cele rehabilitacyjne m.in. poprzez warsztaty, zabawy dla najmłodszych, wyjazdy integracyjne, imprezy tematyczne.

DOŚWIADCZENIE ORGANIZACJI W REALIZOWANIU PROJEKTÓW FINANSOWANYCH Z INNYCH ŹRÓDEŁ NIŻ PO FIO (STAN SPRZED REALIZACJI PROJEKTÓW PO FIO)

Do głównych **źródeł finansowania** Okręgu należą środki pozyskane z różnego rodzaju grantów i dofinansowań. Wpływy z 1%, dotacje, składki członkowskie nie są zbyt wysokie i nie wpływają znacząco na budżet organizacji. Okręg Lubuski aplikuje o dofinansowanie swojej działalności statutowej z różnych źródeł, począwszy od **środków samorządowych**, poprzez środki ministerialne od **Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej** i od **Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób**

Niepełnosprawnych, aż po unijne – **Program Operacyjny Kapitał Ludzki**, a także **Norweski Mechanizm Finansowy, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy**. Ponadto, Okręg korzysta z datków przekazywanych przez **prywatnych sponsorów**.

Ponadto, organizacja skorzystała z dofinansowania we wcześniejszej perspektywie finansowej ze środków w ramach PO FIO. W latach 2006-2007 realizowała projekt pt. **„Warsztaty integracyjno – aktywizujące dla niewidomych i słabo widzących w różnych grupach wiekowych z województwa lubuskiego”**. Ten dwuletni projekt skierowany był dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych borykających się z problemami z wzrokiem.

Projekt ten był realizowany przez poradnictwo, zajęcia z orientacji przestrzennej, zajęcia z czynności dnia codziennego, nauki pisma Braille’a dla dorosłych, dla dzieci przeznaczone były różnego rodzaju zajęcia integrujące, które miały na celu by dzieci niewidome i słabo widzące mogły po swojemu, „po niewidomemu zobaczyć”. W ramach tego projektu odbył się wyjazd do Krakowa, gdzie dzieci mogły uczestniczyć w życiu kulturalnym.

Charakter wszystkich realizowanych projektów przez Okręg Lubuski, bez względu na źródła ich finansowania, jest ten sam – **rehabilitacja i pomoc osobom niewidzącym i słabo widzącym**. Projekty te mają na celu jak największą pomoc w usamodzielnianiu się osobom niewidzącym, słabo widzącym i tracącym wzrok. Ogólnie udział w projektach ma pokazać i nauczyć jak można żyć bez wzroku lub z jego dużym ubytkiem.

Ze względu na charakter prowadzonej działalności statutowej Okręg realizuje projekty, których celem jest jak najbardziej kompleksowa pomoc w rehabilitacji osobom niewidomym i słabo widzącym. Realizowane projekty obejmują obszar całego województwa lubuskiego.

PZN Okręg Lubuski jest dość dużą organizacją, dzięki czemu może pozwolić sobie na stałe zatrudnianie etatowych pracowników, którzy są odpowiedzialni również za pisanie i składanie wniosków. Sam **proces pisania wniosku**, od pomysłu, poprzez napisanie i złożenie wniosku odbywa się w zespole, i dzięki „burzy mózgow” opracowywane są najlepsze pomysły i najkorzystniejsze rozwiązania. Dotychczas nie zdarzyło się by na etapie pisania wniosku była konieczność skorzystania z pomocy zewnętrznego doradcy. Pracownicy są wysyłani przez władzę Okręgu na różnego rodzaju szkolenia i kursy podnoszące ich kwalifikacje w zakresie pisania wniosków. Poza tym, pracownicy często sami się dodatkowo doszkalają, ale mimo to, najlepszym tego rodzaju szkoleniem jest właśnie pisanie wniosku.

Organizacja posiada spore doświadczenie w realizacji wielu różnorodnych projektów, różnorodnych również w kwestiach finansowych. Okręg Lubuski korzystał ze środków samorządowych, które wynosiły ok. 2-3 tysiące, a także rozliczał projekty realizowane z różnych programów wynoszące ponad 100-200 tysięcy.

Tak duża i tak prężnie działająca organizacja zanim ubiegała się o środki z PO FIO miała już spore doświadczenie zarówno w pisaniu wniosków jaki i w realizacji projektów oraz ich późniejszym rozliczaniu. Jednak mimo tego bogatego doświadczenia, jak twierdzi Dyrektor Okręgu Lubuskiego Polskiego Związku Niewidomych w Gorzowie *„projekty realizowane z PO FIO bardzo, bardzo pomogły w realizacji zadań przez Związek”*.

PROJEKT Z PO FIO REALIZOWANY PRZEZ ORGANIZACJĘ

W 2011 r. Polski Związek Niewidomych – Okręg Lubuski dostał dofinansowanie w ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. Realizowany projekt nosił nazwę **„Granice mojego wzroku nie oznaczają granic mojego świata”**.

Kwota dofinansowania wyniosła niecałe **180 tysięcy zł**.

Głównym celem projektu była organizacja warsztatów rehabilitacyjnych zarówno dla dzieci jak i dla osób dorosłych borykającymi się z problemami ze wzrokiem. Warsztaty miały na celu podniesienie poczucia własnej wartości osób niewidomych i słabo widzących.

Do zadań zrealizowanych w ramach projektu należały:

- ⇒ **Warsztaty integrujące** poszczególne grupy: dzieci, młodzież i dorosłych,
- ⇒ **Warsztaty rehabilitacyjne**.

Oprócz udziału w samych warsztatach rehabilitacyjnych, uczestnicy poznawali i nauczyli się korzystać z różnego rodzaju **ułatwień dla osób niewidomych i słabo widzących**, np. pisma punkowego. W ramach warsztatów uczestnicy mogli korzystać z pomocy tyflop pedagoga i psychologa. Poza tym, wszyscy opiekunowie posiadali odpowiednie wykształcenie pedagogiczne i psychologiczne.

Projekt był realizowany w ramach PO FIO głównie z braku własnych środków finansowych, a także z chęci realizacji warsztatów rehabilitacyjnych dla wszystkich grup wiekowych. Projekt ten, ponadto, wpisujący się w strategię rozwoju organizacji. Zdecydowanie nie było to jednorazowe przedsięwzięcie, bowiem realizacja warsztatów została wpisana jako misja organizacji.

Jak przyznaje Dyrektor Związku, gdyby nie dofinansowanie z PO FIO to szanse na realizację tego projektu byłyby małe. Realizacja warsztatów może być została sfinansowana z innych źródeł, ale na pewno nie objęła by swym zakresem tylu beneficjentów (dzieci i dorosłych). Okręg nie byłby w stanie pozwolić sobie na realizację tak kompleksowego projektu.

Wniosek, który został złożony w ramach PO FIO został napisany przez pracowników Okręgu. Pomysły do wniosku, powstały podczas „burzy mózgów” całego zespołu. Za monitorowanie konkursów ogłaszanych w ramach PO FIO odpowiedzialny jest jeden z pracowników. Aby przygotować koncepcję projektu i niezbędną dokumentację pracownicy Okręgu nie mieli potrzeby korzystać z pomocy specjalnego doradcy.

W organizacji jest zawsze jedna osoba, która jest odpowiedzialna za **zarządzanie** całą realizacją projektu. W tym przypadku koordynatorką projektu była specjalistka do spraw rehabilitacji. Przy zarządzaniu projektem organizacja nie korzystała ze specjalnych metod zarządzania projektem, projekt był realizowany tak jak wszystkie pozostałe. Tak samo struktura organizacji, która nie wymagała żadnej przebudowy. Projekt nie wymagał od członków organizacji nabycia dodatkowych umiejętności, samo aplikowanie do PO FIO nie spowodowało zmian w organizacji, a wiedza którą dysponowali nie wymagała od nich dodatkowych szkoleń.

Realizacja projektu przyniosła zamierzone **rezultaty i efekty**, do których zaliczyć można: otwarcie się osób niewidzących i słabo widzących, zdobycie poczucia własnej wartości, część z nich rozpoczęła samodzielne poruszanie się. Obok tych podstawowych rezultatów, dzięki projektowi zostały zrealizowane dodatkowe efekty, do których można zaliczyć te społeczne. **Ponadto, jedna z uczestniczek projektu rozpoczęła studia i została zatrudniona w Okręgu.**

Co ciekawe organizacja w 2012 roku również aplikowała do PO FIO, ale nie udało się tym razem dostać dofinansowania. Pani Dyrektor na pytanie w czym widzi przyczynę niepowodzenia, odpowiada szczerze: „*były lepsze projekty*”. Organizacja nie popełniła żadnych błędów formalnych, dostała po prostu za mało punktów, by projekt dostał dofinansowanie.

Również uczestnicy tych warsztatów mają jak najlepsze zdanie o jakości udzielonego im wsparcia, określają je jako warsztaty dobrze zorganizowane, które spełniły ich oczekiwania. Poza tym osoby mogły nauczyć się wielu użytecznych w codziennym życiu rzeczy. Dla wielu uczestników tych

warsztatów był to pierwszy kontakt z rzeczami, które mogą ułatwić im codzienne funkcjonowanie. Zapewniona była rozrywka i zajęcia kulturalne, a także integracja, która szczególnie dla osób młodych była istotnie ważna.

ROLA PO FIO W ROZWOJU ORGANIZACJI

Podczas realizacji projektu „*Granice mojego wzroku nie oznaczają granic mojego świata*” w PZN Okręg Lubuski **nie było konieczności przeprowadzenia wielu zmian**. Nie zmieniła (nie zwiększyła) się liczba **pracowników organizacji**. Dzięki realizacji wielu wcześniejszych projektów personel, w tym głównie rehabilitanci posiadają na tyle wysokie kompetencje i posiadają na tyle bogate doświadczenie, że nie ma potrzeby zatrudniać kolejnych osób. Tak samo, nie zmienił się **profil beneficjentów** – tak jak jest to zapisane w statucie są to osoby niewidome, słabo widzące i tracące wzrok, są to osoby w różnym wieku - dzieci, młodzież, dorośli. Wsparciem objęte są również ich rodziny. Co do samych beneficjentów, to dzięki udziałowi w projekcie, niewątpliwie stali się oni bardziej sprawni, bardziej samodzielni i zostali przystosowani do codziennego życia.

Realizacja projektu z PO FIO nie przyczyniła się do **wzrostu kompetencji pracowników**, dzięki temu, że organizacja na stałe zatrudnia osoby, które odpowiadają za aplikowanie i zarządzanie projektami, nie było potrzeby zatrudniania kolejnych oraz poziom wykształcenia, którym kwalifikują się pracownicy organizacji jest na tyle wysoki, że na potrzeby projektu PO FIO nie musiały one podnosić swoich uprawnień. Niemniej jednak, realizacja każdego projektu zwiększa ich doświadczenie. Poprzez realizację projektu organizacja zwiększyła zasoby infrastruktury technicznej, bowiem **na potrzeby realizacji projektu został zakupiony nowy sprzęt do prowadzenia zajęć** (laski, tabliczki, gry). Niemniej jednak, sprzęt ten został po realizacji projektu oddany w ręce osób niewidomych.

Analizując **zakres terytorialny działania** oraz **profil działania organizacji** to nie został on zmieniony. Za to niewątpliwie zwiększyła się **aktywność organizacji w środowisku lokalnym**. Realizacja projektu PO FIO przyczyniła się do tego, że część osób, która była beneficjentem wcześniejszych projektów teraz chętnie wraca, ale nie jako osoba potrzebująca pomocy tylko jako np. wolontariusz czy działacz społeczny.

Realizacja projektu **uświadomiła** członkom Okręgu jak ważne jest organizowanie tego typu warsztatów dla osób niewidomych i słabo widzących. Tego rodzaju **dobra praktyka** została wdrożona do codziennego funkcjonowania organizacji, bowiem gdy w kolejnym roku – 2012 - nie udało się organizacji sfinansować kolejnej edycji warsztatów z PO FIO, organizacja szukała źródeł ich finansowania w innych programach, i dzięki temu zostały one zrealizowane. Uświadomiło to, że jest to dobra praca, która przynosi zamierzone rezultaty i warto ją kontynuować.

W porównaniu do środków, które organizacja pozyskuje np. od samorządu, dofinansowanie PO FIO jest o wiele większe i tym samym pozwala na bardziej kompleksowe zrealizowanie projektu, którym może objąć większą liczbę beneficjentów, program warsztatów może być bardziej urozmaicony, a czas trwania projektu może być dłuższy, co jest niewątpliwie pozytywnym aspektem, bowiem uczestnicy mogą zostać objęci nie tylko jednorazową pomocą doraźną, ale całym systemem wsparcia.

Ten jednorazowy projekt PO FIO nie przełożył się w żaden sposób na wypracowanie przez Okręg **nowych sposobów finansowania**. Organizacja w głównej mierze finansowana jest ze środków zewnętrznych, więc posiada już spore doświadczenie w aplikowaniu, realizowaniu i rozliczaniu projektów, ale jak mówi jedna z osób pracujących przy realizacji projektu PO FIO: „ *każdy projekt uczy czegoś nowego, każdy projekt uczy pracy z osobą niepełnosprawną*”.

Po otrzymaniu dofinansowania w ramach PO FIO 2009-2013 organizacja brała udział w innych konkursach m.in. w projekcie pt. „*Szczęśliwa mama, szczęśliwe dziecko*” Fundacji Axa. A każdy wygrany projekt zwiększa renomę i atrakcyjność organizacji. Doświadczenie i zasoby zdobyte podczas realizacji projektu z PO FIO wpłynęły na **szansę uzyskania dofinansowania** w ramach innych programów, gdyż zawsze jakiś dodatkowy punkt, że Okręg brał udział w konkursie i wygrał, co może wpłynąć na uzyskanie dofinansowania. Każdy wygrany konkurs wpływa na postrzeganie organizacji, jako bardziej profesjonalnej i godnej zaufania, i może przesądzić, że w ramach innego konkursu to właśnie zadecyduje o przyznaniu tej a nie innej organizacji dofinansowania. Ponadto, Okręg pokazuje realizację tego projektu jako swój atut.

Doświadczenie zdobyte podczas realizacji projektu z PO FIO wpływa również na **jakość realizowanych projektów** finansowanych z innych źródeł, głównie dzięki większemu doświadczeniu kadry zarządzającej, która zdobywa nową praktykę. Jakość późniejszych projektów dzięki temu też może być lepsza i bardziej profesjonalna, bowiem pozwala zauważyć elementy, które można zmodyfikować, albo z kolei pokazuje rozwiązania, które mają szansę zostać przeniesione przy realizacji późniejszych projektów.

Dzięki realizacji tego projektu władze uświadomiły sobie i utwierdziły się w przekonaniu, że najważniejsza na warsztatach jest praca grupowa służąca pokonywaniu barier psychologicznych, i na to powinien być kładziony największy nacisk, a praca czysto merytoryczna powinna odbywać się w miejscu zamieszkania danej osoby niepełnosprawnej. Przez to organizacja wie już, w którym kierunku powinna iść.

Ponadto, należałoby również wspomnieć o **wymiarze promocyjnym i informacyjnym** jaki niesie za sobą fakt realizacji projektu z PO FIO. Organizacja czy to pisząc sprawozdania ze swojej działalności czy to spotykając się z innymi organizacjami z terenu miasta chętnie wykorzystują historię realizowania projektu z PO FIO do promocji własnej organizacji. A dzięki temu staje się ona bardziej **wiarygodna**.

Aplikowanie do PO FIO **uwiarygodniło** ją w oczach samorządu czy lokalnym środowisku biznesowym, a przede wszystkim w oczach potencjalnych beneficjentów, u których zwiększyło się poczucie zaufania do prowadzonych przez organizację działań.

Fakt realizacji projektu „*Granice mojego wzroku nie oznaczają granic mojego świata*” **przebił się do świadomości** innych gorzowskich organizacji. Organizacje często wymieniają się informacjami o realizowanych przez siebie projektach, dopytują się o wyniki, czasami nawet proszą o pomoc merytoryczną przy pisaniu swojego wniosku. Dodatkowo władze Okręgu wskazały na pozytywny **aspekt reklamy** jaki wywołał fakt realizacji projektu z PO FIO, tzn. dzięki niemu mogła się ona zaprezentować szerszemu gronu odbiorców, co pozwala mi zareklamować swoją działalność, dzięki czemu mogą zwiększyć liczbę beneficjentów i wolontariuszy.

V. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Brak kryteriów dostępu eliminujących z Programu organizacje o małym doświadczeniu w realizacji projektów. - Możliwość zdobywania coraz większego doświadczenia w realizacji projektów, co następnie przekłada się na większe szanse w uzyskiwaniu środków w ramach innych konkursów. - Realizacja projektów z PO FIO pozwoliła członkom ich organizacji zwiększyć zakres posiadanych kompetencji i wiedzy. - Stabilność Programu i jego wieloletniość, pozwalające organizacjom zaplanować strategię działania. - Możliwość realizacji projektów w perspektywie dwuletniej. - Zachowanie równowagi pomiędzy aspektami formalnymi i merytorycznymi, przyjazne i zrozumiałe procedury. - Możliwość realizowania działań organizacji na szerszą skalę (zwiększenie zakresu terytorialnego działania, zwiększenie liczby beneficjentów). 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak przekazywania informacji zwrotnych na temat przyczyn nieprzyznania dofinansowania danej organizacji. - Niska wiedza przedstawicieli JST na temat projektów PO FIO realizowanych na terenie działania ich instytucji. - Mało atrakcyjne formy promocji Programu i realizowanych projektów. - Niski wpływ Programu na wypracowywanie przez organizacje własnych sposobów finansowania niezależnych od konkursów grantowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Projekty w ramach PO FIO mogą być realizowane przez organizacje w różnym wieku i o różnym doświadczeniu w pozyskiwaniu grantów, co sprawia, że Program może dawać szansę na rozwój także młodym, niedoświadczonym organizacjom. - Beneficjenci Programu wykazują realizację projektów PO FIO jako doświadczenie organizacji przy aplikowaniu o środki w ramach różnych konkursów/programów, co może zwiększać ich szanse na uzyskanie dofinansowania. - Rozwiązywanie problemów, które dzięki realizacji projektów z PO FIO zostały dostrzeżone przez JST często następuje w partnerstwie 	<ul style="list-style-type: none"> - Upolitycznienie Programu podczas wprowadzenia systemu regrantingu. - Premia punktowa za zawieranie partnerstw może skutkować zawieraniem partnerstw tylko o charakterze formalnym, bez podejmowania realnej współpracy podczas realizacji projektów. - Mało atrakcyjne formy promocji Programu mogą stwarzać ryzyko, iż znajomość PO FIO ogranicza się tylko do podmiotów III sektora bądź samorządu. - Brak informacji o przyczynach nieprzyznania dofinansowania danej organizacji (która pozytywnie przeszła ocenę formalną) może negatywnie wpływać na wizerunek Programu

<p>publiczno-społecznym. Może to pozytywnie wpływać na zacieśnianie współpracy pomiędzy JST a organizacjami pozarządowymi.</p>	<p>cechującego się mało precyzyjnymi i niejasnymi kryteriami wyboru projektów.</p> <ul style="list-style-type: none">- Niski wpływ Programu na wypracowywanie przez organizacje własnych sposobów finansowania niezależnych od konkursów grantowych może wzmocnić uzależnianie się organizacji od środków publicznych.- Ryzyko realizacji projektów nastawionych na wsparcie innych podmiotów III sektora (np. projekty w ramach Priorytetu II) przez organizacje niedoświadczone, nieposiadające odpowiedniego zaplecza merytorycznego (poprzez brak kryteriów dostępu).
--	--

VI. Rekomendacje

I. Udzielanie informacji zwrotnych dla organizacji, które nie otrzymały dofinansowania w ramach danego konkursu, na temat przyczyn braku dofinansowania (np. informacje udzielane poprzez odpowiedni serwis internetowy).

Uzasadnienie: Możliwość uniknięcia podobnych błędów podczas kolejnych konkursów; otrzymanie informacji zwrotnej może być cenną wiedzą, na której może bazować dalszy rozwój organizacji.

II. W kampaniach promocyjnych PO FIO położyć nacisk na „przyjazny” charakter Programu (tzn. kryteria dostępu pozwalające ubiegać się o dotacje młodym, niedoświadczonym organizacjom; stosunkowo łatwe procedury itp.)

Uzasadnienie: Pomimo, iż beneficjenci uważają Program za bardzo przyjazny, podmioty, które nigdy nie aplikowały do PO FIO mogą prezentować inną postawę (np. obawy dot. skomplikowanych procedur), która zniechęca ich do aplikowania o fundusze.

III. Wzmocnienie aspektu „merytorycznego” współpracy organizacji z JST.

Uzasadnienie: Jednym z zagrożeń związanych z dodatkowym punktowaniem partnerstwa organizacji z JST, wskazywanym w badaniach jakościowych, było nawiązywanie partnerstwa tylko na potrzeby zdobywania dodatkowych punktów, co może skutkować brakiem realnej współpracy podczas realizacji projektu. Warto więc się zastanowić w jaki sposób można wzmocnić aspekt merytoryczny współpracy.

IV. Zbudowanie bazy wiedzy o projektach realizowanych w ramach PO FIO (np. w formie katalogu dobrych praktyk).

Uzasadnienie: Pomimo, iż organizacje pozytywnie oceniają wpływ Programu na promocję własnej organizacji, istnieje ryzyko, iż ogranicza się tylko do III sektora bądź samorządu.

Ponadto, zaprezentowanie szerszemu gronu projektów realizowanych w ramach PO FIO może pozytywnie wpłynąć na wymianę informacji pomiędzy organizacjami i tym samym wzrost jakości realizowanych projektów.

V. Przyznawanie premii punktowej za promocję projektu przy wsparciu samorządu.

Uzasadnienie: Takie rozwiązanie z jednej strony pozwoli na większą promocję projektów realizowanych w ramach PO FIO (ze względu na posiadaną sieć kontaktów przez JST), a z drugiej strony zwiększy wiedzę wśród samorządów na temat projektów PO FIO.

VI. Rozważając wprowadzenie do PO FIO regrantingu należy pamiętać o zapewnieniu mechanizmów gwarantujących apolityczność takiego Programu.

Uzasadnienie: Jedną z głównych zalet PO FIO jest jego centralny charakter, co zapewnia organizacje o jego apolityczności i sprawia, że organizacje mają zaufanie do PO FIO.

VII. Wprowadzenie premii punktowej za nawiązywanie partnerstwa z biznesem.

VIII. Wprowadzenie możliwości pozyskiwania wkładu własnego ze strony biznesu jako partnera.

Uzasadnienie: Takie rozwiązanie może mieć pozytywny wpływ na poszukiwanie nowych źródeł finansowania przez organizacje pozarządowe, a także może przyczynić się do zacieśniania współpracy pomiędzy NGO a biznesem w dłuższej perspektywie.

IX. Wprowadzenie obowiązkowych działań rozwojowych poprzez przeznaczenie części dotacji na działania związane ze wzmacnianiem potencjału merytorycznego organizacji w zakresie realizowanego projektu.

Uzasadnienie: Proponowane rozwiązanie może pozytywnie wpłynąć na wzmocnienie aspektu rozwojowego PO FIO, a także w większym stopniu wyróżnić Program od środków samorządowych dla organizacji.

VII. Załączniki

Kwestionariusz badania CAWI z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które realizowały projekty w ramach PO FIO w latach 2009 - 2012

BLOK I – Informacje ogólne i przyczyny realizacji projektów w ramach PO FIO 2009 – 2013

1. **Ile projektów w ramach PO FIO 2009 – 2013 realizuje/realizowała Pana/Pani organizacja?**
(Proszę wskazać łączną liczbę projektów (wraz z projektami partnerskimi), które uzyskały dofinansowanie w ramach PO FIO 2009 – 2013); (1 odpowiedź)
 - a. 1
 - b. 2
 - c. 3 lub więcej
2. **Proszę wskazać priorytety, w ramach których Pana/Pani organizacja realizuje/realizowała projekt/y z PO FIO.**
(Wielokrotny wybór)
 - a. Priorytet I. Aktywni, świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne
 - b. Priorytet II. Sprawne organizacje pozarządowe w dobrym państwie
 - c. Priorytet III. Integracja i aktywizacja społeczna. Zabezpieczenie społeczne
 - d. Priorytet IV. Rozwój przedsiębiorczości społecznej
3. **Proszę wskazać główne powody, dla których Pana/Pani organizacja aplikowała o środki w ramach PO FIO?**
(W przypadku gdy Pana/Pani organizacja realizowała więcej niż 1 projekt proszę wskazać główne powody dla realizacji wszystkich projektów)
(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)
 - a. Odpowiedź na potrzeby społeczności lokalnych
 - b. Zainteresowania członków organizacji
 - c. Realizacja strategii rozwoju organizacji
 - d. Realizacja strategii rozwoju otoczenia organizacji (miasta, gminy, powiatu itp.)
 - e. Chęć nawiązania partnerstwa z inną organizacją pozarządową
 - f. Chęć nawiązania partnerstwa z jednostką samorządu terytorialnego
 - g. Potrzeba pozyskania środków na finansowanie działalności organizacji
 - h. Były przypadkowymi działaniami
 - i. Inne (*jakie?.....*)
 - j. Nie wiem/trudno powiedzieć
4. **Czy w przypadku braku uzyskania dofinansowania z PO FIO Pana/Pani organizacja zamierzała zrealizować projekt/y pozyskując środki z innych źródeł?**
(1 odpowiedź)
 - a. Zdecydowanie tak
 - b. Raczej tak
 - c. Trudno powiedzieć (*przejdźcie do pytania 6*)
 - d. Raczej nie (*przejdźcie do pytania 6*)
 - e. Zdecydowanie nie (*przejdźcie do pytania 6*)
5. **W jaki sposób Pana/Pani organizacja zamierzała sfinansować realizację działań i założeń projektu/projektów w przypadku braku otrzymania dofinansowania z PO FIO?**
(Wielokrotny wybór)
 - a. Ze środków wypracowanych przez organizację
 - b. Pozyskując środki finansowe z innych programów/konkursów dedykowanych organizacjom pozarządowym
 - c. Pozyskując środki od biznesu
 - d. Pozyskując środki od samorządu

- e. Poszukując partnerów wśród innych organizacji pozarządowych
- f. Inne (*jakie?*.....)

BLOK II – Składanie wniosków i realizacja projektów dofinansowanych z PO FIO

6. Czy na etapie pisania wniosku o dofinansowanie członkowie Pana/Pani organizacji korzystali z dodatkowego wsparcia (np. szkolenia, spotkania informacyjne) udzielanego przez jednostki administracji rządowej lub samorządowej (np. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, urzędy marszałkowskie itp.)?

(1 odpowiedź)

- a. Tak
- b. Nie (*przejdź do pytania 10*)

7. Jak ocenia Pan/Pani wpływ udzielonego wsparcia na jakość przygotowanego wniosku o dofinansowanie?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie pozytywnie
- b. Raczej pozytywnie
- c. Brak wpływu
- d. Raczej negatywnie
- e. Zdecydowanie negatywnie

8. Jak ocenia Pan/Pani wpływ udzielonego wsparcia na jakość i sprawność realizacji projektu/projektów?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie pozytywnie
- b. Raczej pozytywnie
- c. Brak wpływu
- d. Raczej negatywnie
- e. Zdecydowanie negatywnie

9. Czy informacje zdobyte w ramach organizowanych spotkań informacyjnych i szkoleń są wykorzystywane w codziennej pracy organizacji?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Trudno powiedzieć
- d. Raczej nie
- e. Zdecydowanie nie

BLOK III – Zmiany w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektów w ramach PO FIO 2009 – 2013

10. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły W TRAKCIE realizacji projektu dofinansowanego w ramach PO FIO:

	TAK	NIE
a. Zwiększenie liczby pracowników		
b. Zwiększenie liczby wolontariuszy		
c. Zwiększenie liczby beneficjentów organizacji		
d. Zwiększenie kompetencji/wiedzy pracowników		
e. Zmiana profilu działania organizacji		
f. Rozszerzenie profilu działania organizacji		
g. Zwiększenie zakresu terytorialnego działania		
h. Zwiększenie aktywności w środowisku lokalnym		

i. Wprowadzenie nowych sposobów organizacji pracy		
j. Wprowadzenie nowych lub modyfikacja dotychczasowych procedur i standardów działania w organizacji		
k. Zwiększenie/ulepszenie posiadanej infrastruktury technicznej		
l. Nawiązanie partnerstwa z innymi organizacjami pozarządowymi		
m. Nawiązanie partnerstwa z jednostkami samorządu terytorialnego		
n. Nawiązywanie partnerstwa z biznesem		
o. Zdolność organizacji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej		

11. Czy w trakcie realizacji projektu/projektów z PO FIO w Pana/Pani organizacji wystąpiły jeszcze inne zmiany?

(1 odpowiedź)

- a. Tak (*jakie?.....*)
b. Nie

12. Czy Pana/Pani organizacja zakończyła realizację co najmniej 1 projektu w ramach PO FIO 2009 – 2013?

(1 odpowiedź)

- a. Tak
b. Nie (*idź do pytania 15*)

* Pytanie tylko dla tych organizacji, które zakończyły realizację co najmniej 1 projektu (informacja na ten temat z odpowiedzi na pytanie 2)

13. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które utrzymały się lub wystąpiły PO ZAKOŃCZENIU realizacji projektu dofinansowanego w ramach PO FIO.

(Proszę dokonać porównania z sytuacją przed realizacji projektu)

	TAK	NIE
a. Zwiększenie liczby pracowników		
b. Zwiększenie liczby wolontariuszy		
c. Zwiększenie liczby beneficjentów organizacji		
d. Zwiększenie kompetencji/wiedzy pracowników		
e. Zmiana profilu działania organizacji		
f. Rozszerzenie profilu działania organizacji		
g. Zwiększenie zakresu terytorialnego działania		
h. Zwiększenie aktywności w środowisku lokalnym		
i. Wprowadzenie nowych sposobów organizacji pracy		
j. Wprowadzenie nowych lub modyfikacja dotychczasowych procedur i standardów działania w organizacji		
k. Zwiększenie/ulepszenie posiadanej infrastruktury technicznej		
l. Nawiązanie partnerstwa z innymi organizacjami pozarządowymi		
m. Nawiązanie partnerstwa z jednostkami samorządu terytorialnego		
n. Nawiązywanie partnerstwa z biznesem		
o. Zdolność organizacji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej		

14. Czy po zakończeniu realizacji projektu/projektów z PO FIO w Pana/Pani organizacji wystąpiły jeszcze inne zmiany?

(1 odpowiedź)

- a. Tak (*jakie?.....*)
b. Nie

15. Czy w trakcie realizacji projektu/projektów w Pana/Pani organizacji wypracowano jakieś dobre praktyki/rozwiązania, które następnie zostały wdrożone do codziennego funkcjonowania organizacji?

(1 odpowiedź)

- a. Tak
- b. Nie (przejdźcie do pytania 17)
- c. Trudno powiedzieć (przejdźcie do pytania 17)

16. Proszę napisać jakie dobre praktyki/rozwiązania wdrożono do codziennego funkcjonowania organizacji?

Pytanie otwarte

17. Czy doświadczenie i zasoby zdobyte w ramach realizacji projektu/projektów są wykorzystywane przez Pana/Pani organizację do wypracowywania nowych sposobów finansowania organizacji (uniezależnionych od konkursów grantowych)?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Trudno powiedzieć
- d. Raczej nie
- e. Zdecydowanie nie

BLOK IV – Wpływ PO FIO na potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje i JST

18. Czy Pana/Pani organizacja realizuje/realizowała projekt/y z PO FIO 2009 – 2013 w partnerstwie?

(1 odpowiedź)

- a. Tak (przejdźcie do pytania 20)
- b. Nie, ale mieliśmy to w planach
- c. Nie, i nie mieliśmy tego w planach

19. Proszę wskazać główne powody, dla których Pana/Pani organizacja nie realizuje/nie realizowała żadnego projektu w partnerstwie?

(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)

- a. Brak zainteresowania
- b. Brak wiedzy, w jaki sposób poszukiwać partnerów
- c. Brak wiedzy o możliwości realizowania projektu partnerskiego w ramach PO FIO
- d. Brak odpowiednich partnerów
- e. Brak zainteresowania ze strony potencjalnych partnerów
- f. Brak zaufania do potencjalnych partnerów
- g. Brak przekonania o powodzeniu projektu partnerskiego
- h. Inne (jakie?.....)
- i. Nie wiem/trudno powiedzieć

Następnie pytanie 29

20. Czy Pana/Pani organizacja realizowała partnerski projekt w ramach PO FIO 2009 – 2013 z innymi organizacjami pozarządowymi?

- a. Tak
- b. Nie (przejdźcie do pytania 23)

21. Czy Pana/Pani organizacja kontynuuje współpracę z organizacjami pozarządowymi, z którymi realizowała projekt partnerski w ramach PO FIO?

- a. Tak (przejdźcie do pytania 23)
- b. Tak, ale nie ze wszystkimi (przejdźcie do pytania 23)
- c. Nie (dlaczego?.....) (przejdźcie do pytania 23)
- d. Nie, ponieważ nie zakończyliśmy jeszcze projektu

22. Czy po zakończeniu realizacji projektu Pana/Pani organizacja zamierza kontynuować współpracę?

(1 odpowiedź)

- a. Tak
- b. Nie (dlaczego?.....)
- c. Nie wiem/trudno powiedzieć

23. Czy Pana/Pani organizacja realizowała partnerski projekt w ramach PO FIO 2009 – 2013 z jednostką samorządu terytorialnego?

- a. Tak
- b. Nie (przejdźcie do pytania 29)

24. Z czyjej inicjatywy najczęściej nawiązywano partnerstwo/partnerstwa z jednostką samorządu terytorialnego (JST)?

- a. Z inicjatywy naszej organizacji
- b. Z inicjatywy JST

25. Czy przed realizacją projektu/projektów z PO FIO 2009 – 2013 Pana/Pani organizacja współpracowała z jednostkami samorządu terytorialnego w ramach partnerstwa?

- a. Tak (przejdźcie do pytania 26)
- b. Nie

26. Proszę wskazać główne powody, dla których nie współpracowali Państwo z jednostkami samorządu terytorialnego w ramach partnerstwa.

(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)

- a. Brak zainteresowania
- b. Brak wiedzy, w jaki sposób poszukiwać partnerów
- c. Brak pomysłów na współpracę
- d. Brak zainteresowania ze strony JST
- e. Brak środków finansowych ze strony samorządu na współpracę
- f. Brak zaufania do JST
- g. Brak zaufania do organizacji pozarządowych ze strony JST
- h. Brak przekonania o powodzeniu projektu partnerskiego
- i. Czynniki pozamerytoryczne
- j. Inne (jakie?.....)
- k. Nie wiem/trudno powiedzieć

27. Czy Pana/Pani organizacja kontynuuje współpracę z JST, z którymi realizowała projekt partnerski w ramach PO FIO?

(1 odpowiedź)

- a. Tak (przejdźcie do pytania 29)
- b. Tak, ale nie ze wszystkimi (przejdźcie do pytania 29)
- c. Nie (dlaczego?.....) (przejdźcie do pytania 29)
- d. Nie, ponieważ nie zakończyliśmy jeszcze projektu

28. Czy po zakończeniu realizacji projektu Pana/Pani organizacja zamierza kontynuować współpracę?

(1 odpowiedź)

- a. Tak
- b. Nie (dlaczego?.....)
- c. Nie wiem/trudno powiedzieć

BLOK IV – Wpływ PO FIO na szanse uzyskania dotacji przez organizacje w ramach innych konkursów

29. Czy po uzyskaniu dofinansowania w ramach PO FIO 2009 – 2013 Pana/Pani organizacja brała udział w również innych konkursach/programach dedykowanych organizacjom pozarządowym?

(1 odpowiedź)

- a. Tak
- b. Nie (przejdźcie do pytania 36)

30. Proszę wskazać jakie to były konkursy/programy:

- a. Finansowane ze środków rządowych
 - b. Finansowane ze środków samorządowych
 - c. Finansowane ze środków unijnych (np. PO KL)
 - d. Finansowane ze środków prywatnych (przedsiębiorstw, fundacji)
 - e. Finansowane ze środków innych państw (np. Fundusze Norweskie, Szwajcarskie)
 - f. Inne (jakie?)
- 31. Proszę wskazać, w ramach których konkursów/programów Pana/Pani organizacja uzyskała dofinansowanie?**
- a. Finansowane ze środków rządowych
 - b. Finansowane ze środków samorządowych
 - c. Finansowane ze środków unijnych (np. PO KL)
 - d. Finansowane ze środków prywatnych (przedsiębiorstw, fundacji)
 - e. Finansowane ze środków innych państw (np. Fundusze Norweskie, Szwajcarskie)
 - f. Inne (jakie?)
- 32. Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektów z PO FIO na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?**
(1 odpowiedź)
- a. Zdecydowanie pozytywnie
 - b. Raczej pozytywnie
 - c. Brak wpływu (przejdźcie do pytania 31)
 - d. Raczej negatywnie (przejdźcie do pytania 31)
 - e. Zdecydowanie negatywnie (przejdźcie do pytania 31)
- 33. W jaki sposób realizacja projektu/projektów z PO FIO przełożyła się na większe szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?**
(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)
- a. Możliwość wniesienia wkładu własnego
 - b. Wiedza, w jaki sposób przygotować wniosek
 - c. Większe zasoby kadrowe w organizacji
 - d. Większe zasoby techniczne organizacji
 - e. Dodatkowe punkty za większe doświadczenie w realizacji projektów
 - f. Efektywniejsza organizacja pracy w organizacji
 - g. Inne (jakie?.....)
- 34. Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektów z PO FIO na jakość realizowanych projektów finansowanych z innych źródeł?**
(1 odpowiedź)
- a. Zdecydowanie pozytywnie
 - b. Raczej pozytywnie
 - c. Brak wpływu
 - d. Raczej negatywnie
 - e. Zdecydowanie negatywnie
 - f. Nie wiem, ponieważ moja organizacja nie otrzymała dofinansowania
- 35. Czy Pana/Pani organizacja wykazuje realizację projektów PO FIO jako doświadczenie organizacji przy aplikowaniu o środki w ramach różnych konkursów/programów?**
(1 odpowiedź)
- a. Tak
 - b. Nie

BLOK VI – Wpływ PO FIO na wizerunek i wiarygodność organizacji

- 36. Czy Pana/Pani zdaniem projekt/y realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO są rozpoznawalne przez inne organizacje pozarządowe?**
(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie tak
 - b. Raczej tak
 - c. Trudno powiedzieć (*przejdź do pytania 38*)
 - d. Raczej nie (*przejdź do pytania 38*)
 - e. Zdecydowanie nie (*przejdź do pytania 38*)
- 37. Proszę wskazać, jakie to są organizacje.**
(*Wielokrotny wybór*)
- a. Organizacje z tego samego miasta/gminy/powiatu
 - b. Organizacje z tego samego województwa
 - c. Organizacje z całego kraju
 - d. Organizacje z innych krajów
- 38. Czy Pana/Pani zdaniem projekt/y realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO są rozpoznawalne przez samorząd lokalny?**
(*1 odpowiedź*)
- a. Zdecydowanie tak
 - b. Raczej tak
 - c. Trudno powiedzieć
 - d. Raczej nie
 - e. Zdecydowanie nie
- 39. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na wizerunek i wiarygodność Pana/Pani organizacji w środowisku lokalnym?**
(*1 odpowiedź*)
- a. Zdecydowanie pozytywnie
 - b. Raczej pozytywnie
 - c. Brak wpływu
 - d. Raczej negatywnie
 - e. Zdecydowanie negatywnie
- 40. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na wizerunek i wiarygodność Pana/Pani organizacji w środowisku biznesowym?**
(*1 odpowiedź*)
- a. Zdecydowanie pozytywnie
 - b. Raczej pozytywnie
 - c. Brak wpływu
 - d. Raczej negatywnie
 - e. Zdecydowanie negatywnie
- 41. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na wizerunek i wiarygodność Pana/Pani organizacji wśród samorządu lokalnego?**
(*1 odpowiedź*)
- a. Zdecydowanie pozytywnie
 - b. Raczej pozytywnie
 - c. Brak wpływu
 - d. Raczej negatywnie
 - e. Zdecydowanie negatywnie

BLOK VII – Wpływ PO FIO na działalność organizacji w środowisku lokalnym i na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną

- 42. Czy projekt/projekty realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO zachęciły inne organizacje do większej aktywności w środowisku lokalnym?**
(*1 odpowiedź*)
- a. Zdecydowanie tak
 - b. Raczej tak

- c. Trudno powiedzieć
- d. Raczej nie
- e. Zdecydowanie nie

43. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na dostrzeżenie problemów społecznych przez jednostki samorządu terytorialnego?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie pozytywnie
- b. Raczej pozytywnie
- c. Brak wpływu (przejdźcie do pytania 45)
- d. Raczej negatywnie (przejdźcie do pytania 45)
- e. Zdecydowanie negatywnie (przejdźcie do pytania 45)

44. Kto aktualnie odpowiada za rozwiązywanie tych problemów?

(Wielokrotny wybór)

- a. Samorząd
- b. Organizacje pozarządowe
- c. Samorząd w partnerstwie/we współpracy z organizacjami pozarządowymi
- d. Nikt nie odpowiada za rozwiązywanie tych problemów
- e. Inne (jake?.....)

PRZYSZŁOŚĆ PO FIO

45. Czy Pana/Pani zdaniem projekty realizowane w partnerstwie powinny być dodatkowo punktowane w ramach PO FIO?

a. Z biznesem	TAK / NIE
b. Z samorządem	TAK / NIE
c. Z innymi organizacjami pozarządowymi	TAK / NIE

46. Jak długi Pana/Pani zdaniem powinien być maksymalny okres trwania projektów z PO FIO?

(1 odpowiedź)

- a. 1 rok
- b. 2 lata
- c. 3 lata lub więcej
- d. Trudno powiedzieć

METRYCZKA

Proszę podać rok założenia organizacji

.....

Proszę podać formę prawną Pana/Pani organizacji:

- a. Stowarzyszenie
- b. Fundacja
- c. Organizacja kościelna
- d. Spółdzielnia socjalna
- e. Spółka non for profit
- f. Inna (jaka?.....)
- g. Nie wiem/trudno powiedzieć

Czy Pana/Pani organizacja posiada status organizacji pożytku publicznego uprawnionej do otrzymywania 1% z podatku dochodowego od osób fizycznych?

- a. Tak
- b. Nie
- c. Nie wiem/trudno powiedzieć

Proszę wskazać wielkość zatrudnienia w organizacji (w przeliczeniu na pełne etaty)

- a. 1 osoba

- b. 2 – 4 osoby
- c. 5 – 9 osób
- d. 10 – 19 osób
- e. 20 osób i więcej
- f. Nie posiadamy płatnego personelu

Proszę podać główny obszar działalności organizacji:

- a. Pomoc społeczna, usługi socjalne
- b. Integracja i reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym osób niepełnosprawnych i bezrobotnych)
- c. Kultura, sztuka i ochrona dóbr dziedzictwa narodowego
- d. Ekologia, ochrona zwierząt i dziedzictwa przyrodniczego
- e. Sport, turystyka, rekreacja
- f. Edukacja i wychowanie
- g. Rozwój lokalny, rozwój społeczności lokalnych
- h. Ochrona i promocja zdrowia
- i. Rozwój gospodarczy, przedsiębiorczości, technologii, innowacyjności
- j. Ochrona wolności i praw człowieka
- k. Upowszechnianie tradycji narodowej, promocja kraju za granicą
- l. Działalność na rzecz rozwoju III sektora
- m. Inny (*jaki?.....*)
- n. Nie wiem/trudno powiedzieć

Proszę wskazać przedział, w którym znajduje się roczny budżet Pana/Pani organizacji:

- a. do 10 tys. zł
- b. od 11 do 50 tys. zł
- c. 51 – 100 tys. zł
- d. 101 – 500 tys.
- e. 501 tys. – 1 mln. Zł
- f. powyżej 1 mln. zł

Siedziba organizacji (wielkość)

- a. Wieś
- b. Miasto poniżej 25 tys. mieszkańców
- c. Miasto 26-50 tys. mieszkańców
- d. Miasto 51-100 tys. mieszkańców
- e. Miasto powyżej 101 tys. mieszkańców

Zasięg działania organizacji

- a. Miasto/gmina/powiat
- b. Województwo
- c. Cały kraj
- d. Inne kraje

Kwestionariusz badania IDI z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które realizowały projekty w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012

BLOK I – Informacje ogólne i przyczyny realizacji projektów w ramach PO FIO 2009 – 2013

1. Proszę opowiedzieć jakie projekty realizuje/realizowała Pana/Pani organizacja w ramach PO FIO 2009 – 2013?
(Dopytać się również o liczbę realizowanych projektów, w ramach jakich priorytetów realizowano te projekty, jakie były główne działania i cele projektów)
2. Z jakich powodów Pana/Pani organizacja zdecydowała się na aplikowanie o środki w ramach PO FIO?

W przypadku, gdy respondent nie udzielił pełnej odpowiedzi zapytać się:

Czy realizowany projekt/projekty były elementem strategii rozwoju organizacji bądź otoczenia, w którym działa organizacja (np. miasta, gminy, powiatu itp.), czy były raczej jednorazowymi/konkretnymi przedsięwzięciami?

3. Czy realizacja głównych działań i założeń projektu/projektów, na które Pana/Pani organizacja otrzymała dofinansowanie w ramach PO FIO 2009 – 2013 byłaby możliwa bez otrzymanego wsparcia z Programu? Jeżeli tak, to w jaki sposób Pana/Pani organizacja zamierzała sfinansować tego rodzaju projekt/projekty?

BLOK II – Składanie wniosków i realizacja projektów dofinansowanych z PO FIO

4. W jaki sposób w Pana/Pani organizacji przebiega składanie wniosku do PO FIO?
(Dopytać się kto jest odpowiedzialny za monitorowanie konkursów ogłaszanych w ramach PO FIO, przygotowywanie wniosku, kompletowanie niezbędnej dokumentacji, opracowywanie koncepcji projektu itp.)
5. Czy na etapie pisania wniosku członkowie Pana/Pani organizacji korzystali z dodatkowego wsparcia (np. szkolenia, spotkania informacyjne) udzielanego przez Instytucję Zarządzającą PO FI lub współpracujące z nią podmioty? Jeżeli tak, to jak ocenia Pan/Pani otrzymane wsparcie? Czy przełożyło się na jakość napisanego wniosku, a następnie na jakość realizowanego projektu? Czy wiedza zdobyta podczas szkoleń/spotkań informacyjnych jest wykorzystywana w codziennej pracy organizacji? Jeżeli tak, to w jakich obszarach?
Czy korzystano ze wsparcia samorządu lokalnego lub inkubatorów organizacji pozarządowych?
6. Czy aby aplikować o środki w ramach PO FIO członkowie Pana/Pani organizacji musieli zwiększyć zakres posiadanej wiedzy/kompetencji? Jeżeli tak, to w jakim obszarze?
(Dopytać się czy brali udział w szkoleniach, kursach, czy doksztalcali się samodzielnie itp.)
7. Czy zdarzały się sytuacje, w których wniosek Pana/Pani organizacji składany na konkurs z PO FIO 2009 – 2013 nie otrzymał dofinansowania? Jakie były przyczyny odrzucenia wniosku/nie otrzymania dofinansowania?
8. Proszę opowiedzieć, w jaki sposób w Pana/Pani organizacji są zarządzane projekty realizowane w ramach PO FIO?
(Dopytać się kto jest odpowiedzialny za zarządzanie, w jaki sposób dzielone są zadania pomiędzy zespół, czy osoby, które zarządzają projektem przechodziły szkolenia z zakresu zarządzania; czy są wykorzystywane jakieś metodyki zarządzania; czy struktura organizacji wymagała przebudowy aby realizować projekt itp.)

BLOK III – Zmiany w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektów w ramach PO FIO 2009 – 2013

9. Proszę opowiedzieć o **głównych zmianach**, które zaszły w Pana/Pani organizacji podczas realizowania projektu/projektów z PO FIO w obszarach:
 - ⇒ personelu organizacji;
(Dopytać się o to, czy organizacja podczas realizacji projektów zwiększyła liczbę pracowników i wolontariuszy)
 - ⇒ beneficjentów organizacji;
 - ⇒ kompetencji personelu organizacji;
 - ⇒ zarządzania;
(Dopytać się o to, czy organizacja podczas realizacji projektów wprowadziła nowe sposoby zarządzania pracą i zasobami w organizacji)
 - ⇒ posiadanej infrastruktury technicznej;
(Dopytać się o to, czy poprzez realizację projektu organizacja zwiększyła zasoby infrastruktury technicznej)

- ⇒ zakresu terytorialnego działania;
- ⇒ profilu działania;
- ⇒ aktywności w środowisku lokalnym;
- ⇒ nawiązywania współpracy z partnerami (samorządem, innymi organizacjami, biznesem, mediami).

10. W przypadku gdy organizacja skończyła realizację co najmniej 1 projektu z PO FIO:

Które z tych zmian zostały utrzymane po zakończeniu realizacji projektu? Jakie czynniki pozytywnie wpłynęły na trwałość tych zmian, a jakie negatywnie?

(Dopytać się o wszystkie ww. obszary)

11. W jaki sposób zdobyte podczas realizacji projektów doświadczenie przełożyło się na codzienne funkcjonowanie Pana/Pani organizacji (np. na sposób organizacji pracy, wprowadzenie procedur, standardów działania)?
12. Czy w trakcie realizacji projektu/projektów w Pana/Pani organizacji wypracowano jakieś dobre praktyki/rozwiązania, które następnie zostały wdrożone do codziennego funkcjonowania organizacji? Jeżeli tak, to jakie to były rozwiązania? W jaki sposób je wdrożono?
13. W jaki sposób doświadczenie/zasoby zdobyte podczas realizacji projektu/projektów z PO FIO przełożyło się na wypracowanie przez Pana/Pani organizację nowych sposobów finansowania – uniezależnionych od konkursów grantowych?
14. W jaki sposób Pana/Pani organizacja wykorzystuje doświadczenie/zasoby zdobyte podczas realizacji projektu/projektów z PO FIO do pozyskiwania środków finansowych w ramach działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej?

(Dopytać się czy organizacja prowadzi działalność statutową odpłatną lub gospodarczą i od kiedy ją prowadzi, jeżeli nie prowadzi to czy zamierza rozpocząć taką działalność i czy doświadczenie z PO FIO może w tym pomóc)

BLOK IV – Wpływ PO FIO na potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje i JST

15. Czy Pana/Pani organizacja posiada doświadczenie w realizacji projektów z PO FIO w partnerstwie? Jeżeli nie, to proszę opowiedzieć o powodach, dla których nie realizowali Państwo żadnego projektu w ramach PO FIO w partnerstwie.
16. Proszę opowiedzieć o realizowanych projektach w partnerstwie: z kim zostało nawiązane partnerstwo? Kto był inicjatorem partnerstwa? Z jakich powodów realizowano projekt w partnerstwie?
17. Czy po zakończeniu realizacji projektu/projektów partnerstwo dalej funkcjonowało?
W przypadku, gdy organizacja nie skończyła jeszcze realizacji projektu:
Jak ocenia Pan/Pani szanse na utrzymanie się partnerstwa po zakończeniu realizacji projektu? Jakie czynniki mogą pozytywnie wpłynąć na trwałość zawiązanego partnerstwa?
18. Czy Pana/Pani organizacja przed realizacją projektu w partnerstwie finansowanego z PO FIO 2009 – 2013 była członkiem innego partnerstwa? Jeżeli nie, to z jakich powodów Pana/Pani organizacja nie uczestniczyła w żadnym partnerstwie? Czy natrafiano na jakieś problemy/bariery, które utrudniały nawiązywanie partnerstwa?
Jeżeli tak, to proszę opowiedzieć o doświadczeniach związanych z nawiązanym partnerstwem. Czy napotykali Państwo na jakieś problemy/bariery, które utrudniały funkcjonowanie partnerstwa?
(Zwrócić szczególną uwagę na partnerstwa zawiązywane z JST)
19. Jak Pana/Pani zdaniem PO FIO wpływa na zawiązywanie partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi a jednostkami samorządu terytorialnego? Co można by zrobić aby wzmocnić/bardziej wspierać zawiązywanie takich partnerstw?

BLOK V – Wpływ PO FIO na szanse uzyskania dotacji przez organizacje w ramach innych konkursów

20. Proszę opowiedzieć, z jakich innych konkursów pozyskują Państwo dotacje na realizację projektów? (np. PO KL, Norweski Mechanizm Finansowy, środki samorządowe itp., programy CSR przedsiębiorstw itd.)
21. Czy po otrzymaniu dofinansowania w ramach PO FIO 2009 – 2013 Pana/Pani organizacja brała udział w innych konkursach? Jak Pana/Pani zdaniem doświadczenie/zasoby zdobyte podczas realizacji projektów z PO FIO wpłynęły na szansę uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów? Które z zasobów i doświadczeń wyniesionych poprzez realizację projektów mają największy wpływ na zwiększenie szansy uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów?
Jak Pana/Pani zdaniem doświadczenie zdobyte podczas realizacji projektu/projektów z PO FIO wpłynęło na jakość realizowanych projektów z finansowanych z innych źródeł? Które z zasobów i doświadczeń wyniesionych poprzez realizację projektów z PO FIO mają największy wpływ na jakość realizacji projektów z innych źródeł?

BLOK VI – Wpływ PO FIO na wizerunek i wiarygodność organizacji

22. W jaki sposób Pana/Pani organizacja wykorzystuje realizowany projekt/projekty w ramach PO FIO do promocji własnej organizacji?
23. W jakim stopniu projekt/projekty realizowane przez Pana/Pani organizację przebiły się do świadomości innych organizacji?
24. Jak Pana/Pani zdaniem realizacja projektu/projektów w ramach PO FIO wpływa na wizerunek i wiarygodność organizacji w:
- ⇒ środowisku lokalnym;
 - ⇒ środowisku biznesowym;
 - ⇒ wśród samorządu lokalnego.
- Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

BLOK VII – Wpływ PO FIO na działalność organizacji w środowisku lokalnym i na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną

25. Jakie zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym Pana/Pani organizacji przynosi realizacja projektów finansowanych z PO FIO? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
(Pytanie dotyczy ogółu projektów, nie tylko realizowanych przez daną organizację)
26. Czy Pana/Pani zdaniem realizacja projektu/projektów z PO FIO przez Pana/Pani organizację ma wpływ na dostrzeżenie problemów społecznych przez jednostki samorządu terytorialnego? Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
Czy w przypadku dostrzeżenia tych problemów, JST uwzględnia środki na ich rozwiązywanie w budżecie? W jaki sposób JST realizuje te działania?
27. Proszę opowiedzieć w jakim stopniu PO FIO zastępuje lub uzupełnia JST we wspieraniu zadań publicznych? Czym się różni od konkursów ze środków samorządowych?

PRZYSZŁOŚĆ PO FIO

28. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe atuty PO FIO? Proszę opowiedzieć o 3 najważniejszych.
29. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe wady PO FIO? Proszę opowiedzieć o 3 najważniejszych.
30. Czy Pana/Pani zdaniem projekty realizowane w partnerstwie powinny być dodatkowo punktowane w ramach PO FIO?
31. Jak długo Pana/Pani zdaniem powinny trwać projekty z PO FIO?
32. Jakie obszary wg Pana/Pani powinno szczególnie wspierać PO FIO?

Informacje charakteryzujące organizację:

Rok założenia organizacji		Obszar działania (tereny miejskie/wiejskie)	
Liczba zrealizowanych projektów w ramach PO FIO		Współpraca z samorządem lokalnym (rodzaj współpracy)	
Priorytety PO FIO		Korzystanie z innych programów grantowych (tak/nie)	
Roczny budżet (szacunkowo)		Liczba płatnego personelu	

Kwestionariusz badania CATI z przedstawicielami JST

Pytania kontrolne

1. Czy słyszał Pan/Pani o Programie Operacyjnym Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (PO FIO)?

- a. Tak
- b. Nie

(W przypadku gdy respondent nie słyszał nigdy o PO FIO należy zakończyć ankietę)

2. Czy organizacje z terytorium działania samorządu, który Pan/Pani reprezentuje aplikowały o środki w ramach PO FIO 2009 – 2013?

- a. Tak, z sukcesem
- b. Tak, ale bez sukcesu
- c. Nie
- d. Nie wiem

(W przypadku odpowiedzi „b”, „c” lub „d” należy zakończyć ankietę)

BLOK I – Wsparcie dla organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki z PO FIO

3. W jaki sposób Pana/Pani instytucja wspiera organizacje pozarządowe w pozyskiwaniu projektów z PO FIO?

(Wielokrotny wybór)

- a. Przeznaczamy środki stanowiące wkład własny organizacji do projektu
- b. Prowadzimy szkolenia z zakresu pisania wniosków do PO FIO
- c. Prowadzimy doradztwo w zakresie tworzenia projektów do PO FIO
- d. Wspieramy inkubator organizacji pozarządowych świadczący wsparcie dla organizacji piszących projekty do PO FIO
- e. Nie wspieramy organizacji pozarządowych w tym zakresie
- f. Inne *(jake?.....)*
- g. Nie wiem/trudno powiedzieć

4. Czy w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi Pana/Pani instytucji są przewidziane specjalne działania mające na celu ułatwienie pozyskiwania środków z PO FIO?

(1 odpowiedź)

- a. Tak *(jake?.....)*
- b. Nie
- c. Nie wiem

5. Czy w ramach przygotowań do złożenia wniosku do PO FIO organizacje pozarządowe zwracają się do Pana/Pani instytucji o:

	Tak	Nie	Nie wiem
--	-----	-----	----------

Zmianę/uzupełnienie strategii, lub innych dokumentów określających kierunki rozwoju społeczności lokalnej/jednostki samorządu terytorialnego			
Wsparcie w sporządzeniu diagnozy – uzasadnienia realizacji projektu			
Wsparcie merytoryczne w przygotowaniu wniosku			
Wsparcie techniczne w przygotowaniu wniosku			
Pozyskanie samorządu jako partnera merytorycznego			
Pozyskanie samorządu jako partnera finansowego			

6. Czy realizowane na obszarze Pana/Pani instytucji projekty w ramach PO FIO wynikały z:

(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)

- a. Potrzeb społeczności lokalnych
- b. Zainteresowań członków organizacji
- c. Strategii rozwoju organizacji
- d. Strategii rozwoju otoczenia organizacji (miasta, gminy, powiatu itp.)
- e. Potrzeby zawiązywania partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi
- f. Potrzeby zawiązywania partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi a JST
- g. Potrzeby pozyskania środków na finansowanie działalności organizacji
- h. Były przypadkowymi działaniami
- i. Nie wiem/trudno powiedzieć
- j. Inne (*jakie?*.....)

BLOK II - Wpływ PO FIO na potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje i JST

7. Czy instytucja, w której Pan/Pani pracuje brała/bierze udział w projekcie partnerskim z organizacją pozarządową w ramach PO FIO?

(1 odpowiedź)

- a. Tak (*przejdźcie do pytania 9*)
- b. Nie, ale mieliśmy to w planach
- c. Nie, i nie mieliśmy tego w planach
- d. Nie wiem/trudno powiedzieć (*przejdźcie do pytania 15*)

8. Proszę wskazać główne powody, dla których Pana/Pani instytucja nie brała/bierze udziału w projekcie partnerskim z organizacją pozarządową w ramach PO FIO?

(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)

- a. Brak zainteresowania
- b. Brak wiedzy, w jaki sposób poszukiwać partnerów
- c. Brak pomysłu na współpracę
- d. Brak zainteresowania ze strony organizacji pozarządowych
- e. Brak wiedzy o możliwości realizowania projektu partnerskiego w ramach PO FIO
- f. Brak zaufania do organizacji pozarządowych
- g. Brak zaufania do JST ze strony organizacji pozarządowych
- h. Brak przekonania o powodzeniu projektu partnerskiego
- i. Inne (*jakie?*.....)
- j. Nie wiem/trudno powiedzieć

(przejdźcie do pytania 15)

9. Z czyjej inicjatywy najczęściej nawiązywano partnerstwo/partnerstwa z organizacjami pozarządowymi w ramach projektów PO FIO?

(1 odpowiedź)

- a. Z naszej inicjatywy
- b. Z inicjatywy organizacji pozarządowej

- c. Nie wiem/trudno powiedzieć
- 10. Czy przed realizacją projektu/projektów z PO FIO 2009 – 2013 Pana/Pani instytucja współpracowała z organizacją pozarządową w ramach partnerstwa?**
(1 odpowiedź)
- a. Tak (przejdźcie do pytania 13)
b. Nie
e. Nie wiem (przejdźcie do pytania 13)
- 11. Proszę wskazać główne powody, dla których przed realizacją projektu/projektów z PO FIO Pana/Pani instytucja nie współpracowała z organizacją pozarządową w ramach partnerstwa?**
(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)
- a. Brak zainteresowania
b. Brak wiedzy, w jaki sposób poszukiwać partnerów
c. Brak pomysłów na współpracę
d. Brak zainteresowania ze strony organizacji pozarządowych
e. Brak środków finansowych na partnerstwo
f. Brak zaufania do organizacji pozarządowych
g. Brak zaufania do JST ze strony organizacji pozarządowych
h. Brak przekonania o powodzeniu projektu partnerskiego
i. Inne (jakie?.....)
j. Nie wiem/trudno powiedzieć
- 12. Jak ocenia Pan/Pani wpływ PO FIO na pokonanie barier, które utrudniały Państwu nawiązanie partnerstwa przed realizacją projektu/projektów w ramach PO FIO?**
(1 odpowiedź)
- a. Zdecydowanie pozytywnie
b. Raczej pozytywnie
c. Brak wpływu
d. Raczej negatywnie
e. Zdecydowanie negatywnie
- 13. Czy po zakończeniu projektu (lub projektów) partnerskiego z organizacją pozarządową w ramach PO FIO Pana/Pani instytucja kontynuuje współpracę z organizacją?**
(1 odpowiedź)
- a. Tak (przejdźcie do pytania 15)
b. Tak, ale nie ze wszystkimi (przejdźcie do pytania 15)
c. Nie (dlaczego?.....) (przejdźcie do pytania 15)
d. Nie, ponieważ nie zakończyliśmy jeszcze projektu
- 14. Czy po zakończeniu realizacji projektu Pana/Pani instytucja zamierza kontynuować współpracę?**
(1 odpowiedź)
- a. Tak
b. Nie (dlaczego?.....)
c. Nie wiem/trudno powiedzieć
- 15. Czy Pana/Pani zdaniem partnerstwa zawiązywane przez samorząd z organizacjami pozarządowymi korzystnie wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy otoczenia?**
(1 odpowiedź)
- a. Tak (dlaczego?.....)
b. Nie (dlaczego?.....)
c. Nie wiem/trudno powiedzieć

BLOK III – Wpływ PO FIO na działalność organizacji w środowisku lokalnym i na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną

- 16. W jaki sposób Pana/Pani zdaniem PO FIO wpływa na aktywność organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym?**

(Wielokrotny wybór)

- a. Zachęca je do podejmowania nowych działań
- b. Zachęca je do budowania partnerstwa sektorowego
- c. Zachęca je do budowania partnerstwa międzysektorowego
- d. Zachęca je do poszerzania palety podejmowanych aktywności
- e. Nie wiem/trudno powiedzieć
- f. Inne (jakie?.....)

17. Czy projekty realizowane przez organizacje pozarządowe na terenie Pana/Pani instytucji w ramach PO FIO zachęciły inne organizacje do większej aktywności w środowisku lokalnym?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Trudno powiedzieć
- d. Raczej nie
- e. Zdecydowanie nie

18. Jakie główne zmiany na obszarze działania Pana/Pani instytucji przyniosła realizacja przez organizacje pozarządowe projektów z PO FIO?

(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)

- a. Rozpoznanie nowych problemów społecznych przez jednostki samorządu

TAK / NIE

Jeżeli tak, to w jakim stopniu? Proszę dokonać oceny na skali od 1 do 5, (podczas gdy 1 oznacza w niewielkim stopniu, a 5 w bardzo dużym stopniu)

1 2 3 4 5

- b. Aktywizacja lokalnych społeczności

TAK / NIE

Jeżeli tak, to w jakim stopniu?

1 2 3 4 5

- c. Rozwój ekonomii społecznej

TAK / NIE

Jeżeli tak, to w jakim stopniu?

1 2 3 4 5

- d. Wzmocnienie potencjału partnerstw samorządu z organizacjami pozarządowymi

TAK / NIE

Jeżeli tak, to w jakim stopniu?

1 2 3 4 5

- e. Większe zaangażowanie sektora organizacji pozarządowych na rzecz usług społecznych

TAK / NIE

Jeżeli tak, to w jakim stopniu?

1 2 3 4 5

- f. Wzmocnienie sektora organizacji pozarządowych (większa profesjonalizacja)

TAK / NIE

Jeżeli tak, to w jakim stopniu?

1 2 3 4 5

- g. Większa rozpoznawalność organizacji pozarządowych

TAK / NIE

Jeżeli tak, to w jakim stopniu?

1 2 3 4 5

19. Czy realizacja projektów z PO FIO przyniosła jeszcze inne zmiany na obszarze działania Pana/Pani instytucji?

- a. Tak (jakie?)
- b. Nie

20. Czy projekty realizowane w ramach PO FIO pozwoliły dostrzec Pana/Pani instytucji problemy społeczne, które nie były wcześniej przedmiotem zainteresowania?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Trudno powiedzieć (przejdźcie do pytania 24)
- d. Raczej nie (przejdźcie do pytania 24)
- e. Zdecydowanie nie (przejdźcie do pytania 24)

21. Jakie problemy społeczne dostrzegła Pana/Pani instytucja?

22. Kto aktualnie odpowiada za rozwiązywanie tych problemów?

(Wielokrotny wybór)

- a. Samorząd
- b. Organizacja pozarządowa
- c. Samorząd w partnerstwie/we współpracy z organizacją pozarządową
- d. Nikt nie odpowiada za rozwiązywanie tych problemów
- e. Nie wiem/trudno powiedzieć

23. W jaki sposób Pana/Pani instytucja uczestniczy w rozwiązywaniu tych problemów?

(Wielokrotny wybór)

- a. Rozwiązuje je samodzielnie lub poprzez swoje agendy
- b. W partnerstwie z organizacjami pozarządowymi
- c. Powierza realizację zadań organizacjom pozarządowym
- d. Inne (*jakie?*.....)
- e. Nie wiem/trudno powiedzieć

24. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń, odpowiadając zdecydowanie się zgadzam (1), raczej się zgadzam (2), nie mam zdania (3), raczej się nie zgadzam (4) lub zdecydowanie się nie zgadzam (5).

- a. PO FIO uzupełnia działania jednostek samorządu terytorialnego we wspieraniu zadań publicznych
1 2 3 4 5
- b. PO FIO zastępuje działania jednostek samorządu terytorialnego we wspieraniu zadań publicznych
1 2 3 4 5
- c. PO FIO jest skutecznym narzędziem do realizacji polityki państwa
1 2 3 4 5
- d. PO FIO jest narzędziem wspierającym realizację zadań samorządu lokalnego
1 2 3 4 5
- e. PO FIO jest kolejnym funduszem przyznającym środki 1 2 3 4 5

BLOK IV – Zmiany w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektów w ramach PO FIO 2009 – 2013

25. W jaki sposób realizacja projektów w ramach PO FIO wpływa na rozwój organizacji pozarządowych?

(Wielokrotny wybór – max. 3 odpowiedzi)

- a. Organizacje podejmują więcej działań
- b. Organizacje podnoszą jakość realizowanych działań
- c. Organizacje pozyskują więcej partnerów
- d. Organizacje realizują działania na większą skalę
- e. Działania organizacji są lepiej rozpoznawalne
- f. Działania organizacji stają się trwalsze
- g. Inne (*jakie?*.....)

26. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń, odpowiadając zdecydowanie się zgadzam (1), raczej się zgadzam (2), nie mam zdania (3), raczej się nie zgadzam (4) lub zdecydowanie się nie zgadzam (5).

Realizacja projektów w ramach PO FIO pozwoliła organizacjom pozarządowym na:

- a. Finansowe usamodzielnienie 1 2 3 4 5
- b. Organizacyjne usamodzielnienie 1 2 3 4 5
- c. Zwiększenie zasięgu terytorialnego działania 1 2 3 4 5
- d. Zwiększenie liczby pracowników 1 2 3 4 5
- e. Zwiększenie liczby beneficjentów 1 2 3 4 5
- f. Zwiększenie liczby wolontariuszy 1 2 3 4 5
- g. Zwiększenie kompetencji/wiedzy pracowników 1 2 3 4 5

h. Zmianę profilu działania	1	2	3	4	5
i. Zwiększenie aktywności w środowisku lokalnym	1	2	3	4	5
j. Wprowadzenie nowych sposobów organizacji pracy	1	2	3	4	5
k. Wprowadzenie nowych lub modyfikacja dotychczasowych procedur i standardów działania w organizacji	1	2	3	4	5
l. Zwiększenie/ulepszenie posiadanej infrastruktury technicznej	1	2	3	4	5
m. Nawiązanie partnerstwa z innymi organizacjami pozarządowymi	1	2	3	4	5
n. Nawiązanie partnerstwa z JST	1	2	3	4	5
o. Nawiązanie partnerstwa z biznesem	1	2	3	4	5

27. Jak Pan/Pani ocenia wpływ PO FIO na wizerunek i wiarygodność organizacji pozarządowych w:

	Zdecydowanie pozytywnie	Raczej pozytywnie	Brak wpływu	Raczej negatywnie	Zdecydowanie negatywnie
Środowisku lokalnym					
Środowisku biznesowym					
Wśród samorządu lokalnego					

BLOK V – Wpływ PO FIO na szanse uzyskania dotacji przez organizacje w ramach innych konkursów

28. Czy organizacje pozarządowe wykazują realizację projektów PO FIO jako doświadczenie organizacji przy aplikowaniu o środki samorządowe (otwarte konkursy ofert i inne tryby)?

(1 odpowiedź)

- a. Tak
- b. Nie
- c. Nie wiem

29. Czy realizacja przez organizacje projektów z PO FIO zwiększa ich szanse na uzyskanie dotacji w konkursach realizowanych przez Pana/Pani instytucję?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie tak (dlaczego?.....)
- b. Raczej tak (dlaczego?.....)
- c. Trudno powiedzieć
- d. Raczej nie (dlaczego?.....)
- e. Zdecydowanie nie (dlaczego?.....)

30. Jak ocenia Pan/Pani wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na jakość realizacji zadań zleczanych organizacjom przez Pana/Pani instytucję?

(1 odpowiedź)

- a. Zdecydowanie pozytywnie
- b. Raczej pozytywnie
- c. Brak wpływu
- d. Raczej negatywnie
- e. Zdecydowanie negatywnie

PRZYSZŁOŚĆ PO FIO

31. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe atuty PO FIO? Proszę wymienić 3 najważniejsze atuty.

- 1.
- 2.
- 3.

32. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe wady PO FIO? Proszę wymienić 3 najważniejsze wady.

1.
2.
3.

33. Czy Pana/Pani zdaniem projekty realizowane w partnerstwie powinny być dodatkowo punktowane w ramach PO FIO?

a. Z biznesem	TAK / NIE
b. Z samorządem	TAK / NIE
c. Z innymi organizacjami pozarządowymi	TAK / NIE

34. Jak długi Pana/Pani zdaniem powinien być maksymalny okres trwania projektów z PO FIO?

(1 odpowiedź)

- a. 1 rok
- b. 2 lata
- c. 3 lata lub więcej

35. Czy wg Pana/Pani w PO FIO powinna wzrastać rola regionalnych regrantów?

(1 odpowiedź)

- a. Tak *(dlaczego?.....)*
- b. Nie *(dlaczego?.....)*

36. Czy Pana/Pani zdaniem PO FIO powinno ewoluować w stronę:

(1 odpowiedź)

- a. Funduszu uzupełniającego działania samorządów lokalnych *(dlaczego?.....)*
- b. Funduszu rozwojowego dla organizacji pozarządowych *(dlaczego?.....)*
- c. Funduszu interwencyjnego którego celowość jest corocznie ustalana *(dlaczego?.....)*
- d. Powinno pozostać bez zmian *(dlaczego?.....)*

METRYCZKA

Płeć:

- a. Kobieta
- b. Mężczyzna

Czy był/a Pan/Pani kiedyś członkiem/pracownikiem organizacji pozarządowych?

- a. Tak
- b. Nie

Jaką Pan/Pani pełni funkcję w administracji?

- a. Prezydenta/wiceprezydenta
- b. Pełnomocnika ds. organizacji Pozarządowych
- c. Kierownika komórki zajmującej się organizacjami pozarządowymi
- d. Pracownik komórki zajmującej się organizacjami pozarządowymi
- e. Inna *(jaka?.....)*

Od jak dawna zajmuje się Pan/Pani organizacjami pozarządowymi w zakresie swoich obowiązków zawodowych w administracji?

- a. Do roku
- b. 1 - 5 lat
- c. 6 lat – 10 lat
- d. Powyżej 11 lat

Województwo:

.....

Instytucja:

- a. Urząd Miasta
- b. Urząd Gminy
- c. Urząd Miasta i Gminy
- d. Starostwo powiatowe

Siedziba instytucji (wielkość)

- a. Wieś
- b. Miasto poniżej 25 tys. mieszkańców
- c. Miasto 26-50 tys. mieszkańców
- d. Miasto 51-100 tys. mieszkańców
- e. Miasto powyżej 101 tys. mieszkańców

Gmina:

- a. Gmina miejska
- b. Gmina wiejska
- c. Gmina miejsko-wiejska

Powiat:

- a. Powiat
- b. Miasto na prawach powiatu

Kwestionariusz badania IDI z przedstawicielami JST

BLOK I – Wsparcie dla organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki z PO FIO

1. Proszę opowiedzieć, czy Pana/Pani instytucja wspiera organizacje pozarządowe w pozyskiwaniu projektów z PO FIO? Jeżeli tak, to w jaki sposób, czy było to raczej wsparcie w postaci szkoleń i doradztwa czy bardziej finansowe?
(Dopytać się również o motyw wyboru takiego, a nie innego sposobu wsparcia organizacji pozarządowych)
2. Czy w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi Pana/Pani instytucji są przewidziane specjalne działania mające na cel ułatwienie pozyskiwania środków z PO FIO? Jeżeli tak, to jakiego rodzaju są to działania? Jeżeli nie, to dlaczego?
3. Czy instytucja, w której Pan/Pani pracuje jest proszona o pomoc w przygotowaniach do złożenia wniosku do PO FIO przez organizacje pozarządowe? Jeżeli tak, to o jakiego rodzaju wsparcie? Czy dotyczą one:
 - ⇒ Zmiany/uzupełnienia strategii lub innych dokumentów określających kierunki rozwoju społeczności lokalnej, czy samorządu terytorialnego,
 - ⇒ Wsparcie w sporządzaniu diagnozy – uzasadnienie realizacji projektu,
 - ⇒ Wsparcie merytoryczne i techniczne w przygotowaniu wniosku,
 - ⇒ Pozyskanie samorządu jako partnera merytorycznego czy finansowego.*(Dopytać się o częstotliwość, z którą organizacje pozarządowe zwracają się z prośbą o pomoc w przygotowaniach, jak organizacje pozarządowe argumentują swoje prośby)*
4. Czy wsparcie, które jest udzielane organizacjom pozarządowym jest w jakiś sposób kontrolowane czy monitorowane? Jeżeli tak, to w jaki sposób, i dlaczego akurat tak, a nie inaczej?
5. Z jakich głównych powodów na obszarze Pana/Pani instytucji są realizowane projekty z PO FIO? Na jakie problemy są odpowiedzią? Z czego wynikają te projekty? Kto był głównym inicjatorem projektów: społeczność, organizacja, gmina?

BLOK II – Wpływ PO FIO na potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje i JST

6. Czy instytucja, którą Pan/Pani reprezentuje bierze udział w projekcie partnerskim z organizacją pozarządową w ramach PO FIO? Czy brała udział w przeszłości?
(Dopytać, czy instytucja, która nie brała udziału w takim projekcie miała w ogóle takie plany, czy brała pod uwagę taką możliwość)
Pytania dla osób, które odpowiedziały na pytanie nr 7 twierdząco, że brały i/lub biorą udział w projekcie z organizacją pozarządową.

7. Kto był inicjatorem takiej współpracy? Organizacja pozarządowa czy JST? Jeżeli JST, to co było głównym motywem chęci nawiązania współpracy?
8. Czy przed realizacją projektu/projektów z PO FIO 2009-2013 Pana/Pani instytucja współpracowała w ramach partnerstwa z organizacją pozarządową? Jeżeli nie to jakie były główne powody, dla których Pana/Pani instytucja nie współpracowała w ramach partnerstwa z organizacją pozarządową? Jeżeli tak, to proszę opowiedzieć, w jaki sposób przebiegało tworzenie partnerstwa? Czy natrafiono na jakieś problemy, trudności? Jeżeli tak, to na jakie?
9. Czy zauważyła Pan/Pani wpływ PO FIO na pokonywanie barier, które utrudniały Pana/Pani instytucji nawiązanie partnerstwa przed realizacją projektu/projektów w ramach PO FIO? Jak go Pan/Pani ocenia? Czy PO FIO wpłynęło na pokonywanie wcześniej istniejących barier, które uniemożliwiały nawiązywanie współpracy instytucjom z organizacjami pozarządowymi?
10. Czy po zakończeniu realizacji projektu partnerskiego z organizacją pozarządową w ramach PO FIO Pana/Pani instytucja kontynuuje współpracę z organizacją? Jeżeli tak to w jakiej formie jest to współpraca, czy jest ciągła? Czy jeżeli projekt jest ciągle realizowany to czy Pana/Pani instytucja ma w planach dalszą współpracę z organizacją?

(Dopytać o trwałość zawiązanych partnerstw, ich charakter)

Pytanie dla osób, które odpowiedziały na pytanie nr 7 negatywnie, że nie brały i/lub nie biorą udział w projekcie z organizacją pozarządową.

11. Jakie były główne przyczyny, dla których Pana/Pani instytucja nie zdecydowała się na udział w projekcie partnerskim z organizacją pozarządową? Czy gdyby wiedział Pan/Pani o takiej możliwości to Pana/Pani instytucja zdecydowałaby się na taki udział?
12. W jaki sposób Pana/Pani zdaniem współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy otoczenia? Jeżeli tak, to jak, dlaczego? Jeżeli nie, to dlaczego?

BLOK III – Wpływ PO FIO na działalność organizacji w środowisku lokalnym i na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną

13. Czy Pana/Pani zdaniem realizacja projektów w ramach PO FIO wpływa na wzrost aktywności organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym? Jeżeli tak to w jakim stopniu, i w jaki sposób?
14. W jaki sposób projekty realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach PO FIO wpłynęły pozytywnie na inne organizacje i zachęciły je do zwiększonej aktywności w środowisku lokalnym?
15. Czy Pana/Pani instytucja dostrzega zmiany, które są wynikiem realizacji projektów z PO FIO przez organizacje pozarządowe? Jeżeli tak, to jakiego rodzaju są to zmiany i czy i jak wpływają na otoczenie społeczno-gospodarcze?
16. Czy projekty realizowane przez organizacje pozarządowe w ramach PO FIO pozwoliły dostrzec Pana/Pani instytucji problemy społeczne, które do tej pory nie były przedmiotem zainteresowania? Jeżeli tak, to w jakim stopniu, jakiego rodzaju były to problemy społeczne i w jaki sposób Pana/Pani instytucja je rozwiązuje i/lub planuje rozwiązać? Czy w budżecie zostały uwzględnione środki na ich rozwiązanie?
17. W jakim stopniu Pana/Pani zdaniem PO FIO wspiera działania jednostek samorządu terytorialnego? Czy są to działania zastępujące czy uzupełniające? Proszę uzasadnić dlaczego?
18. Czy Pana/Pani zdaniem PO FIO jest odpowiednim narzędziem realizującym zadania polityki państwa i samorządu lokalnego? Jeżeli tak, to dlaczego? Czy jest po prostu kolejnym funduszem przynajmniej środki organizacjom pozarządowym?

BLOK IV – Zmiany w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektów w ramach PO FIO 2009-2013

19. Czy realizacja projektów w ramach PO FIO wzmocniła organizacje pozarządowe z obszarów Pana/Pani instytucji? W jakim stopniu? Jak Pan/Pani to ocenia?

20. Czy realizacja projektów w ramach PO FIO wpływa na rozwój organizacji pozarządowych? Jeżeli tak, to w jaki sposób? Czy wpłynęło to na ilość i jakość działań podejmowanych przez organizacje (czy są lepiej rozpoznawalne i trwalsze?), czy wpłynęło na liczbę partnerów?
21. Czy realizacja projektów w ramach PO FIO pozwoliła organizacjom pozarządowym zwiększyć swój zasięg terytorialny działania, liczbę beneficjentów, zmienić i/lub rozszerzyć profil działania, zwiększyć liczbę pracowników? Jeżeli tak, to w jakim stopniu?
22. Czy realizacja projektów w ramach PO FIO pozwoliła organizacjom pozarządowym na finansowe i organizacyjne usamodzielnienie się? Jeżeli tak, to w jakim stopniu?

BLOK V – Wpływ PO FIO na szanse uzyskania dotacji przez organizacje w ramach innych konkursów

23. Proszę opowiedzieć, czy organizacje pozarządowe wykazują realizację projektów PO FIO jako doświadczenie przy aplikowaniu o środki samorządowe (otwarte konkursy, inne tryby)?
24. Czy realizacja projektów z PO FIO zwiększa szanse organizacji pozarządowych na uzyskanie dotacji w ramach konkursów organizowanych przez Pana/Pani instytucję. Proszę uzasadnić dlaczego?
25. Czy zauważa Pan/Pani by wnioski aplikowane przez organizacje pozarządowe, które realizowały projekty w ramach PO FIO cechowała większa jakość pod względem formalnym i merytorycznym?
26. Jak ocenia Pan/Pani wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na jakość realizacji zadań zleczanych organizacjom przez Pana/Pani instytucję?

PRZYSZŁOŚĆ PO FIO

27. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe atuty PO FIO? Co odróżnia je od innych programów, które też są skierowane do organizacji pozarządowych? Które elementy PO FIO są najbardziej konkurencyjne?
28. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe wady PO FIO? Jeżeli tak, to z czego one wynikają i jak można je wyeliminować?
29. Czy Pana/Pani zdaniem projekty realizowane:
 - ⇒ w partnerstwie z biznesem,
 - ⇒ z samorządem
 - ⇒ z innymi organizacjami pozarządowymi
 powinny być dodatkowo punktowane w ramach PO FIO? Jeżeli tak, to dlaczego, i na jakich zasadach?
30. Jak długo Pana/Pani zdaniem powinien trwać maksymalny okres trwania projektu w ramach PO FIO?
31. W jakim kierunku powinno ewaluować PO FIO? Do kogo powinno kierować swoje wsparcie?

Kwestionariusz badania TIDI z członkami Komitetu Monitorującego

1. W jaki sposób PO FIO wpływa na rozwój potencjału organizacji pozarządowych? Które aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych są najbardziej wspierane/rozwijane poprzez realizację projektów z PO FIO?
2. Czy w ramach realizowanych projektów organizacje osiągają także dodatkowe rezultaty, które nie były zakładane na poziomie wniosków? Jakie to są efekty?
3. W jaki sposób ocenia Pan/Pani efektywność PO FIO? Czy podobne rezultaty można by otrzymać przy mniejszych nakładach?
4. Jak Pana/Pani zdaniem realizacja projektów w ramach PO FIO wpływa na wizerunek i wiarygodność organizacji pozarządowych w:
 - ⇒ środowisku lokalnym;
 - ⇒ środowisku biznesowym;
 - ⇒ wśród samorządu lokalnego.
 Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

5. Proszę dokonać oceny, na ile realizacja projektów w ramach PO FIO przyczynia się do zwiększenia stopnia ekonomizacji organizacji pozarządowych?
6. Czy zapisy programowe PO FIO 2009 – 2013 sprzyjają budowaniu partnerstw publiczno-społecznych? Jaka jest rola PO FIO w budowaniu partnerstw publiczno-społecznych? Czy obecny sposób wspierania budowy partnerstw publiczno-społecznych w ramach PO FIO jest wystarczający? Jakie zmiany można wprowadzić w Programie, aby dodatkowo wesprzeć budowę partnerstw publiczno-społecznych?
7. Jak Pana/Pani zdaniem realizacja projektów w ramach PO FIO wpływa na dostrzeżenie problemów społecznych przez JST?
8. Proszę opowiedzieć w jakim stopniu Pana/Pani zdaniem PO FIO zastępuje lub uzupełnia JST we wspieraniu zadań publicznych? Czym się różni od konkursów ze środków samorządowych?
9. Jakie obszary Pana/Pani zdaniem powinno szczególnie wspierać PO FIO?
10. Czy Pana/Pani zdaniem PO FIO powinno być skierowane do:
 - ⇒ młodych organizacji, o małym potencjale;
 - ⇒ organizacji „dojrzałych” o dużym potencjale.
 Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
11. Czy Pana/Pani zdaniem PO FIO powinno ewoluować w stronę:
 - ⇒ funduszu uzupełniającego działania samorządów lokalnych;
 - ⇒ funduszu rozwojowego dla organizacji pozarządowych;
 - ⇒ funduszu interwencyjnego którego celowość jest corocznie ustalana;
 - ⇒ powinno pozostać bez zmian.
 Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
12. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe atuty PO FIO? Proszę opowiedzieć o 3 najważniejszych.
13. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe wady PO FIO? Proszę opowiedzieć o 3 najważniejszych.
14. Jaka wg Pana/Pani powinna być rola Komitetu Monitorującego we wdrażaniu PO FIO? Czy niezbędne są jakieś zmiany w tym zakresie?

Kwestionariusz badania TIDI z przedstawicielami innych niż PO FIO grantodawców dla organizacji pozarządowych (w tym przedsiębiorców posiadających programy CSR)

1. Proszę krótko opowiedzieć, w jaki sposób Pana/Pani instytucja/fundacja/przedsiębiorstwo wspiera organizacje pozarządowe? Od jak dawna Pana/Pani instytucja udziela wsparcia organizacjom pozarządowym? Do jakich organizacji pozarządowych kierują Państwo wsparcie?
2. Jakimi kryteriami kierują się Państwo przy wyborze organizacji, której udzielą Państwo wsparcia? Czy zdarzają się przypadki, w których o wsparcie ubiegają się organizacje, które nie spełniają ustalonych kryteriów? Jeżeli tak, to jaka jest skala tego zjawiska? Których kryteriów najczęściej nie spełniają te organizacje?
3. Czy w przeciągu ostatnich lat można zauważyć zmianę w liczbie organizacji, które nie spełniają ustalonych kryteriów? Jeżeli tak, to od czego to zależy?
4. Jaka jest jakość składanych wniosków przez organizacje pozarządowe (*czy są poprawnie wypełnione, czy spełniają wymagania formalne, czy są kompletne itd.*)? Na jakie problemy/trudności najczęściej napotykają organizacje podczas składania wniosków? Z czego mogą wynikać napotykane problemy?
5. Czy w przeciągu ostatnich lat można zauważyć poprawę w jakości składanych wniosków? Na czym polega zaobserwowana poprawa? Z czego może wynikać większa jakość składanych wniosków?
6. Jaka jest jakość realizowanych przez organizacje pozarządowe dofinansowywanych projektów (*czy są realizowane terminowo, prawidłowo rozliczane itd.*)? Na jakie problemy/trudności najczęściej napotykają organizacje podczas realizacji projektów? Z czego mogą wynikać napotykane problemy?

7. Czy w przeciągu ostatnich lat można zauważyć poprawę jakości sposobu realizacji dofinansowywanych projektów? Na czym polega zaobserwowana poprawa? Z czego może wynikać lepsza jakość realizowanych projektów?
8. Jakie doświadczenie w realizacji projektów finansowanych z innych źródeł posiadają organizacje, które ubiegają się o wsparcie z Pana/Pani instytucji/fundacji/przedsiębiorstwa? Czy organizacje wykazują realizację projektów PO FIO jako doświadczenie przy aplikowaniu o środki?
9. W jaki sposób posiadane doświadczenie w realizacji projektów z innych funduszy grantowych przekłada się na szansę zdobycia dofinansowania w ramach Programu w Pana/Pani instytucji/fundacji/przedsiębiorstwa?
10. Czy organizacje, które ubiegają się o wsparcie z Pana/Pani instytucji/fundacji/przedsiębiorstwa posiadają doświadczenie w realizacji projektów dofinansowywanych z PO FIO? Jeżeli tak, to jak Pan/Pani myśli – na ile doświadczenie zdobyte w ramach realizacji projektów z PO FIO przełożyło się na jakość składanych wniosków a następnie na jakość realizowanych projektów w ramach Pana/Pani Programu?
11. Czy realizacja projektów z PO FIO uwiarygadnia w Pana/Pani oczach organizację pozarządową?

Pytania tylko dla przedsiębiorstw posiadających programy CSR:

12. W jaki sposób realizacja projektów dofinansowywanych z różnych źródeł (m.in. z PO FIO) wpływa na wiarygodność i wizerunek organizacji w środowisku biznesowym?
13. Czy Pana/Pani podmiot byłby zainteresowany rozwijaniem współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie finansowania/współfinansowania wkładów własnych do PO FIO?

Kwestionariusz badania TIDI z przedstawicielami gminnych, powiatowych i wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego

1. W jaki sposób PO FIO wpływa na rozwój potencjału organizacji pozarządowych? Które aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych są najbardziej wspierane/rozwijane poprzez realizację projektów z PO FIO?
2. Jak Pana/Pani zdaniem realizacja projektów w ramach PO FIO wpływa na wizerunek i wiarygodność organizacji pozarządowych w:
 - ⇒ środowisku lokalnym;
 - ⇒ środowisku biznesowym;
 - ⇒ wśród samorządu lokalnego.
 Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
3. Proszę dokonać oceny, na ile realizacja projektów w ramach PO FIO przyczynia się do zwiększenia stopnia ekonomizacji organizacji pozarządowych?
4. Jaka jest rola PO FIO w budowaniu partnerstw publiczno-społecznych? Czy obecny sposób wspierania budowy partnerstw publiczno-społecznych w ramach PO FIO jest wystarczający? Jakie zmiany można wprowadzić w Programie, aby dodatkowo wesprzeć budowę partnerstw publiczno-społecznych?
5. Jak Pana/Pani zdaniem realizacja projektów w ramach PO FIO wpływa na dostrzeganie problemów społecznych przez JST?
6. Proszę opowiedzieć w jakim stopniu Pana/Pani zdaniem PO FIO zastępuje lub uzupełnia JST we wspieraniu zadań publicznych? Czym się różni od konkursów ze środków samorządowych?
7. Jakie obszary Pana/Pani zdaniem powinno szczególnie wspierać PO FIO?
8. Czy Pana/Pani zdaniem PO FIO powinno być skierowane do:
 - ⇒ młodych organizacji, o małym potencjale;
 - ⇒ organizacji „dojrzałych” o dużym potencjale.
 Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.
9. Czy Pana/Pani zdaniem PO FIO powinno ewoluować w stronę:
 - ⇒ funduszu uzupełniającego działania samorządów lokalnych;

- ⇒ funduszu rozwojowego dla organizacji pozarządowych;
- ⇒ funduszu interwencyjnego którego celowość jest corocznie ustalana;
- ⇒ powinno pozostać bez zmian.

Proszę uzasadnić swoją odpowiedź.

10. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe atuty PO FIO? Proszę opowiedzieć o 3 najważniejszych.
11. Jakie są Pana/Pani zdaniem podstawowe wady PO FIO? Proszę opowiedzieć o 3 najważniejszych.
12. Jakiego wsparcia potrzebują organizacje pozarządowe aby rozwijać w pełni swój potencjał? W jaki sposób PO FIO może/mogłoby im w tym pomóc?
13. Czy dzięki realizacji projektów w ramach PO FIO zauważana jest większa aktywność innych organizacji pozarządowych na obszarze funkcjonowania Pana/Pani Rady?
14. W jaki sposób Pana/Pani zdaniem PO FIO wpływa na aktywność organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym?
 - ⇒ Zachęca je do podejmowania nowych działań
 - ⇒ Zachęca je do budowania partnerstwa sektorowego
 - ⇒ Zachęca je do budowania partnerstwa międzysektorowego
 - ⇒ Zachęca je do poszerzania palety podejmowanych aktywności
15. Czy projekty, które były realizowane przez organizacje pozarządowe z terenu Pana/Pani Rady wpisywały się w strategię rozwoju lokalnego?
16. Czy realizacja projektów w ramach PO FIO przez organizacje pozarządowe przyniosła zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym gminy/powiatu/województwa?
17. Z czego wynikały realizowane na obszarze Pana/Pani Rady projekty w ramach PO FIO:
 - ⇒ Potrzeb społeczności lokalnych
 - ⇒ Zainteresowań organizacji
 - ⇒ Strategii rozwoju organizacji
 - ⇒ Strategii rozwoju otoczenia organizacji (miasta, gminy, powiatu itp.)
 - ⇒ Potrzeby zawiązywania partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi
 - ⇒ Potrzeby zawiązywania partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi a JST
 - ⇒ Były przypadkowymi działaniami
18. Czy projekty z PO FIO przyczyniły się do zwiększenia działań w zakresie rozwiązywania danych problemów w lokalnej polityce?

Dyspozycje do badania FGI z przedstawicielami organizacji pozarządowych, które realizowały projekty w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012

Uczestnicy:	Przedstawiciele organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie z PO FIO
Czas trwania wywiadu:	ok. 60 min

I. WPROWADZENIE

Moderator czas: ok. 5 min	<p>1. Przedstawienie się, podanie informacji o badaniu i celu spotkania:</p> <p><i>Od sierpnia 2012 r. Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej prowadzi badanie ewaluacyjne PO FIO. <u>Celem badania</u> jest ustalenie, w jaki sposób i w jakim stopniu realizacja zadań w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012 przez organizacje pozarządowe wpłynęła na ich funkcjonowanie (m.in. rozwój ich potencjału, działalność w środowisku</i></p>
-------------------------------------	--

	<p>lokalnym, dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną, potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje pozarządowe i JST, ich wizerunek i wiarygodność).</p> <p><u>Celem niniejszego spotkania</u> jest więc wspólne ustalenie w jaki sposób PO FIO obecnie wzmacnia aspekt rozwojowy organizacji, a następnie w jaki sposób i w jakim zakresie powinno przyczyniać się do rozwoju i wzmocnienia potencjału organizacji w przyszłości.</p> <p>2. Wyjaśnienie zasad prowadzenia wywiadu:</p> <p>Bardzo proszę o możliwość nagrywania. Nagranie służy jedynie jako notatka, jest dokumentem wewnętrznym i będzie wykorzystane wyłącznie do celów niniejszego badania. Państwa wypowiedzi traktowane są jako poufne. W opracowaniu wyników badania myśli i idee prezentowane będą bez powiązania z konkretną osobą.</p>
--	---

II. ROZGRZEWKA

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>10 min</u></p>	<p>3. Przedstawienie się respondentów, każdy z respondentów opowiada w 2-3 zdaniach jakie projekty realizował z PO FIO</p>
---	---

III. DYSKUSJA

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>10 min</u></p>	<p>4. Zdefiniowanie, scharakteryzowanie PO FIO</p> <p><i>Cel: poznanie opinii i odczuć uczestników na temat Programu; sprawdzenie czy w opinii uczestników FIO jest programem dotacyjnym czy rozwojowym dla organizacji</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Czym dla Państwa jest PO FIO? - Co chcieli Państwo osiągnąć poprzez realizację projektów z PO FIO? - Czy FIO jest po prostu kolejnym programem dotacyjnym czy raczej Programem rozwojowym? - Co odróżnia FIO od innych programów dotacyjnych dla organizacji pozarządowych? Czy można wskazać na jakieś specyficzne cechy Programu? Jakież?
---	---

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>15 min</u></p>	<p>5. Zmiany w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektu</p> <p><i>Cel: poznanie głównych zmian w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektów</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Co Państwa organizacja zyskała dzięki realizacji projektów z PO FIO? Czy to są wyraźne zmiany? - Co otoczenie organizacji (np. społeczność lokalna, inne organizacje, samorząd, przedsiębiorcy) zyskało dzięki temu, że Państwa
---	--

	<p>organizacja realizowała projekt z PO FIO?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Czy te zmiany byłyby możliwe gdyby nie dofinansowanie z FIO? W jaki sposób można by je osiągnąć? <p>Zaprezentowanie uczestnikom wywiadu wyniki badania.</p> <p>6. Wspólne omówienie wyników badania przeprowadzonego wśród organizacji pozarządowych</p> <p><i>Cel: interpretacja wyników ukazujących główne zmiany w funkcjonowaniu NGO</i></p> <p><i>Pytania do zaprezentowanych wyników:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Przyglądając się uzyskanym wynikom, co możemy powiedzieć na temat roli Programu w funkcjonowaniu organizacji? - Dlaczego PO FIO przede wszystkim wpływa na zwiększenie aktywności organizacji w środowisku lokalnym, zwiększenie liczby beneficjentów organizacji i zwiększenie wiedzy i kompetencji pracowników? - Dlaczego w wyniku realizacji projektów z PO FIO tak mały odsetek organizacji nawiązuje partnerstwo z biznesem, wypracowuje własne mechanizmy pozyskiwania środków finansowych czy zmienia swój profil działania? - Czy PO FIO powinno w jakiś sposób przyczynić się do poprawy funkcjonowania organizacji w tych aspektach? Jeżeli tak, to w jaki sposób?
--	---

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>10 min.</u></p>	<p>7. Współpraca z samorządem (opcjonalnie, jeżeli wystarczy czasu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Czy projekt/y realizowane przez Państwa organizację w ramach PO FIO są rozpoznawalne przez samorząd lokalny? - W jaki sposób samorząd dowiaduje się o projektach z PO FIO realizowanych na terenie miasta? - Czy można powiedzieć, że dzięki realizacji projektów z PO FIO samorząd dostrzegł problemy społeczne, które wcześniej były pomijane w jego działaniach?
--	--

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>10 min.</u></p>	<p>8. Trudności i problemy związane z realizacją projektów z FIO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Czy podczas realizacji projektów spotkali się Państwo z jakimiś trudnościami, które stwarzały ryzyko niezrealizowania projektu? - Jakie główne wady posiada PO FIO? (dopytać o założenia Programu, sposób oceny projektów, kontrolę i rozliczanie, kontakt z Instytucją Zarządzającą i Wdrażającą)
--	---

IV. PODSUMOWANIE

<p>Moderator i uczestnicy</p>	<p>9. Przyszłość PO FIO</p>
--------------------------------------	------------------------------------

<p>czas: ok. <u>10 min.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Czy ogólnie rzecz biorąc oferowane wsparcie w ramach PO FIO spełnia Państwa oczekiwania? Jeżeli nie, to, jakiego wsparcia Państwu potrzeba? - Czy PO FIO powinno być Państwa zdaniem programem rozwojowym dla organizacji pozarządowych? Dlaczego? - W jaki sposób można zmodyfikować Program, aby jeszcze bardziej wzmocnił aspekt rozwojowy organizacji? - W jaki sposób powinno wyglądać wsparcie dla organizacji pozarządowych w kolejnej edycji Programu, tj. po 2014 roku? - Czy chcieliby Państwo dodać coś jeszcze do swoich wypowiedzi?
-------------------------------------	--

Dyspozycje do badania FGI z przedstawicielami IZ PO FIO i zewnętrznymi ekspertami

Uczestnicy:	Członkowie Komitetu Monitorującego, Komisji Konkursowej i przedstawiciele Instytucji Zarządzającej PO FIO
Czas trwania wywiadu:	ok. 80 min.

I. WPROWADZENIE

<p>Moderator czas: ok. <u>5 min</u></p>	<p>1. Przedstawienie się, podanie informacji o badaniu i celu spotkania:</p> <p><i>Od sierpnia 2012 r. Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej prowadzi badanie ewaluacyjne PO FIO. <u>Celem badania</u> jest ustalenie, w jaki sposób i w jakim stopniu realizacja zadań w ramach PO FIO w latach 2009 – 2012 przez organizacje pozarządowe wpłynęła na ich funkcjonowanie (m.in. rozwój ich potencjału, działalność w środowisku lokalnym, dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną, potencjał partnerstw publiczno-społecznych zawiązywanych przez organizacje pozarządowe i JST, ich wizerunek i wiarygodność).</i></p> <p><i><u>Celem niniejszego spotkania</u> jest więc wspólne ustalenie w jaki sposób PO FIO obecnie wzmocnia aspekt rozwojowy organizacji, a następnie w jaki sposób i w jakim zakresie powinno przyczynić się do rozwoju i wzmocnienia potencjału organizacji w przyszłości.</i></p> <p>2. Wyjaśnienie zasad prowadzenia wywiadu:</p> <p><i>Bardzo proszę o możliwość nagrywania. Nagranie służy jedynie jako notatka, jest dokumentem wewnętrznym i będzie wykorzystane wyłącznie do celów niniejszego badania. Państwa wypowiedzi traktowane są jako poufne. W opracowaniu wyników badania myśli i idee prezentowane będą bez powiązania z konkretną osobą.</i></p>
--	--

II. ROZGRZEWKI

Moderator i	3. Przedstawienie się uczestników badania
--------------------	--

<p>uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>15 min</u></p>	<p>4. Zdefiniowanie, scharakteryzowanie PO FIO</p> <p><i>Cel: poznanie opinii i odczuć uczestników na temat Programu; sprawdzenie czy w opinii uczestników FIO jest programem dotacyjnym czy rozwojowym dla organizacji</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Czym dla Państwa jest PO FIO?</i> - <i>Czy FIO jest po prostu kolejnym programem dotacyjnym czy raczej Programem rozwojowym?</i> - <i>Co odróżnia FIO od innych programów dotacyjnych dla organizacji pozarządowych? Czy można wskazać na jakieś specyficzne cechy Programu? Jakież?</i>
---	--

III. DYSKUSJA

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>25 min</u></p>	<p>5. Zmiany w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektu</p> <p><i>Cel: poznanie głównych zmian w funkcjonowaniu organizacji pod wpływem realizacji projektów</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>W jaki sposób PO FIO wpływa na rozwój potencjału organizacji pozarządowych?</i> - <i>Które aspekty funkcjonowania organizacji pozarządowych są najbardziej wspierane/rozwijane poprzez realizację projektów z PO FIO?</i> - <i>W jakim stopniu osiągnięte zmiany mogą być trwałe? Które zmiany w funkcjonowaniu organizacji cechuje największa trwałość?</i> - <i>W jaki sposób można wspierać trwałość tych zmian?</i> <p>Zaprezentowanie uczestnikom wywiadu wyniki badania.</p> <p>6. Wspólne omówienie wyników badania przeprowadzonego wśród organizacji pozarządowych</p> <p><i>Cel: interpretacja wyników ukazujących główne zmiany w funkcjonowaniu NGO</i></p> <p><i>Pytania do zaprezentowanych wyników:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Przyglądając się uzyskanym wynikom, co możemy powiedzieć na temat roli Programu w funkcjonowaniu organizacji?</i> - <i>Dlaczego PO FIO przede wszystkim wpływa na zwiększenie aktywności organizacji w środowisku lokalnym, zwiększenie liczby beneficjentów organizacji i zwiększenie wiedzy i kompetencji pracowników?</i> - <i>Dlaczego w wyniku realizacji projektów z PO FIO tak mały odsetek organizacji nawiązuje partnerstwo z biznesem, wypracowuje własne mechanizmy pozyskiwania środków finansowych czy zmienia swój profil działania?</i> - <i>Czy PO FIO powinno w jakiś sposób przyczynić się do poprawy funkcjonowania organizacji w tych aspektach? Jeżeli tak, to w jaki sposób?</i> <p>7. Założenia PO FIO, które wpływają na zmianę w funkcjonowaniu</p>
---	--

	<p>organizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Które aspekty Programu mają największy wpływ na rozwój organizacji? (np. przekazywanie środków finansowych, odpowiednie kryteria strategiczne, priorytety itd.)</i> - <i>Czy z Państwa obserwacji i doświadczenia można zauważyć różnice w jakości składanych wniosków do PO FIO? Na czym polega zaobserwowana poprawa? Z czego może wynikać większa/mniejsza jakość składanych wniosków?</i> - <i>Czy z Państwa obserwacji i doświadczenia można zauważyć różnice w jakości sposobu realizacji dofinansowywanych projektów? Na czym polega zaobserwowana poprawa? Z czego może wynikać większa/mniejsza jakość realizowanych projektów?</i> - <i>Czy i w jaki sposób ustalone kryteria strategiczne wpływały na rozwój organizacji?</i>
--	--

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>10 min</u></p>	<p>8. Adresaci Programu – organizacje „młode” vs. organizacje „dojrzałe” <i>Cel: poznanie opinii uczestników na temat roli PO FIO we wspieraniu organizacji o różnym potencjale i wieku</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Czy FIO powinno być skierowane do „młodych” organizacji o małym potencjale czy „dojrzałych” organizacji o dużym potencjale?</i> - <i>W jaki sposób FIO powinno wspierać jedne i drugie organizacje?</i> - <i>Czy w PO FIO powinno się zarezerwować niektóre obszary/działania tylko dla organizacji „dojrzałych”? Dlaczego?</i>
---	--

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>10 min.</u></p>	<p>9. Wpływ PO FIO na dostrzeżenie problemów społecznych przez władzę lokalną</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Czy projekt/y realizowane przez organizacje w ramach PO FIO są rozpoznawalne przez samorząd lokalny?</i> - <i>W jaki sposób samorząd dowiaduje się o projektach z PO FIO realizowanych na terenie gminy/powiatu?</i> - <i>Czy i w jakim stopniu realizacja projektu PO FIO przez organizację wpłynęła na dostrzeżenie problemów społecznych przez Jednostki Samorządu Terytorialnego?</i> - <i>Czy PO FIO uzupełnia działania JST w realizowaniu zadań publicznych czy je zastępuje?</i>
--	---

IV. PODSUMOWANIE

<p>Moderator i uczestnicy</p> <p>czas: ok. <u>15 min.</u></p>	<p>10. Kierunki rozwoju Programu</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>W jakim kierunku powinno ewoluować PO FIO? (np. funduszu uzupełniającego działania samorządów lokalnych; funduszu rozwojowego; funduszu interwencyjnego, którego celowość jest</i>
--	---

	<p><i>corocznie ustalana; powinno pozostać bez zmian)</i></p> <ul style="list-style-type: none">- <i>W jaki sposób PO FIO powinno wspierać rozwój organizacji pozarządowych? W jakim zakresie? Jakimi środkami?</i>- <i>Jak odejść od Programu przekazującego środki finansowe do programu wspierającego rozwój organizacji?</i>
--	---

Spis wykresów

Wykres 1. Odsetek projektów dofinansowanych w ramach PO FIO 2009-2012 w podziale na priorytety.....	16
Wykres 2. Forma prawna i posiadanie statusu OPP wśród organizacji biorących udział w badaniu CAWI.....	21
Wykres 3. Proszę wskazać priorytety, w ramach których Pana/Pani organizacja realizuje/ realizowała projekt/y z PO FIO	21
Wykres 4. Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektu/projektów z PO FIO na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?.....	29
Wykres 5. W jaki sposób realizacja projektu/projektów z PO FIO przełożyła się na większe szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych konkursów/programów?	30
Wykres 6. Czy Pana/Pani organizacja wykazuje realizację projektów PO FIO jako doświadczenie organizacji przy aplikowaniu o środki w ramach różnych konkursów/programów?	30
Wykres 7. Jak ocenia Pan/Pani wpływ doświadczenia i zasobów zdobytych w ramach realizacji projektu/projektów z PO FIO na jakość realizowanych projektów finansowanych z innych źródeł? ...	32
Wykres 8. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie kompetencji/ wiedzy pracowników).....	36
Wykres 9. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (wprowadzenie nowych lub modyfikacja dotychczasowych procedur i standardów działania)	37
Wykres 10. Proszę wskazać główne powody, dla których Pana/Pani organizacja aplikowała o środki w ramach PO FIO?.....	41
Wykres 11. Czy realizowane na obszarze Pana/Pani instytucji projekty w ramach PO FIO wynikały z:	42
Wykres 12. Czy wg Pana/Pani w PO FIO powinna wzrastać rola regionalnych regrantorów?	43
Wykres 13. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie liczby beneficjentów organizacji).....	44
Wykres 14. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie zakresu terytorialnego działania).....	44
Wykres 15. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zwiększenie liczby wolontariuszy).....	45
Wykres 16. W jaki sposób Pana/Pani zdaniem PO FIO wpływa na aktywność organizacji pozarządowych w środowisku lokalnym?	46
Wykres 17. Czy projekt/projekty realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO zachęciły inne organizacje do większej aktywności w środowisku lokalnym?	46
Wykres 18. Czy Pana/Pani zdaniem projekt/y realizowane przez Pana/Pani organizację w ramach PO FIO są rozpoznawalne przez inne organizacje pozarządowe?	48

Wykres 19. Czy w przypadku braku uzyskania dofinansowania z PO FIO Pana/Pani organizacja zamierzała zrealizować któryś z projektów pozyskując środki z innych źródeł?.....	48
Wykres 20. W jaki sposób Pana/Pani organizacja zamierzała sfinansować realizację działań i założeń projektu/projektów w przypadku braku otrzymania dofinansowania z PO FIO?	49
Wykres 21. Czy projekty realizowane w ramach PO FIO pozwoliły dostrzec Pana/Pani instytucji problemy społeczne, które nie były wcześniej przedmiotem zainteresowania?.....	51
Wykres 22. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na dostrzeżenie problemów społecznych przez jednostki samorządu terytorialnego?.....	51
Wykres 23. Kto aktualnie odpowiada za rozwiązywanie tych problemów?	52
Wykres 24. W jaki sposób Pana/Pani instytucja uczestniczy w rozwiązywaniu tych problemów?	53
Wykres 25. Czy Pana/Pani organizacja realizuje/realizowała projekt/y z PO FIO 2009 – 2013 w partnerstwie?	56
Wykres 26. Czy instytucja, w której Pan/Pani pracuje brała/bierze udział w projekcie partnerskim z organizacją pozarządową w ramach PO FIO?	57
Wykres 27. W jaki sposób Pana/Pani instytucja wspiera organizacje pozarządowe w pozyskiwaniu projektów z PO FIO?	59
Wykres 28. Czy w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi Pana/Pani instytucji są przewidziane specjalne działania mające na celu ułatwienie pozyskiwania środków z PO FIO?.....	60
Wykres 29. Główne powody realizacji projektów - partnerstwo	63
Wykres 30. Jak Pan/Pani ocenia wpływ realizowanych projektów w ramach PO FIO na wizerunek i wiarygodność Pana/Pani organizacji w środowisku lokalnym, biznesowym i wśród samorządu lokalnego?	67
Wykres 31. Jak Pan/Pani ocenia wpływ PO FIO na wizerunek i wiarygodność organizacji pozarządowych wśród samorządu lokalnego?.....	69
Wykres 32. Czy doświadczenie i zasoby zdobyte w ramach realizacji projektu/projektów są wykorzystywane przez Pana/Pani organizację do wypracowywania nowych sposobów finansowania organizacji (niezależnych od konkursów grantowych)?.....	71
Wykres 33. Proszę wskazać główne zmiany w funkcjonowaniu Pana/Pani organizacji, które wystąpiły w trakcie i po zakończeniu realizacji choć jednego projektu dofinansowanego w ramach PO FIO (zdolność organizacji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej).....	72

Spis tabel

Tabela 1. Cele szczegółowe i priorytety PO FIO 2009-2013	14
Tabela 2. Liczba złożonych i dofinansowanych wniosków w ramach konkursów w latach 2009-2012	15
Tabela 3. Schemat doboru próby w badaniu IDI	23
Tabela 4. Wiek organizacji a ocena wpływu Programu na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych źródeł	33
Tabela 5. Siedziba organizacji a ocena wpływu Programu na szanse uzyskania dofinansowania w ramach innych źródeł	34
Tabela 6. Wiek organizacji a modyfikacja dotychczasowych standardów pracy	38
Tabela 7. Siedziba organizacji a zwiększenie aktywności w środowisku lokalnym innych organizacji .	47
Tabela 8. Projekt partnerski z samorządem a siedziba organizacji	61
Tabela 9. Projekt partnerski z samorządem a roczny budżet organizacji	61
Tabela 10. Z czyjej inicjatywy najczęściej nawiązywano partnerstwo/partnerstwa z jednostką samorządu terytorialnego/ organizacjami pozarządowymi?	62
Tabela 11. Czy Pana/Pani zdaniem projekty realizowane w partnerstwie powinny być dodatkowo punktowane w ramach PO FIO?	64
Tabela 12. Argumenty za i przeciw dodatkowym punktom za partnerstwo z JST	65
Tabela 13. Priorytet, w ramach którego realizowano projekt a ocena wpływu Programu na zdolność organizacji do prowadzenia działalności statutowej odpłatnej lub gospodarczej	72